

PATVIRTINTA
Joniškio rajono savivaldybės tarybos
2014 m. balandžio 3 d. sprendimu Nr.T-29

JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS 2014–2020 METŲ STRATEGINIS PLĖTROS PLANAS

2014 metai

Turinys

1. Įvadas	3
2. Joniškio rajono savivaldybės gyventojai	5
2.1. Bendra gyventojų statistika	5
2.2. Vaikų skaičius	5
2.3. Jaunimas	6
2.4. Senjorai	8
2.5. Gyventojų migracija	9
2.6. Gyventojų mirtingumas	10
2.7. Gyventojų užimtumas ir pragyvenimo lygis	11
2.8. Stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė (I)	12
3. Socialinės paslaugos, švietimas ir sportas, kultūra, sveikata	15
3.1. Socialinės paslaugos	15
3.2. Kultūra	18
3.3. Švietimas ir sportas	21
3.4. Sveikata	24
3.5. Stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė (II)	28
4. Ekonominės situacijos analizė	31
4.1. Verslas	31
4.2. Žemės ūkis	35
4.3. Turizmas	36
4.4. Stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė (III)	37
5. Joniškio rajono savivaldybės gyventojų gyvenamoji ir veiklos aplinka	39
5.1. Teritorijos apibūdinimas	39
5.2. Ekologija	41
5.2.1. Oras	41
5.2.2. Vandens tiekimas ir valymas	42
5.2.3. Dirvožemis	45
5.2.4. Triukšmas	45
5.2.5. Atliekų tvarkymas	46
5.3. Inžinerinė infrastruktūra	51
5.3.1. Keliai ir susisiekimas	51
5.3.2. Elektros energijos ir šilumos tiekimas	54
5.3.3. Gyvenamasis fondas	56
5.3.4. Parkai ir rekreacinės teritorijos	58
5.4. Stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė (IV)	60
6. Prioritetai, tikslai ir uždaviniai Joniškio rajono savivaldybės plėtrai 2014–2020 metams	64
7. Priemonių planas strategijos įgyvendinimui	66
8. Strateginio plėtros plano priežiūros ir stebėsenos sistema	78
9. Priedai	81

1. Įvadas

Joniškio rajono savivaldybės 2014–2020 metų strateginis plėtros planas – planavimo dokumentas, būtinas tolygiam rajono vystymuisi, turintis tapti tiek savivaldybės, tiek bendruomenės plėtros pagrindu. Strateginis plėtros planas parengtas remiantis aplinkos ir situacijos išsamios analizės rezultatais. Nustatyti prioritetiniai rajono plėtros tikslai ir uždaviniai orientuoti į kryptingą ir darnią rajono plėtrą, jos suderinamumą su Šiaurės Lietuvos regiono ir visos šalies vystymusi.

Strateginio plėtros plano darbo grupės sudėtis:

Gediminas Čepulis, Joniškio rajono savivaldybės meras, darbo grupės vadovas;
Gintaras Gadliauskas, Joniškio rajono savivaldybės mero pavaduotojas;
Marcijonas Urmonas, Joniškio rajono savivaldybės tarybos Socialinių ir sveikatos reikalų komiteto pirmininkas;
Romualdas Franckaitis, Joniškio rajono savivaldybės tarybos Švietimo, kultūros ir sporto komiteto pirmininkas;
Rimantė Misiūnienė, Joniškio rajono savivaldybės tarybos narė;
Romas Karūžna, Joniškio rajono savivaldybės tarybos narys;
Eligijus Dargis, Joniškio rajono savivaldybės administracijos direktorius;
Aivaras Rudnickas, Joniškio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojas;
Vilija Aleksienė, Joniškio rajono savivaldybės administracijos Ekonominės plėtros ir investicijų skyriaus vedėja;
Arūnas Adomaitis, Joniškio rajono savivaldybės administracijos Infrastruktūros skyriaus vedėjas;
Janina Augustinaitienė, Joniškio seniūnė;
Daiva Bičkienė, Joniškio rajono savivaldybės administracijos Kraštotvarkos ir architektūros skyriaus vedėja, vyriausioji architektė;
Inga Greblikienė, Joniškio rajono savivaldybės administracijos Ekonominės plėtros ir investicijų skyriaus vyriausioji specialistė;
Laima Klemienė, Joniškio rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos ir sveikatos skyriaus vedėja;
Ingrida Mačiulienė, Joniškio rajono savivaldybės administracijos Švietimo ir sporto skyriaus vedėja;
Arturas Pališkevičius, Joniškio rajono savivaldybės administracijos Ekonominės plėtros ir investicijų skyriaus vyriausiasis specialistas;
Stefanija Šniukienė, Joniškio rajono savivaldybės administracijos Finansų skyriaus vedėja;
Alvydas Urbonas, Žagarės seniūnas.

Planas buvo rengiamas keliais etapais. Pirmiausia atlikta rajono gyventojų apklausa, analizuota 2010–2013 m. socialinė–ekonominė situacija, pagal kurią buvo nustatytos rajono stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės. Parengus rajono analitinę apžvalgą, Strateginio plano darbo grupė suformulavo rajono viziją, prioritetus ir tikslus.

JONIŠKIO RAJONO VIZIJA 2014–2020 M.

Joniškio kraštas – Šiaurės Lietuvos širdis, atvira kiekvienam žmogui, jauciam ir saugiam gyvenimui, verslo ir kūrybos plėtrai.

Joniškio rajono savivaldybės strateginio plėtros plano prioritetai:

I PRIORITETAS. Išsilavinusi, sveika ir pilietiška bendruomenė

II PRIORITETAS. Rajono konkurencingumo didinimas

III PRIORITETAS. Darni gyvenamosios aplinkos plėtra

Joniškio rajono savivaldybės strateginio plėtros plano tikslų pasiekimui buvo suformuoti uždaviniai, o jiems įgyvendinti parengtas konkrečių priemonių planas.

Siekiant stebėti, kaip šis Joniškio rajono savivaldybės strateginis plėtros planas įgyvendinamas ir koks jo priemonių poveikis rajono plėtrai, gyventojų naudai bei gerovei, buvo sudaryta Joniškio rajono savivaldybės 2014–2020 m. strateginio plėtros plano priežiūros ir stebėsenos sistema.

Joniškio rajono savivaldybės 2014–2020 m. strateginis plėtros plano rengimas finansuojamas Europos Sąjungos Socialinio fondo ir Joniškio rajono savivaldybės lėšomis, įgyvendinant projektą „Strateginio planavimo dokumentų rengimas Joniškio rajono savivaldybėje“ pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonę VP1-4.2-VRM-02-R „Regioninės plėtros tobulinimas, regionų plėtros planai ir savivaldybių (ilgalaikiai/trumpalaikiai) strateginiai plėtros planai.“

2. Joniškio rajono savivaldybės gyventojai

2.1. Bendra gyventojų statistika

2013 m. Joniškio rajone buvo 24 890 gyventojų, iš jų 11 592 – vyrų ir 13 298 moterų. Nuo 55–erių metų amžiaus vyrų skaičius pradeda mažėti ir jau nuo 70–ties metų amžiaus vyrų yra dvigubai mažiau nei moterų, o nuo 80–ties metų amžiaus – 4 kartus mažiau. Vidutinis gyventojų amžius – 42,3 metai (Lietuvoje – 41,3).

2.1.1. lentelė

Rodikliai	2009	2010	2011	2012	2013
Gyventojų skaičius	28.085	27.427	26.322	25.584	24 890
Vaikų skaičius 1000-iui gyventojų	214,7	207,6	200,6	193,21	n.d.
Jaunimo skaičius 1000-iui gyventojų	240,3	242,9	239,4	235,73	n.d.
Pensinio amžiaus gyventojų skaičius 1000-iui gyventojų	202,7	199,2	211,5	237,49	n.d.

Joniškio rajono savivaldybės gyventojų skaičius, informacijos šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Gyventojų skaičius Joniškio rajone per 2009–2013 m. sumažėjo 11,4 proc. (Joniškio mieste – 10,6 proc.). Nuo 2009 m., per 5 metus, Joniškio rajone gyventojų sumažėjo beveik

dvigubai daugiau nei Lietuvoje (Lietuvoje – 6,7 proc., Šiaulių apskrityje – apie 9 proc.). Gyventojų mažėjimo priežastys: auga mirštamumas, mažėja gimstamumas, didėja migracija.

2.2. Vaikų skaičius

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2013 m. pabaigoje Joniškio rajone gyveno 4 625 vaikai iki 18 metų amžiaus, t.y. maždaug kas penktas (18,6 proc.) rajono gyventojas buvo vaikas (Lietuvoje gyveno 543,8 tūkst. vaikų, 18,3 proc.). Lyginant su 2012 m., vaikų skaičius sumažėjo 297, t.y. 6,4 proc. (Lietuvoje – 2,2 proc.).

2013 m. Joniškio rajone buvo 2 379 berniukų, kurie sudarė 20,1 procento visų vyrų, ir 2 228 mergaičių, kurios sudarė 16,6 procento visų moterų. Berniukų buvo 151 daugiau negu mergaičių. Lyginant su 2009 m. pradžia, berniukų sumažėjo 678, mergaičių – 761. Ypač sumažėjo 7 metų amžiaus berniukų ir mergaičių. 2013 m. šio amžiaus berniukų buvo 102, arba 34 berniukais mažiau (25 proc.) nei 2012 m. pradžioje, atitinkamai mergaičių – 93, arba 47 mergaitėmis mažiau (33,6 proc.).

2012 m. Joniškio rajone gimė 217 kūdikių – 15 mažiau nei 2011 m. (2012 m. Lietuvoje – 0,6 proc. daugiau nei 2011 m.). Gimusiųjų skaičius 2012 m.: 1 tūkst. gyventojų teko 8,6 (Lietuvoje – 10,2).

2.2.1. lentelė

Teritorija	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.
Lietuvos Respublika	32 165	30 676	30 268	30 459	32 165
Šiaulių apskritis	2 937	2 738	2 789	2 751	2 937
Joniškio rajono savivaldybė	242	197	232	217	242

Gimstamumas, informacijos šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Gimstamumas tiesiogiai neveikia gyventojų amžiaus struktūros, tačiau nuo jo mažėjimo retrospektyvoje priklauso dabartiniu metu susiformavusi gyventojų amžiaus struktūra bei tolimesnės jos raidos perspektyvos. Suminis gimstamumo rodiklis (vidutinis gyvų gimusių vaikų, kuriuos moteris pagimdė per vaisingą gyvenimo laikotarpį, skaičius) Lietuvoje 2012 m. siekė 1,60 (2011 m. – 1,51), Šiaulių apskrityje 1,66 (2011 m. – 1,61). Kartą kaita užtikrinama, kai suminis gimstamumo rodiklis didesnis negu 2,1. Mažas gimstamumas siejamas su gyventojų skaičiaus mažėjimu. Ateityje gimstamumas bus vienas svarbiausių tiek Lietuvos, tiek Joniškio rajono gyventojų skaičiaus ir amžiaus struktūrą deformuojančių veiksnių.

Per 2012–2013 m. Joniškio rajone pirmieji ir antrieji vaikai sudarė beveik trečdalį visų gimusiųjų, (Lietuvoje pirmieji – 47 proc., antrieji – 38 proc.), tretieji – 16 proc., ketvirtieji ir paskesnieji – 9 proc. Taip pat padidėjo vaikų, gimusių santuokos neįregistravusiems tėvams, dalis. 2012 m. tokių naujagimių buvo 28,8 proc., 2011 m. – 27,7 proc. Beveik 80 proc. visų vaikų, gimusių santuokos neįregistravusiems tėvams, buvo įregistruoti pagal abiejų tėvų pareiškimą ir penktadalis (19,8 proc.) – pagal motinos pareiškimą (2011 m. – atitinkamai 75,6 proc. ir 23,8 proc.).

2.3. Jaunimas

Jaunas žmogus – asmuo nuo 14 iki 29 metų. Jauni žmonės yra Joniškio miesto bei viso rajono potencialas, galintis sukurti pridėtinę vertę. Tai jėga, kurioje sutelkta tiek valstybės, tiek, konkrečiai, Joniškio rajono ateitis.

Lietuvos Respublikos statistikos departamento duomenimis, 2013 m. pradžioje Joniškyje iš viso buvo 4 786 jauni žmonės (15–29 metų), sudarantys 19,22 proc. visų rajono gyventojų (Lietuvoje – 20,1 proc.).

2.3.1. lentelė

Amžiaus grupės	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.
15–19	2 481	2 386	2 190	2 091	1 921
20–24	2 290	2 236	1 677	1 677	1 784
25–29	1 430	1 511	1 280	1 164	1 081
Iš viso	6 201	6 133	5 147	4 932	4 786

Gyventojų (jaunimo) skaičius amžiaus grupėse, informacijos šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Jaunimo mažėjimą lemia keletas priežasčių: gyventojų gimstamumo mažėjimas, emigracija į didesnius miestus (studijuoti ir gyventi) bei emigracija į užsienio šalis. Remiantis Jaunimo reikalų departamento parengta jaunimo problematikos tyrimų rezultatų palyginamąja analize, labiausiai emigracijai į užsienį yra nusiteikę 19–23 metų jaunuoliai. Vyraujantis emigracijos į užsienį motyvas yra ekonominis, t.y. galimybė užsidirbti daugiau pinigų. Darbo sąlygos ir karjeros galimybės yra mažiau svarbios daugiau nei 3 kartus, o socialinės garantijos – 6 kartus mažiau svarbios nei galimybė daugiau užsidirbti.

Siekiant spręsti jaunimo problemas, Joniškio rajono savivaldybėje įsteigta Joniškio rajono savivaldybės Jaunimo reikalų taryba (JRT) – pagrindinė jungiamoji grandis tarp savivaldybės administracijos ir jaunimo, kuri sudaroma iš savivaldybės institucijų ar įstaigų ir jaunimo organizacijų atstovų. Vadovaujantis Jaunimo reikalų tarybos nuostatais, JRT nariai gali dalyvauti savivaldybės tarybos ir jos komitetų ar komisijų posėdžiuose, kuriuose sprendžiami jaunimo politikos klausimai. Nors jaunimas ir turi galimybę dalyvauti savivaldybės sprendimų priėmimo procese, tačiau atstovavimo galimybėmis per 2010–2013 m. pasinaudota mažai. Jaunų žmonių tarpe trūksta iniciatyvos ir motyvacijos.

2013 m. veikiančių organizacijų sąrašas pateikiamas 2.3.2. lentelėje:

2.3.2. lentelė

Organizacija	Organizacijos tipas	Narių skaičius / dalyvaujančių realiai veikloje skaičius	Veiklos tikslas
Joniškio rajono jaunimo sąjunga „Apskritasis stalas“	Visuomeninė	Vienija 3 organizacijas	Jaunimo organizacijų atstovavimas
Lietuvos moksleivių sąjungos Joniškio mokinių savivaldų informavimo centras	Visuomeninė	40	Mokinių savivaldos stiprinimas, jaunimo užimtumas
Joniškio parapijos Šv. Martinijono jaunimo centras	Religinė	5	Gilinti tikėjimo tiesas, supažindinti jaunimą su krikščioniško gyvenimo nuostatomis
Joniškio kultūros centro vaikų ir jaunimo teatras „Bendraamžiai“	Visuomeninė	N/d	Kultūrinė, edukacinė
Lietuvos šaulių sąjungos Šiaulių apskrities P. Plechavičiaus šaulių rinktinės Joniškio 6-oji	Visuomeninė, pilietinė	6	Jaunimo pilietiškumo skatinimas

kuopa			
Joniškio rajono jaunimo asociacija „Jaunimo imperija“	Visuomeninė	20	Jaunimo užimtumas, kultūra, sportas
Jaunimo kultūros klubas ETC	Visuomeninė	30	Jaunimo užimtumas, kultūra
Visuomeninė organizacija „Spalvotas veidas“	Visuomeninė	5	Jaunimo užimtumas
Jaunimo organizacija „Darbas“ Žagarės skyrius	Visuomeninė	25	Jaunimo užimtumas, pilietiškumo ugdymas
Joniškio „Tvarkos ir teisingumo“ jaunimo lyga	Politinė	12	Jaunimo užimtumas, pilietiškumo ugdymas

Jaunimo organizacijos, informacijos šaltinis: Joniškio rajono savivaldybės administracija

Joniškio rajono savivaldybėje 2013 m. veikė šie jaunimo klubai (dalyvavo iki 50 jaunų žmonių):

- Joniškio „Interact“ jaunimo klubas (neformalus);
- Gaižaičių jaunimo klubas;
- Gataučių jaunimo klubas „O mums viskas...“;
- Jaunimo klubas „Ateinam“;
- Skaistgirio jaunimo klubas „SJK“;
- Kriukų pagr. mokyklos prevencinis judėjimas prieš žalingus įpročius „Sniego gniūžtė“.

Savivaldybėje 2013 m. veikė kelios neformalios jaunimo grupės: neformali Gasčiūnų jaunimo grupė „Kartu“ ir Joniškio merginų futbolo klubas „Sausra“.

Joniškio rajone nevyriausybinių organizacijų veikloje dalyvauja (yra nevyriausybinių organizacijų nariai) iki 10 proc. jaunuolių. Remiantis Jaunimo reikalų departamento parengta jaunimo problematikos tyrimų rezultatų palyginamąja analize (toliau – JPTR), nevyriausybinių organizacijų narius dalyvauti organizacijų veikloje motyvuoja: galimybės susitikti ir bendrauti su įdomiais žmonėmis – 91,8 proc.; patrauklios organizacijos idėjos – 90,5 proc.; patrauklios organizacijos veiklos formos – 90,3 proc.; dalinimasis turimomis žiniomis ir gebėjimais – 89,2 proc.; didėjantis pasitikėjimas savimi – 88,5 proc.; draugų rato plėtimas – 87,2 proc.; kontaktų su svarbiais žmonėmis užmezgimas – 86,6 proc.; jų draugų, artimųjų dalyvavimas organizacijų veikloje – 75,4 proc.; įdomus lyderis – 71,2 proc.

JPTR duomenimis, laisvalaikio jaunimas dažniausiai susitinka su draugais (81,7 proc.), žiūri TV (67,8 proc.), eina į parduotuves (67,7 proc.), o rečiausiai lankosi teatruose, parodose ir muziejuose (23,1 proc.) bei dalyvauja visuomeninių organizacijų veikloje (13,5 proc.). Du iš dažniausiai jaunuolių nurodytų laisvalaikio leidimo būdų – televizijos žiūrėjimas ir vaikščiojimas po parduotuves bei alkoholio vartojimas – rodo, kad tarp jaunuolių yra didelis poreikis atsipalaiduoti, tačiau pasirenkamas tik toks „tuščias“, destruktivus laisvalaikio leidimo ir atsipalaidavimo būdas. Vadinasi, viena vertus, būtina ugdyti jaunimo gebėjimus atsipalaiduoti, planuoti, organizuoti ir prasmingai leisti laisvalaikį, ir, kita vertus, – sukurti tinkamą infrastruktūrą kokybiško laisvalaikio leidimui: įrengti sporto aikštynus, susitikimo ir laisvalaikio leidimo viešąsias erdves ir pan. Aktyvaus laisvalaikio, fizinio aktyvumo įgūdžiai yra reikšmingi fizinės ir psichinės sveikatos palaikymui.

Pagal JPTR, kultūriniuose renginiuose (teatruose, muziejuose, parodose) lankosi vos 15–17 proc. jaunų žmonių. Tai, rodo, jog kultūros poreikiai yra labai žemi, ir šių poreikių ugdymui daugiau dėmesio turi skirti tiek mokykla, tiek kitos jaunimo ir su jaunimo dirbančios

organizacijos. Didesnė galimybė jaunimui praleisti laisvalaikį yra Joniškio mieste nei kaime: čia siūlomi įvairūs formalūs ir neformalūs užsiėmimai, būreliai ir pramogos (kultūros, sporto ir kt.). Kaimo jaunimas pasirinkimo galimybių turi žymiai mažiau ir dažnai negali atvykti į miestą viešuoju transportu, nes nėra tinkamų maršrutų.

JPTR atskleidė, kad 16 proc. jaunuolių mano, jog jų santykiai su draugais yra silpni, 3,4 proc. jaunuolių neturi nė vieno artimo draugo, 3,2 proc. yra sunku užmegzti naujas draugystes, o 7,1 proc. patiria žemą socialinį palaikymą. Šie, nors ir nedideli, skaičiai rodo, kad jauniems žmonėms reikia ne tik artimųjų, bet ir specialistų pagalbos: socialinių pedagogų, psichologų ir kt.

2012 metais jaunimo veiklai buvo skirta 10,0 tūkst. Lt. Jaunimo iniciatyvų rėmimui – 3 tūkst. Lt, iš jų panaudota 2,5 tūkst. Lt. Lėšos skirtos trimis jaunimo projektams įgyvendinti.

2.4. Senjorai

Joniškio rajono savivaldybės gyventojų amžiaus struktūra sparčiai keičiasi: visuomenė demografiniu požiūriu vis labiau sensta, o per pastaruosius 10 metų vyresnio amžiaus žmonių skaičius sparčiai išaugo. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2013 m. pradžioje Joniškio rajono savivaldybėje gyveno 6 421 žmogus 60–ties metų ir vyresnio amžiaus, tai sudarė 25,8 proc. visų gyventojų (Lietuvoje gyveno 713,8 tūkst. 60–ties metų ir vyresnio amžiaus žmonių, tai sudarė 24 proc. visų gyventojų). Nuo 2009 m. šios amžiaus grupės žmonių realiai nepadaugėjo, tačiau mažėjant gimstamumui ir žmonių skaičiui iki 60–ties metų amžiaus, vyresnio amžiaus žmonių skaičius bendrame gyventojų skaičiuje išaugo beveik 3 proc. Per 2010–2013 m. šiek tiek pailgėjo pagyvenusių vyrų ir moterų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė. Tikėtina, jog moterys, 2012 m. sulaukusios 60–ties metų amžiaus dar vidutiniškai gyvens 22,3 metų, o vyrai – 16,2 metų (2009 m. šis moterų rodiklis siekė 21,7 metų, vyrų – 15,4).

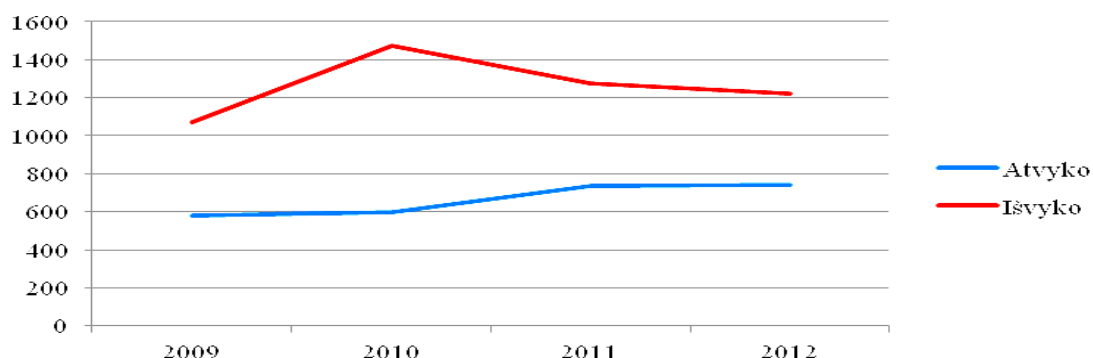
Joniškio rajono savivaldybėje 2013 m. valstybinio socialinio draudimo senatvės pensijas gavo 5 092 gyventojų, vidutinė pensija siekė 781,71 Lt.

Vadovaujantis Europos Sąjungos statistikos tarnybos (Eurostato) prognozėmis Lietuvai (tuo pačiu ir Joniškio rajono savivaldybei) ir toliau numatomas spartus gyventojų senėjimas. Skaičiuojama, kad 2060 metų pradžioje beveik 37 proc. Lietuvos gyventojų bus pagyvenę žmonės. Gyventojų senėjimas – sudėtingas reiškinys, sukeliantis įvairių socialinių ir ekonominių pasekmių, todėl svarbu ieškoti būdų, kaip išvengti dėl gyventojų senėjimo kylančių problemų, pasinaudoti galimybėmis, kurias atveria pailgėjęs darbingas gyventojų amžius. Į šį reiškinį svarbu atsižvelgti formuojant ekonominę, socialinę ir užimtumo politiką.

Sprendžiant senėjimo proceso iššūkius svarbu gerinti vyresnio amžiaus žmonių gyvenimo kokybę Joniškio rajone: gerinti gyvenamąją aplinką, sveikatos paslaugų spektrą ir prieinamumą bei imtis kitų priemonių, prisidedančių prie vyresnio amžiaus žmonių aktyvumo skatinimo.

2.5. Gyventojų migracija

Per 2009–2012 m. laikotarpį iš Joniškio rajono savivaldybės išvyko apie 5 000 asmenų arba apie penktadalis rajono gyventojų (2012 m. surašymo duomenys). Per 60 proc. sudaro 15–34 metų amžiaus migrantai.

3.5.1. pav. Gyventojų migracija per 2009–2012 m., informacijos šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Nors emigracija pati savaime nėra neigiamas reiškinys, tačiau Joniškio rajono savivaldybės atveju dideli emigracijos mastai kelia nemažai iššūkių: kinta demografinė struktūra (visuomenė sensta), ima trūkti darbo jėgos, nuteka protai. 2012 m. emigracijos mastai mažėjo (lyginant su 2010 m. ir 2011 m.), tačiau lyginant su 2006–2009 m. vis dar išliko dideli. Tikėtina, kad emigrantų skaičiaus neproporcingam augimui 2010 m. ir 2011 m. įtakos turėjo įstatymu nustatyta prievolė nuolatiniams šalies gyventojams mokėti privalomojo sveikatos draudimo įmokas, todėl savo išvykimą iš Lietuvos į užsienio valstybę deklaravo ir ankstesniais metais išvykę migrantai. Didžiausios emigracijos priežastys, kaip ir visoje Lietuvoje, yra šios: ekonominės (atlyginimų skirtumai, geresnės ir didesnės įsidarbinimo užsienyje galimybės), socialinis nesaugumas, studijos, profesinės ambicijos, savirealizacija, šeimyninės priežastys (vaikai vyksta pas tėvus, tėvai – pas vaikus ir pan.).

Atvykstančiųjų į Joniškio rajono savivaldybę skaičius augo. 2012 m. į rajoną atvyko apie 2 625 asmenų. Didžioji dauguma (87 proc.) atvykstančiųjų buvo iš emigracijos sugrįžtantys Lietuvos piliečiai.

2.6. Gyventojų mirtingumas

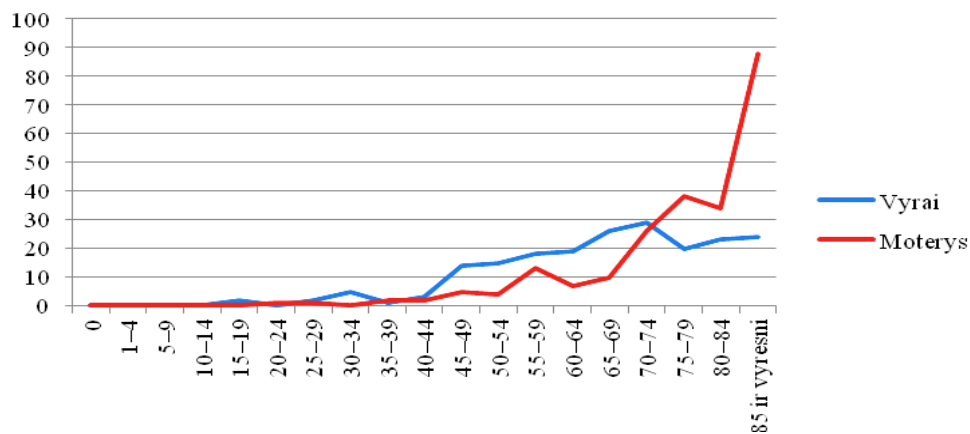
Per 2009–2012 m. Joniškio rajono savivaldybėje mirė 1 690 gyventojų, tai yra 802 gyventojų daugiau nei gimė. 2013 m. gyventojų mirtingumas išaugo 10,3 proc. (mirė 201 vyras ir 41 moteris). Kaimo gyventojų mirtingumas vienam tūkst. gyventojų sudarė 1 769,03 (72 proc.), miesto gyventojų mirtingumas – 1 640,07 (86 proc.).

3.6.1. lentelė

Teritorija	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.
Lietuvos Respublika	42 032	42 120	41 037	40 938	42 032
Šiaulių apskritis	2 937	2 738	2 789	2 751	2 937
Joniškio rajono savivaldybė	242	197	232	217	242

Mirtingumas, informacijos šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Vyrų mirtingumas (ypač didelis lyginant su moterų mirtingumu) auga pasiekus 45–49 metų amžių (2012 m. mirė 14 vyrų ir 4 moteris). Moterų mirtingumas didžiausias perkopus 85–erių metų amžių, o vyrų mirtingumas nuo 50–ties metų amžiaus pasiskirstęs pakankamai tolygiai.

3.6.1. pav. Gyventojų mirtingumas pagal amžiaus grupes, 2013 m., informacijos šaltinis: Lietuvos sveikatos statistikos rodikliai, www. <http://sic.hi.lt/>

Joniškio rajono savivaldybėje, kaip ir visoje Lietuvoje, gyventojų mirties priežasčių struktūra per 2009–2012 m. išliko nepakitusi. Trys pagrindinės mirties priežastys – kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai ir išorinės mirties priežastys 2012 m. sudarė apie 82–86 proc. visų mirties priežasčių. Nuo kraujotakos sistemos ligų mirė daugiau nei pusė, t. y. 56,6 proc., nuo piktybinių navikų – 19,5 proc., o nuo išorinių mirties priežasčių – 8,9 proc. visų mirusiųjų. Daugiausia vyrų mirė (47,8 proc.) nuo kraujotakos sistemos ligų, o moterų mirtingumas dėl šių ligų dar didesnis – 65,6 proc. visų mirusiųjų.

1.6.2. lentelė

Pagrindinės mirties priežastys 1000 gyv.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.
Mirusiųjų nuo piktybinių navikų sk.	2.0536	2.9767	2.8898	2.8926	2.9767
Mirusiųjų nuo kraujotakos sistemos ligų sk.	9.3673	9.8977	1.02493	10.9363	9.8977
Mirusiųjų dėl išorinių priežasčių sk.	1.297	1.2279	1.233	1.3869	1.2279

Gyventojų mirtingumas pagal pagrindines mirtingumo ligas, informacijos šaltinis: Lietuvos sveikatos statistikos rodikliai, www. <http://sic.hi.lt/>

Nuo piktybinių navikų per 2009–2012 m. Joniškyje mirė 21,6 proc. visų mirusių vyrų. Moterų mirčių dėl piktybinių navikų siekė 17,4 proc. visų mirusių moterų. Daugiausia vyrų mirė nuo trachėjos, bronchų ir plaučių, priešinės liaukos bei skrandžio piktybinių navikų, moterys – nuo krūties, skrandžio ir storosios žarnos piktybinių navikų.

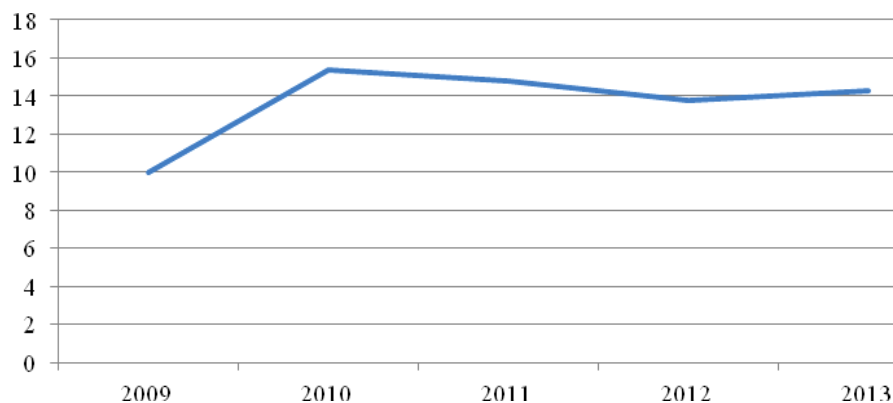
Dėl išorinių mirties priežasčių vyrų mirė 3,2 karto daugiau negu moterų. Nuo išorinių mirties priežasčių mirė 4,3 proc. visų mirusių moterų. Iš mirusių dėl išorinių mirties priežasčių apie 20 proc. nusižudė. Moterų savižudybių skaičius 2012 m., lyginant su 2010–2011 m., išaugo 26 proc., tuo tarpu vyrų – beveik nesikeitė.

Per 2009–2012 metais mirė 7 vaikai nuo vienerių iki 14 metų amžiaus: 3 berniukai ir 4 mergaitės. Pagrindinės mirties priežastys amžiaus kategorijoje nuo 0 iki 17 metų – dėl infekcinių ligų, savižudybės, piktybinių navikų.

2.7. Gyventojų užimtumas ir pragyvenimo lygis

Nedarbo lygis Šiaulių apskrityje 2014 m. sausio mėn. 1 d., lyginant su 2013 m. sausio mėn. 1 d., nepakito – sudarė 11,9 proc. 2014 m. sausio mėn. 1 d. Joniškio rajone buvo registruota

2 288 bedarbiai: nedarbo lygis siekė 15,3 proc., o 2013 m. sausio mėn. 1 d. – 14,3 proc. (nedarbo lygis išaugo 1 proc.). Iš visų registruotų bedarbių 48,3 proc. sudaro moterys, 59,8 proc. – kaimo gyventojai, 10,2 proc. – jaunimas, 37,6 proc. – asmenys virš 50-ties metų amžiaus, 42,4 proc. – ilgalaikiai bedarbiai, 7,7 proc. – neįgalieji.

1.7.1. pav. Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis, proc., informacijos šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2014 m. sausio mėn. 1 d. buvo įregistruota 1 538 laisvos darbo vietos (2013 m. sausio mėn. 1 d. – 1 724 ldv, įdarbintas 1 771 asmuo). Daugiausiai laisvų darbo vietų: tarptautinio krovinių vežimo transporto priemonių vairuotojams, siuvėjams, plataus profilio statybininkams, apdailininkams, betonuotojams, staliams staklininkams, vairuotojams ekspeditoriams, pardavimo vadybininkams, virėjams, plytų mūrininkams, baldžiams, kepėjams, konditeriams.

Per 2013 m. 806 bedarbiai buvo nukreipti į aktyvios darbo rinkos politikos priemones. Daugiausia į viešuosius darbus – 532, įdarbinimą subsidijuojant – 101, profesinį mokymą – 65, darbo gūdžių priemones – 38. Priemonių finansavimas vykdomas iš Užimtumo fondo ir ESF lėšomis finansuojamų projektų: Jaunimo užimtumo didinimas, pagalba įsidarbinant, integravimo į darbo rinką skatinimas. Kiekvienas projektas buvo skirtas asmenims, turintiems papildomo rėmimo požymius, padėti integruotis į darbo rinką.

2013 m. birželio mėn. 27 d. Šiaulių teritorinės darbo biržos Joniškio skyriuje atidarytas Jaunimo darbo centras. Jaunimo darbo centro Joniškyje tikslas – padėti jaunuoliams priimti sprendimus, siekiant užimtumo, stiprinti motyvą profesijos įgijimui ir įsidarbinimui, lavinti darbo paieškos įgūdžius. Centras dirba su visomis jaunuolių grupėmis, organizuodama veikla šiomis pagrindinėmis kryptimis: informacija apie laisvas darbo vietas, mokymosi galimybes bei aktyvią darbo paiešką, profesinis konsultavimas, informavimas, grupinių užsiėmimų organizavimas.

Nuo 2014 m. sausio mėn. 1 d. pradėtas vykdyti naujas projektas „Išlik darbo rinkoje“, skirtas ilgalaikių bedarbių ir vyresnių kaip 50 metų integracijai į darbo rinką. Į įdarbinimo subsidijuojant priemonę numatyta nukreipti 175 asmenis, o į darbo įgūdžių įgijimo priemonę – 26 asmenis.

Nuo 2014 m. tarpinstituciniam bendradarbiavimo stiprinimui sudarytos socialinės partnerystės grupės, į kurių sudėtį įtraukti atstovai iš Savivaldybės įstaigų ir institucijų, verslo įmonių ir organizacijų, kitų socialinių partnerių.

2.8. Stiprybių, silpnųjų, galimybių ir grėsmių analizė (I)

Stiprybės

- Per 2013 m. išaugo gimusių vaikų skaičius (lyginant su 2012 m. – 10,3 proc.).
- Per 2012–2013 m. išaugo antro ir trečio vaiko gimimas šeimose, t.y. pastebimas šeimos didėjimo tendencijos.
- Siekdama spręsti jaunimo problemas Joniškio rajono savivaldybė per 2009–2013 m. laikotarpį ėmėsi konkrečių veiksmų: įsteigtas jaunimo reikalų koordinatoriaus etatas, įsteigta Joniškio rajono savivaldybės Jaunimo reikalų taryba – pagrindinė jungiamoji grandis tarp savivaldybės administracijos ir jaunimo, sudaryta iš savivaldybės institucijų ar įstaigų ir jaunimo organizacijų atstovų, sudarytos galimybės jaunimo atstovams dalyvauti savivaldybės veikloje sprendžiant klausimus, susijusius su jaunimu. Joniškio rajono savivaldybė iš biudžeto skiria finansavimą jaunimo projektams finansuoti.
- Jaunimas turi galimybę dalyvauti bendruomeninėje ir visuomeninėje veikloje: yra įsisteigusios 16 organizacijų ir neformalių klubų, veikiančių kultūros, laisvalaikio užimtumo ir kitoje visuomeninėje veikloje.
- Nuo 2009 m. atvykstančiųjų į Joniškio rajono savivaldybę skaičius augo. Į rajoną atvyko apie 2 625 asmenų. Didžioji dauguma atvykstančiųjų (87 proc.) buvo grįžtantys iš emigracijos Lietuvos piliečiai.

Silpnybės

- Didelis gyventojų skaičiaus mažėjimas. Gyventojų skaičius Joniškio rajone per 2009–2013 metus sumažėjo 11,4 proc. (Joniškio mieste – 10,6 proc.), tai reiškia beveik dvigubai daugiau nei Lietuvoje (6,7 proc.). Vaikų skaičius per 2009–2013 m. sumažėjo 1 439 vaikų. Ypač sumažėjo 7 metų amžiaus berniukų ir mergaičių.
- Gyventojų skaičiaus mažėja dėl gimstamumo mažėjimo. Gimusiųjų skaičius 2012 m. vienam tūkst. gyventojų – 8,6 (Lietuvoje – 10,2).
- Joniškio rajono savivaldybėje per 2009–2013 m. laikotarpį sumažėjo 1 415 jaunų žmonių (15–29 metų amžiaus), t.y. 22,9 proc. Jaunimo sumažėjo dėl gimstamumo mažėjimo ir migracijos į didžiuosius Lietuvos miestus bei užsienį (studijuoti, dirbti ir gyventi).
- Mažas jaunimo aktyvumas dalyvaujant visuomeninių organizacijų ar neformalių klubų veikloje (dalyvauja tik iki 10 proc. jaunimo).
- Jaunimas mažai laiko ir dėmesio skiria turiningam laisvalaikiui: daug laiko praleidžia prie televizoriaus (67,8 proc.), eina į parduotuves (67,7 proc.), retai lankosi teatruose, parodose ir muziejuose (23,1 proc.).
- Kaimo jaunimui nėra sukurtos pakankamos salygų turiningo laisvalaikio praleidimui. Dauguma formalių ir neformalių būrelių, užsiėmimų, renginių vyksta Joniškio mieste. Kaimo jaunimas neturi galimybės atvykti į Joniškį, nes nėra tinkamo susisiekimo.
- Joniškio rajone sparčiai keičiasi demografinė situacija: daugėja senstančių žmonių skaičius bendroje gyventojų amžiaus struktūroje. 2013 m. Joniškio rajono savivaldybėje 25,8 proc. (Lietuvoje – 24 proc.) visų gyventojų sudarė asmenys virš 60–ties metų amžiaus (6 421).
- Skurstantys rajono gyventojai sudaro beveik trečdalį visų gyventojų. Joniškio rajono savivaldybėje vidutinė socialinio draudimo senatvės pensija nuo 2009 m. beveik nesikeitė ir 2013 m. siekė vos 782 Lt, vidutinis darbo užmokestis buvo 1 484 Lt (2009 m. – 1428 Lt, padidėjo 4 proc.), tuo tarpu infliacija išaugo daugiau kaip 10 proc.

- Joniškio raono savivaldybėje dirbantieji (samdomieji pagal darbo sutartis) sudaro tik apie 20 proc. visų gyventojų (yra 5 210 dirbančiųjų). Iš viso užimtųjų – 8,4 tūkst. gyventojų.
- Per 2009–2012 m. laikotarpį iš Joniškio rajono savivaldybės išvyko apie 5 000 asmenų – apie penktadalį rajono gyventojų.
- Didelis vyrų mirtingumas nuo 45–erių metų amžiaus.
- Trys pagrindinės mirties priežastys: kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai ir išorinės mirties priežastys. Nors mirties atvejų skaičius beveik nesikeitė per 2009–2013 metus, tačiau skaičiuojant vienam tūkst. gyventojų ligos atvejų, pastebimas augimo tendencijos.
- Nemažėjantis nedarbo lygis. Nuo 2009 m. nedarbo lygis išaugo 3 proc. ir 2014 m. sausio mėn. 1 d. siekė 14,3 proc.

Galimybės

- Skatinti jaunimo iniciatyvumą, įsitraukimą į visuomeninę kultūrinę ir politinę veiklą.
- Siekiant ugdyti jaunimo aktyvumą ir iniciatyvumą, sudaryti sąlygas jaunimui savanoriauti ir taip pasisemti patirties. Moksleiviams steigti atskirą pamoką socialinių įgūdžių ugdymui, supažindinti su savanorystės, praktiniais neformalios veiklos pavyzdžiais, visuomeninės veiklos nauda per pilietinio, dorinio, socialinių įgūdžių ugdymo pamokų metu. Skirti patalpas neformaliems susibūrimams, kurias prižiūrėtų viena iš savivaldybėje veikiančių organizacijų. Suderinti mokyklinių autobusiukų tvarkaraščius su mokyklose vykdoma popamokine veikla. Tvarkyti sporto infrastruktūrą. Taip pat siekti, kad Joniškio rajono savivaldybėje atsirastų jaunimo atstovai, kurie būtų atsakingi už informavimą apie renginius, duomenų surinkimą bei talpinimą internete, o savivaldybių tinklapiuose atsirastų skyrius idėjoms, komentarams.
- Mažinti socialinę atskirtį, skatinant savanorystės programas tarp įvairių kartų žmonių (ypač jaunimo, vyresnių žmonių), kuriomis būtų siekiama pasirūpinti silpnos sveikatos ar vienišais senjorais.
- Gerinti gyvenamąją aplinką, sveikatos paslaugų spektrą ir prieinamumą bei imtis kitų priemonių, prisidedančių prie vyresnio amžiaus žmonių aktyvumo skatinimo.
- Skatinti grįžtamąją migraciją. Palaikyti ryšius su išeivija, kad galėtų sugrįžti („kai pas jus ten gyvenimas pagerės“). Panaudoti emigrantų potencialą – „virtualus sugrįžimas“.

Grėsmės

- Nesikeičiant ekonominei, socialinei situacijai Joniškio rajono savivaldybėje, ir toliau augs emigracija į didžiuosius Lietuvos miestus bei užsienio šalis. Mažės darbingo amžiaus, jaunų žmonių rajone. Mažės gimstamumas, visuomenė senės.
- Gyventojų senėjimas didins demografinį krūvį dirbantiems.
- Gyventojų migracija sukels darbo jėgos problemas.
- Nesikeičiant migracijos mastams į užsienį, išsiskiriančių šeimų skaičius ir toliau augs, bus paliktų vaikų, daugės psichologinių problemų.

3. Socialinės paslaugos, kultūra, švietimas ir sportas, sveikata

3.1. Socialinės paslaugos

Mūsų visuomenėje visada buvo ir yra asmenų, kurie dėl amžiaus, neįgalumo, socialinių problemų iš dalies ar visiškai neturi ar neįgijo arba prarado gebėjimus ar galimybes savarankiškai rūpintis savimi (šeima) ir dalyvauti visuomenės gyvenime. Visuomenės branda ir sąmoningumo lygis sprendžiamas pagal tai, koks yra jos narių požiūris į silpnesnius, pagalbos stokojančius asmenis, kaip sugebama pasirūpinti vienas kitu.

Joniškio rajono savivaldybėje teikiamų socialinių paslaugų tikslas – sudaryti sąlygas asmeniui (šeimai) ugdyti ar stiprinti gebėjimus ir galimybes spręsti savo socialines problemas, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, taip pat padėti įveikti socialinę atskirtį. Socialinės paslaugos teikiamos siekiant užkirsti kelią asmens, šeimos, bendruomenės socialinių problemų plitimui, taip pat visuomenės saugumui užtikrinti. Socialinių paslaugų organizatorė – Joniškio rajono savivaldybė, o socialines paslaugas teikia biudžetinės, viešosios ir kitos įstaigos. Socialinių paslaugų gavėjai suskirstyti į tokias grupes: neįgalūs asmenys ir jų šeimos nariai, socialinės rizikos asmenys ir šeimos, likę be tėvų globos vaikai ir jų šeimos, socialinės rizikos vaikai ir jų šeimos, senyvo amžiaus asmenys ir jų šeimos nariai.

Neįgalūs asmenys. Neįgalieji – asmenys, kurie dėl įgimtų ar įgytų fizinių ar psichinių trūkumų visai arba iš dalies negali pasirūpinti savo asmeniniu ir socialiniu gyvenimu, įgyvendinti savo teisių ir vykdyti pareigų. Šie žmonės, nepriklausomai nuo neįgalumo priežasties, pobūdžio, pasireiškimo laipsnio, turi tas pačias teises kaip ir kiti asmenys. Neįgaliesiems, negalintiems savarankiškai įgyvendinti savo teisių, visuomenė ir valstybė privalo teikti papildomą paramą ir garantijas, jie turi būti apsaugoti nuo bet kokio išnaudojimo, diskriminavimo, juos įžeidžiančio arba paniekinančio elgesio. Tarptautiniu mastu pripažintos „neįgalumo“ sąvokos vis dar nėra. Lietuvoje „neįgalumas“ apibrėžiamas, kaip kompetentingų įstaigų nustatyta asmens būklė, kai asmuo dėl įgimtų ar įgytų fizinių ar psichinių trūkumų visai arba iš dalies negali pasirūpinti savo asmeniniu ir socialiniu gyvenimu, įgyvendinti savo teisių ir vykdyti pareigų.

Joniškio rajono savivaldybėje 2013 m. gyveno 2 544 suaugę neįgalūs asmenys ir 196 neįgalūs vaikai. Neįgalūs asmenys rajone sudarė 10,7 proc. visų rajono gyventojų (beveik taip pat, kaip ir visoje Lietuvoje). Pagrindinės neįgalumo priežastys yra ligos, nelaimingi atsitikimai ar neįgalumą sukeliančios būklės dėl amžiaus. Negalia sąlygoja poreikį pagalbos į namus, socialinės globos, transporto organizavimo, aprūpinimo techninės pagalbos priemonėmis, būsto pritaikymo neįgaliųjų poreikiams ir kitoms paslaugoms. Vaikams ir suaugusiems, kuriems nustatytas neįgalumas skiriamos ir mokamos valstybinio socialinio draudimo ir šalpos išmokos: pensija netekus darbingumo (2013 m. skirta 1 218 vaikų), invalidumo pensija (707), šalpos pensija invalidui neįgaliajam (464), šalpos pensija neįgaliajam vaikui iki 18 metų (211).

Siekiant užtikrinti lygias galimybes neįgaliesiems bei jų šeimų nariams dalyvauti visuomeniniame gyvenime, Joniškio rajono savivaldybėje teikiamos šios socialinės paslaugos: pagalba į namus, dienos socialinė globa namuose, specialiojo transporto paslaugos, masažas, kineziterapija ir kt. Pagrindinis socialinių paslaugų teikėjas yra VšĮ „Joniškio socialinių paslaugų ir užimtumo centras“.

Specialiojo ugdymo ir švietimo paslaugos Joniškio rajono bendrojo lavinimo mokyklose ir priešmokyklinio ugdymo grupėje 2013 m. buvo teikiama 477 mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių. Didžiajai daliai šių mokinių nustatyti intelekto (53), klausos (4), regos (3), jėdos ir padėties bei neurologiniai sutrikimai (4), kompleksiniai sutrikimai ir kitos negalios (30). Šiems vaikams specialiąją pagalbą teikia specialieji pedagogai, logopedai, psichologai, mokytojų

padėjėjai, dalykų mokytojai jiems sudaro individualias mokymosi programas. Joniškio rajono pedagoginė psichologinė tarnyba teikia konsultacinę, metodinę pagalbą vaikams, pedagogams ir tėvams.

Socialinės rizikos suaugę asmenys – darbingo amžiaus asmenys, esantys socialiai atskirtas dėl to, kad elgetauja, valkatauja, piktnaudžiauja alkoholiu, narkotinėmis, psichotropinėmis ar toksinėmis medžiagomis, yra priklausomas nuo azartinių lošimų, yra įsitraukęs ar linkęs įsitraukti į nusikalstamą veiklą, yra patyrę ar kuriems kyla pavojus patirti psichologinę, fizinę ar seksualinę prievartą, smurtą šeimoje ir yra iš dalies ar visiškai netekę gebėjimų savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime.

Joniškio rajono savivaldybėje yra įsteigtas Joniškio krizių centras – nakvynės namai, kuriuose teikiamos šios paslaugos: laikino apnakvindinimo (per metus apnakvindinama apie 80–90 asmenų); intensyvios krizių įveikimo pagalbos (per 2012 m. poreikio nebuvo); trumpalaikės socialinės globos (apie 50–čiai asmenų per metus).

Socialinės rizikos šeimos – tai šeimos, kuriose auga vaikų iki 18 metų ir kuriose bent vienas iš tėvų: piktnaudžiauja alkoholiu, narkotinėmis, psichotropinėmis ar toksinėmis medžiagomis; yra priklausomas nuo azartinių lošimų; dėl socialinių įgūdžių stokos nemoka ar negali tinkamai prižiūrėti vaikų; naudoja prieš juos psichologinę, fizinę ar seksualinę prievartą; iš valstybės gaunamą paramą panaudoja ne šeimos interesams ir todėl iškyla pavojus vaikų fiziniam, protiniam, dvasiniam, doroviniam vystymuisi bei saugumui; socialinės rizikos šeimai priskiriama ir šeima, kurios vaikui įstatymų nustatyta tvarka yra nustatyta laikinoji globa (rūpyba).

Socialinės rizikos šeimų skaičius Joniškio rajono savivaldybėje per 2009–2013 m. mažėjo tik dėl bendro gyventojų (tame tarpe ir vaikų) skaičiaus mažėjimo.

2.3.1.7. lentelė

Metai	Socialinės rizikos šeimos	Socialinės rizikos šeimose augančių vaikų skaičius
2010	179	439
2011	170	423
2012	161	391

Socialinės rizikos šeimų skaičius, informacijos šaltinis: Joniškio rajono savivaldybė

2013 m. į vaikus auginančias socialinės rizikos šeimas įrašyta 21 šeima, jose auga 56 vaikai:

- Dėl girtavimo, psichotropinių medžiagų vartojimo į socialinės rizikos šeimų apskaitą įrašytos 4 šeimos, jose auga 6 vaikai;
- Dėl socialinių įgūdžių stokos, dėl negebėjimo tinkamai rūpintis vaiku į socialinės rizikos šeimų apskaitą įrašyta 12 šeimų, jose auga 32 vaikai;
- Dėl psichologinės, fizinės ar seksualinės prievartos prieš vaikus į socialinės rizikos šeimų apskaitą įrašytos 3 šeimos, jose auga 12 vaikų;
- Dėl kitų priežasčių į socialinės rizikos šeimų apskaitą įrašytos 2 šeimos, jose auga 6 vaikai.

Socialinės rizikos vaikas – vaikas iki 18 metų, kuris valkatauja, elgetauja, nelanko mokyklos ar turi elgesio problemų mokykloje, piktnaudžiauja alkoholiu, narkotinėmis, psichotropinėmis ar toksinėmis medžiagomis, yra priklausomas nuo azartinių lošimų, yra įsitraukęs ar linkęs įsitraukti į nusikalstamą veiklą, yra patyręs ar kuriam kyla pavojus patirti

psichologinę, fizinę ar seksualinę prievartą, smurtą šeimoje ir dėl šių priežasčių jo galimybės ugdytis ir dalyvauti visuomenės gyvenime yra ribotos. Dažniausiai, rizikos grupės vaikų elgesiui būdingas nestabilumas – rūko, naudoja fizinę jėgą, skriaudžia silpnesnius, daugelis jų neturi dorų interesų ir dvasinių nusiteikimų, jiems viskas greitai tampa nuobodu, nepasitiki savo jėgomis.

Socialinės rizikos vaikai, neturėdami tinkamo laisvalaikio, dažniausiai įsitraukia į neformalias grupes ir nusikalsta, formuojasi neigiami įgūdžiai. Vienas iš būdų padėti tokiems vaikams – dienos centrų veiklos organizavimas. Tokioje centruose paruošti darbuotojai padeda vaikams lavinti gabumus, paruošti pamokas, įsisavinti pagrindines elgesio normas, užsiimti mėgstama veikla. Joniškio rajone Dienos centras vaikams iš socialinės rizikos šeimų veikia tik Žagarės socialinių paslaugų centre Vaikų globos skyriuje pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vykdomą projektą. Centro grupę lanko vidutiniškai 30 vaikų iš socialinės rizikos šeimų. Ir toliau išlieka nestacionarių socialinių paslaugų poreikis socialinės rizikos šeimoms ir juose augantiems vaikams. Rajone trūksta dienos, pagalbos šeimai centrų, kuriose būtų teikiamos vaikų priežiūros ir užimtumo paslaugos dienos metu, psichologinė pagalba vaikams ir tėvams, vaikų auginimo, kitų šeimos problemų sprendimų įgūdžių ugdymas ir kt. Tokio pobūdžio įstaigų paslaugos yra prevencinė priemonė įvairioms šeimos socialinėms problemoms padėti spręsti.

Senyvo amžiaus asmuo – senatvės pensijos amžiaus asmuo, kuris dėl amžiaus iš dalies ar visiškai yra netekęs gebėjimų savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime.

Joniškio rajono savivaldybėje veikia Joniškio Švč. M. Marijos parapijos senelių globos namai „Santara“ bei Beržėnų senjorų globos namai. 2013–2014 m. įgyvendinus projektą „Joniškio Švč. M. Marijos parapijos senelių globos namų „Santara“ paslaugų kokybės gerinimas ir plėtra“ bus sukurta galimybė priimti iki 35 senyvo amžiaus asmenų. Beržėnų senjorų globos namuose yra galimybė apgyvendinti 35 senyvo amžiaus asmenis. Beržėnų senjorų namuose (privati įstaiga) ilgalaikė socialinė globa asmenims su negalia kainuoja 1 400,00 Lt/mėn., asmenims su sunkia negalia – 1 660,00 Lt/mėn. Pagal paslaugų finansavimo sutartį globos išlaidas numatyta komensuoti iki 27 asmenų. 2010 m. dėl netinkamų sąlygų uždarius Žagarės socialinių paslaugų centro Socialinės globos skyrių, dalis senelių buvo apgyvendinti Beržėnų senjorų namuose pagal finansavimo sutartį. 2013 m. pabaigoje Beržėnų senjorų namuose savivaldybės administracijos skirtas globos paslaugas gauna 18 asmenų. Joniškio Švč. M. Marijos parapijos senelių globos namuose „Santara“ ilgalaikė socialinė globa asmenims su negalia kainuoja 1 350,00 Lt/mėn., asmenims su sunkia negalia – 1 800,00 Lt/mėn. Nuo 2014 m. sausio mėn. 1 d., pagal papildomą paslaugų finansavimo sutarties susitarimą, numatyta komensuoti iki 20 vietų.

Pagal vyriausybės patvirtintą tvarką, visi asmenys, gaunantys ilgalaikę socialinę globą už šias paslaugas, moka 80 proc. savo gaunamų pajamų, o likusią dalį socialinės globos kainos kompensuoja savivaldybės administracija iš savivaldybės biudžeto arba iš valstybės biudžeto specialiuųjų tikslinių dotacijų asmenų su sunkia negalia socialinei globai finansuoti.

Likę be tėvų globos vaikai – vaikai iki 18 metų, kuriems įstatymų nustatyta tvarka yra nustatyta laikinoji ar nuolatinė globa (rūpyba). 2013 m. Joniškio rajone buvo nustatyta 60 globų, iš jų 37 laikinosios globos, 23 nuolatinės globos (t.y. iš laikinųjų pakeistos į nuolatinę globą). Iš viso globojamų vaikų 2013 m. buvo 131 (2012 m. – 126): 29 su laikinąja globa ir 102 su nuolatinė globa. 57 vaikai gyvena globos institucijose iš jų 14 su laikinąja globa ir 43 su nuolatinė globa.

2013 m. 24 laikinosios globos nustatytos tėvų prašymu; iš viso – 50 laikinųjų globų. Laikinoji globa nustatyta, kai:

- abu tėvai arba turėtas vienintelis iš tėvų yra miręs – 1;
- tėvai arba turimas vienintelis iš tėvų laikinai negali juo rūpintis dėl abiejų tėvų ar vieno iš jų ligos, suėmimo, bausmės atlikimo ar kitų svarbių priežasčių – 4;
- tėvai arba turimas vienintelis iš tėvų nesirūpina, nesidomi vaiku, jo neprižiūri, netinkamai auklėja, naudoja fizinį ar psichinį smurtą, ir dėl to kyla pavojus vaiko fiziniam, protiniam, dvasiniam, doroviniam vystymuisi bei saugumui, ir kuris įstatymų nustatyta tvarka paimtas iš šeimos (kol teismo tvarka vaikas bus atskirtas nuo tėvų) – 31;
- abu tėvai arba turėtas vienintelis iš tėvų yra neveiksnius nepilnametis – 1.

Nuolatinė globa nustatyta 23 vaikams, kai teismo sprendimu tėvams neterminuotai apribojama tėvų valdžia ar vaikas atskirtas nuo tėvų dėl objektyvių priežasčių (kai tėvai dėl savo sveikatos būklės negali pasirūpinti vaiku)

3.2. Kultūra

Visuomenės kūrybiniai gebėjimai – tai pagrindiniai jos tvarumo ir konkurencingumo ištekliai. Kultūra ir kūrybingumas – tai demokratijos ir laisvos asmenybės saviraiškos prielaida. Kūrybingumas užtikrina visuomenės gebėjimus išsaugoti ir perduoti tradicijas, gebėjimus atnaujinti savo institucijas, diegti naujoves, prisitaikyti prie naujų aplinkybių. Kultūra ir menas nuo mažens ugdo asmenybės iniciatyvumą, saviraišką, pasitikėjimą savimi, mąstymą, emocinį intelektą. Kultūra ir menas formuoja kūrybiškumui palankią aplinką, skatina pilietiškumą, toleranciją, gerus socialinius santykius, intelektine nuosavybe pagrįstos kūrybos ir žinių ekonomikos plėtrą. Menas ir kultūros paveldas teikia visuomenei vertingų kūrybos pavyzdžių, moko juos vertinti, ugdo meninį skonį, skatina visuomenę prasmingai gyventi, ugdo jos teigiamas emocijas ir didina pasitenkinimo jausmą.

Viena esminių kultūros ir meno institucijų funkcijų yra skleisti kultūrą, kurti patrauklią, pažinimo džiaugsmą teikiančią aplinką, kultūriškai šviesti visuomenę, ugdyti gyventojų pasitikėjimą savimi, skatinti didžiuotis savo šalies kultūros paveldu, gyvąja etninės kultūros tradicija ir kūryba.

2013 m. Joniškio rajono savivaldybėje kultūros srityje veikė šios įstaigos:

- Joniškio rajono savivaldybės Jono Avyžiaus viešoji biblioteka su 20 filialų;
- Joniškio kultūros centras su 10 kaimiškų skyrių;
- Žagarės kultūros centras su 2 bendruomenės salėmis;
- Joniškio istorijos ir kultūros muziejus su 2 filialais.

Joniškio rajono savivaldybės Jono Avyžiaus viešoji biblioteka. Kaupdama ir saugodama įvairius skaitymo ir informacijos šaltinius, teikdama visuomenei galimybes jais pasinaudoti, įstaiga realizuoja savo misiją, įgyvendina pagrindinius veiklos tikslus ir uždavinius: tenkinti rajono gyventojų skaitymo ir informacinius poreikius, skatinti įvairių visuomenės grupių skaitymą, literatūrinį išprusimą, suteikti prieigą prie šiuolaikinių technologijų, mažinti kaimo gyventojų skaitmeninę atskirtį, kaupti ir skleisti kraštotyros informaciją, iškilių kraštiečių kūrybą.

2013 m. bibliotekinių gyventojų aptarnavimą organizavo Joniškio Jono Avyžiaus viešoji biblioteka (VB), Žagarės miesto filialas ir 18 veikiančių filialų kaime, 5 knygų išdavimo punktai.

2012 m. bibliotekų paslaugomis naudojosi 8 389 registruoti vartotojai arba 30 proc. visų rajono gyventojų. 27 proc. visų vartotojų sudarė socialiai jautrios grupės: pensininkai, neįgalieji, bedarbiai. Vartotojai rajono bibliotekose apsilankė 147 451 kartą, jiems išduota 263 387 fiz. vnt. dokumentų.

3.2.1. lentelė

Įstaigos pavadinimas	Registruotų vartotojų skaičius		Apsilankymų skaičius		Išduotis	
	2011 m.	2012 m.	2011 m.	2012 m.	2011 m.	2012 m.
Viešojoje bibliotekoje	3600	3593	59892	58525	126073	123943
Žagarės m. filiale	719	673	13911	15683	20440	23697
Kaimo filialuose	4298	4123	75715	73243	123736	115747
Iš viso rajone	8617	8389	149518	147451	270249	263387

Bibliotekos lankytojų ir apsilankymų skaičius, informacijos šaltinis: Joniškio rajono savivaldybės administracija

Pagrindinis bibliotekų finansavimo šaltinis – rajono savivaldybės biudžetas ir lėšos iš valstybės biudžeto naujiems dokumentams įsigyti. 2012 m. metais iš valstybės biudžeto gauta 57,1 tūkst. Lt (2011 m. – 28,6 tūkst. Lt, 2010 m. – 26,4 tūkst. Lt), iš rajono savivaldybės biudžeto periodinių leidinių prenumeratai ir knygoms įsigyti skirta 44,0 tūkst. Lt (2011 m. – 36,3 tūkst. Lt, 2010 m. – 28,2 tūkst. Lt). Nors nuo 2011 m. lėšos naujiems spaudiniams įsigyti iš valstybės ir savivaldybės biudžetų vienam gyventojui išaugo (2012 m. – 3,9 Lt; 2011 m. – 2,29 Lt), jų yra nepakankamai. 2010 m. viena knyga kainavo vidutiniškai 20 Lt, 2011 m. – 23 Lt, o 2013 m. – dar daugiau, ypač – mokslinė ir kita literatūra.

Joniškio kultūros centras su 10 kaimiškų skyrių. Joniškio kultūros centro (JKC) veiklos pagrindinis tikslas – aptarnaujamoje teritorijoje esančios bendruomenės kultūrinių poreikių formavimas ir tenkinimas, pilietiškumo, bendruomeniškumo, tautiškumo ugdymas. Uždaviniai: sudaryti sąlygas bendruomenei kultūringai bendrauti, leisti laisvalaikį, atskleisti savo sugebėjimus, dalyvauti bendruomenės veikloje; saugoti ir puoselėti tautines tradicijas, skatinti domėjimąsi savo krašto istorija, senąja ir moderniąja kultūra; ugdyti estetinį ir meninį skonį, grožio suvokimą, pagarbą jį kuriantiems.

Joniškio kultūros centre (kartu su kaimų skyriais) 2013 m. veikė 48 mėgėjų meno kolektyvai, juose dalyvauja 533 asmenys. Tarp mėgėjų meno kolektyvų 22 kolektyvai – vaikų ir jaunimo, juose dalyvauja 316 asmenų. Joniškio mieste veikė 21 mėgėjų meno kolektyvas (juose dalyvauja 274 asmenys), kaimo teritorijoje – 27 kolektyvai (259 asmenys). Kultūros centre (su skyriais) veikė 6 studijos ir būreliai (59 asmenys). Lyginant su 2011 m. JKC (kartu su kaimų skyriais) mėgėjų meno kolektyvų, studijų ir būrelių mažėjo (5), mažėjo ir juose dalyvaujančių asmenų (195).

2013 m. JKC (mieste) įvyko 227 renginiai, kuriuose sulaukta virš 50 tūkstančių lankytojų (lyginant su 2011 m., renginių surengta mažiau, tačiau lankytojų sulaukta 40 proc. daugiau). Bendrai su kaimiškais skyriais 2012 m. surengta 517 renginių, kuriuose sulaukta 62 736 dalyvių, žiūrovų. Vaikams ir jaunimui surengta 131 renginys. Renginius lankusių žiūrovų augimas išaugo JKC miesto teritorijos veikloje dėl padidėjusio masinių renginių skaičiaus.

Žagarės kultūros centras su 2 bendruomenės salėmis. Tikslas – aktyviai ir veiksmingai dalyvauti visuomenės ir kultūros gyvenime, padėti praturtinti menų ir grožio kasdienį gyvenimą, skatinti bendruomeniškumą, gebėjimą veikti drauge organizuojant didelės apimties renginius. Siekti reprezentuoti miestelio kultūrą nacionaliniu lygiu bei užsienyje ir respublikinę bei užsienio

kultūrą mieste. Kurti bendrus meno projektus, siekti atvirumo meno pažinimui ir prieinamumui. Uždaviniai: tirti miestelio gyventojų kultūrinius poreikius, kuo daugiau gyventojų įtraukti į kultūrinę veiklą, stiprinti ją, sutelkti, suburti visas miestelio įstaigas, organizacijas bendram darbui.

Žagarės kultūros centre 2013 m. veikė 11 (6 suaugusiųjų ir 5 vaikų) meno mėgėjų kolektyvų, juose dalyvavo 100 žmonių. 2012 m. Žagarės kultūros centras suorganizavo 153 renginius, kuriuose apsilankė apie 7 000 dalyvių.

Joniškio istorijos ir kultūros muziejus su 2 filialais (toliau – Muziejus). Muziejuje saugoma ir eksponuojama archeologinė, istorinė, etnografinė medžiaga, pasakojanti apie Joniškio krašto istoriją ir kultūrą, vykdomas menininkų ir mokslininkų, kilusių iš Joniškio krašto darbų populiarinimas. Muziejaus darbuotojai organizuoja ekskursijas po Joniškio rajono ir miesto istorinius objektus. Taip pat organizuojama švietėjiška veikla istorine tematika, rengiami edukaciniai užsiėmimai. Muziejus vykdo projektinę veiklą, kraštotyrines ekspedicijas Joniškio rajone, siekdamas išsaugoti istorinę praeitį. Rengiamos dailės ir liaudies meno parodos 2013 m. muziejuje buvo saugomi 14 373 eksponatai.

Tautodailininkai. Rajone dirba ir kuria daugiau kaip 50 liaudies menininkų. Kūrybingumas – tai vienas labiausiai vertintinų asmens gebėjimų. Meninė kūryba įvairiais būdais praturtina asmens ir visuomenės gyvenimą, tai yra esminė visos žmonijos bendrakultūrinio pagrindo dalis. Kūrybos laisvė – tai viena pamatinių asmens teisių, kūrybos produktų sklaida – tai kultūros įvairovės ir atvirumo pagrindas. Joniškio rajono savivaldybėje yra apie keturiasdešimt tautodailininkų ir dar per trisdešimt kuriančių talkininkų. Šiaulių krašto Joniškio skyriaus tautodailininkai–mestrai drožia medį, tapo, pina iš vytelių, lipdo molį, kalviauja, margina margučius ir bando kitokius tautodailės žanrus. Rengiamos bendros ir autorinės parodos, tautodailininkai dalyvauja parodose Šiauliuose, Panevėžyje, Jurbarko, Akmenėje, Alytuje, Vilniuje, Latvijoje, Lenkijoje ir kt. 2013 metais Joniškio istorijos ir kultūros muziejuje veikė Joniškio krašto tautodailininkų paroda, kurioje buvo galima įsigyti įvairių autorių gaminių.

Renginiai. Kasmet organizuojami tradiciniai rajono kultūros renginiai: Sausio 13–osios minėjimas, Respublikinė tautodailininkų tapybos darbų paroda Adomo Varno premijai laimėti, Vasario 16–osios minėjimas, Joniškio ir Žagarės miestų dienos šventės, seniūnijų šventės. Tradiciniais renginiais tapo Joniškio rajono meno šventė ir Žagarės vyšnių festivalis. Daugiausia renginių organizuoja JKC. 2013 m. JKC (mieste) įvyko 227 renginiai, kuriuose sulaukta virš 50 tūkstančių lankytojų (lyginant su 2011 m., renginių surengta mažiau, tačiau lankytojų sulaukta 40 proc. daugiau). Bendrai su kaimiškais skyriais 2012 m. surengta 517 renginių, sulaukta 62 736 dalyvių, žiūrovų. Vaikams ir jaunimui surengta 131 renginys. Renginius lankiusių žiūrovų augimas išaugo JKC miesto teritorijos veikloje dėl padidėjusio masinių renginių skaičiaus.

Rajone dirba daugiau kaip 100 kultūros darbuotojų, kurie prisideda prie kultūros puoselėjimo ir renginių organizavimo. Per 2010–2013 m. daugėjo vietinių iniciatyvų: kultūros procesuose aktyviai dalyvavo bendruomenės, seniūnijos, ugdymo įstaigos, nevyriausybinės ir kitos organizacijos, menininkai, kūrėjai. Neišvengiamai mažėja savivaldybės kultūros įstaigų teikiamų paslaugų poreikis, prie kurių organizavimo kultūros centrai dažnai net neprisideda. Kokybiškai ir žiūrovų ar dalyvių–lankytojų gausumu šie renginiai kartais lenkia net kultūros centrų organizuotus renginius. Ateityje būtina spręsti kultūros darbuotojų (ypač kaimo vietovėse) poreikio klausimus ir/ar iškoti naujų bendradarbiavimo su vietos bendruomenės formų.

Per 2010–2013 m. nebuvo atliktas išsamus Joniškio rajono savivaldybės kūrybos ekonomikos vertinimas, nėra įvertintas kultūros poveikis socialiniu aspektu. Statistiniais duomenimis, Lietuvos kūrybinis sektorius sukuria apie 5 proc. šalies bendrojo vidaus produkto. Tai rodo, kad dabartinės kultūros sričiai skiriamos lėšos neadekvačios jos sukuriama pridėtinei vertei.

Pastatų, kuriuose įsikūrusios svarbiausios Joniškio kultūros įstaigos, būklė prasta, nepakanka patalpų, kai kurios patalpos nepritaikytos tiesioginėms kultūros įstaigų funkcijoms vykdyti. Nors nuo 2010 m. buvo parengti J. Avyžiaus bibliotekos rekonstrukcijos ir Joniškio kultūros ir istorijos muziejaus pastato rekonstrukcijos investiciniai projektai, tačiau negavus finansavimo, darbai nebuvo pradėti iki 2013 m. Labai sunki kultūros įstaigų padėtis rajono kaimų vietovėse. Daugelis pastatų, kuriuose įsikūrusios kultūros įstaigos, yra avarinės būklės, kai kur nėra šildymo sistemos, trūksta būtinų darbo priemonių. Per 2010–2013 m., gavus finansinę paramą, daugelis kaimo bendruomenių įsikūrė patalpas veiklai, kurios gali būti naudojamos ir kultūriniais poreikiais. Siekiant mažinti administravimo ir patalpų išlaikymo klausimus, būtina peržiūrėti kultūros patalpų aktualumą kaimo vietovėse, t.y. ieškoti galimybių kultūriniais poreikiais naudoti bendruomenės patalpas.

Siekiant visapusiškai patenkinti Joniškio rajono gyventojų kultūrinius poreikius būtina gerinti kultūros įstaigų materialinę bazę, būtina įsigyti įgarsinimo ir kitokią įrangą, pritraukti kvalifikuotų kultūros specialistų, gerinti kultūros darbuotojų darbo sąlygas, ypač atkreipiant dėmesį į mažą kultūros darbuotojų darbo užmokestį.

3.3. Švietimas ir sportas

2013 m. Joniškio rajone veikia šios įstaigos:

- 2 gimnazijos;
- 1 vidurinė mokykla;
- 1 progimnazija;
- 5 pagrindinės mokyklos ir 2 jų skyriai;
- 5 ikimokyklinio ugdymo įstaigos;
- 6 ikimokyklinio ugdymo skyriai;
- 1 Jaunimo ir suaugusiųjų mokykla;
- 1 specialioji mokykla;
- 1 mokykla–daugiafunkcis centras;
- 2 neformaliojo ugdymo įstaigos;
- 1 Švietimo centras su pedagogine psichologine tarnyba.

Ikimokyklinis ugdymas. 2010–2011 m. Joniškio r. savivaldybėje veikė 5 ikimokyklinio ugdymo įstaigos, kuriose statistikos departamento duomenimis mokėsi 569 – 567 vaikai. 2012 m. veikė 6 ikimokyklinio ugdymo įstaigos, kurias lankė 670 vaikų, tačiau 2013 m. Joniškio rajone liko 5 ikimokyklinio ugdymo įstaigos, kurias šiuo metu lanko 571 vaikas.

3.3.1. lentelė

	2010 m.	2011 m.	2012 m.
Lietuvos Respublika			
1-6 metų amžiaus vaikai, palyginti su atitinkamo amžiaus vaikais, proc.	60,2	61,5	64,4
Ikimokyklinio ugdymo įstaigų auklėtiniai	94737	97929	104530
Šiaulių apskritis			

1-6 metų amžiaus vaikai, palyginti su atitinkamo amžiaus vaikais, proc.	56,1	57,3	61,6
Ikimokyklinio ugdymo įstaigų auklėtiniai	8018	8159	8741
Joniškio rajono savivaldybė			
1-6 metų amžiaus vaikai, palyginti su atitinkamo amžiaus vaikais, proc.	49,4	53,3	63,4
Ikimokyklinio ugdymo įstaigų auklėtiniai	569	567	670

Vaikai dalyvaujantys ikimokykliniame ugdyme metų pabaigoje, informacijos šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Joniškio rajono savivaldybėje, nors ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių auklėtinių skaičius ir mažėjo (dėl natūralaus vaikų skaičiaus mažėjimo), palyginti su 1–6 amžiaus vaikais, dalyvaujančių ikimokykliniame ugdyme vaikų skaičius išaugo 14 proc. Tai didžiausias padidėjimas Šiaulių apskrityje ir galima sakyti pasiektas respublikos vidurkis.

Bendras lavinimas. Statistikos departamento duomenimis, Joniškio r. savivaldybės mokyklose 2010–2011 m. m. mokėsi 3 806 moksleiviai, 2011–2012 m. m. – 3 565 moksleiviai, o 2012–2013 m. m. – 3 276 moksleiviai. Bendras moksleivių skaičius savivaldybėje per paskutiniuosius trejus mokslo metus sumažėjo 530 mokiniams (arba 14 proc.). Lietuvoje per tą patį laikotarpį mokinių skaičius bendrojo lavinimo mokyklose sumažėjo 41 999 vaikais (arba 10,1 proc.), apskrityje – 12,1 proc.

3.3.1. lentelė

Teritorija / Mokslo metai	Bendrojo lavinimo mokyklų mokiniai				Pokytis nuo 2009–2010 iki 2012–2013, proc.
	2009–2010	2010–2011	2011–2012	2012–2013	
Lietuvos Respublika	440504	415873	392922	373874	15,1
Šiaulių apskritis	46864	43916	41091	38606	-17,6
Akmenės r. sav.	4093	3839	3537	3296	-19,5
Joniškio r. sav.	4081	3806	3565	3276	-19,7
Kelmės r. sav.	5115	4855	4465	4151	-18,8
Pakruojo r. sav.	3697	3483	3292	3091	-16,4
Radviliškio r. sav.	6480	6118	5821	5483	-15,4
Šiaulių m. sav.	17816	16577	15454	14724	-17,4
Šiaulių r. sav.	5582	5238	4957	4585	-17,9

Mokinių bendrojo lavinimo mokyklose skaičius (mokslo metų pradžioje), informacijos šaltinis: Statistikos departamento duomenys.

Moksleivių su specialiaisiais poreikiais, tarp jų ir su negalia, mokomų bendrojo lavinimo mokyklose, skaičius nemažėja. Nuolat vykdoma tokių moksleivių integracija.

Pedagogai. 2010–2011 m. m. didžioji dalis (95,6 proc.) Joniškio r. savivaldybės pedagogų turėjo aukštąjį išsilavinimą, 3,5 proc. – aukštesnįjį ir 0,9 proc. – vidurinį išsilavinimą. Šie rodikliai šiek tiek žemesni už šalies ar apskrities rodiklius. 2011–2012 m. m. aukštojo išsilavinimo rodiklis pakilo iki 96,4 proc., aukštesniojo išsilavinimo – iki 3,0 proc., o viduriniojo sumažėjo iki 0,6 proc. 2012–2013 m. m. aukštojo išsilavinimo rodiklis nepakito, aukštesnįjį išsilavinimą turėjo 3,3 proc., o vidurinįjį – 0,3 proc. 2010–2011 m. m. Joniškio r. savivaldybėje iš viso dirbo 332 bendrojo ugdymo mokyklų mokytojai ir mokyklų vadovai. 2011–2012 m. m. šis skaičius sumažėjo iki 330, o 2012–2013 m. m., remiantis statistikos departamento duomenimis, Joniškio r. savivaldybėje dirbo 309 mokytojai ir mokyklų vadovai.

Joniškio rajone dirba 8,7 proc. visų apskrities mokytojų, atestuotų mokytojų dalis sudaro 9 proc. visų atestuotų apskrities pedagogų. Mokytojų, turinčių mokytojo kvalifikacinę kategoriją, skaičius sudaro 9 proc. tokių apskrities pedagogų. Mokytojų, turinčių vyresniojo mokytojo kvalifikacinę kategoriją, skaičius sudaro 10,3 proc. tokių apskrities pedagogų. Mokytojų, turinčių mokytojo metodininko kvalifikacinę kategoriją, skaičius sudaro 7,3 proc. tokių apskrities pedagogų. Mokytojų, turinčių mokytojo eksperto kvalifikacinę kategoriją, rajone nėra.

2012 m. spalio mėn. 1 d. duomenimis, rajone dirbo 472 pedagogai. Švietimo įstaigoms vadovauja 19 direktorių, 18 pavaduotojų ugdymui ir 7 skyrių vedėjai. Iš šių direktorių, jų pavaduotojų ugdymui bei skyrių vedėjų 18 (41 proc.) yra įgiję trečiąją vadybinę kvalifikacinę kategoriją, 14 (32 proc.) – antrąją vadybinę kvalifikacinę kategoriją, 12 (27 proc.) yra neatestuoti.

Materialieji švietimo įstaigų ištekliai. Kompiuterių skaičius 100–ui moksleivių Joniškio r. savivaldybės mokyklose 2011–2012 m. m. buvo vienas iš didžiausių apskrityje. Joniškio r. savivaldybės mokyklose buvo 11,6 proc. visų apskrities mokyklų kompiuterių.

2011 m. rajone buvo 11 geltonųjų autobusų. Iš viso pavėžėjami 1 574 mokiniai. 2012 m. iš Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos buvo gautas 1 geltonasis autobusas mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių ir nepajėgiantiems patiems atvykti į mokyklą. Autobusas paskirtas Joniškio „Saulės“ pagrindinei mokyklai. 2012 m. rajone buvo 12 geltonųjų autobusų. 2011–2012 m. m. bendras vežamų mokinių skaičius buvo 1 567 (43,25 proc.). 2012–2013 m. m. bendras vežamų mokinių skaičius siekė 1 428 (39,37 proc.).

Per 2010–2012 m. m. išaugo apie 10 proc. mokinių, kuriems buvo skirtas nemokamas maitinimas. 2012 m. nemokamai maitinimas skirtas 47 proc. mokinių (įskaitant ir lankančius priešmokyklinio ugdymo grupes). Bendrojo ugdymo mokyklose buvo maitinama 1 620 mokinių.

Profesinis rengimas, kvalifikacijos kėlimas ir suaugusiųjų mokymas. Joniškio rajone veikia Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykla bei Joniškio Žemės ūkio mokykla.

Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykla teikia pagrindinį ugdymą ir ikiprofesinio ugdymo pagrindus 12–17 metų mokiniams, stokojantiems mokymosi motyvacijos, turintiems specialiųjų poreikių ir socialinių problemų. Suaugusiems (nuo 18 metų) suteikiamas suaugusiųjų pagrindinis ir vidurinis išsilavinimas. Šiuo metu joje mokosi 110 mokinių. Ugdymo procesą mokykloje vykdo 17 mokytojų. Iš jų: 2 mokytojai metodininkai, 13 vyr. mokytojų, 2 mokytojai.

Joniškio Žemės ūkio mokykla. Profesinio mokymo organizavimu Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje rūpinasi Joniškio žemės ūkio mokykla (Joniškio mieste), kitų profesinių ar aukštojo mokslo įstaigų rajone nėra. Šiuo metu ruošiami 7 profesijų kvalifikuoti specialistai. 2010–2011 m. m. šioje mokykloje mokėsi 540 mokinių ir studentų, 2011–2012 m. m. – 512 mokinių ir studentų, o 2012–2013 m. m. mokinių ir studentų skaičius sumažėjo iki 457. Mokydamiesi profesijos, mokiniai įgyja vidurinį išsilavinimą ir vieną iš specialybių.

Sportas. 2013 m. Joniškio rajone veikė 23 sporto organizacijos ir Sporto mokykla, kurią lanko daugiau kaip 300 moksleivių. Be to, mokiniai turi galimybę lankyti sporto būrelius savo mokymo įstaigose. Remiantis statistikos departamento duomenimis, sporto varžybose ir sveikatingumo renginiuose 2010 m. dalyvavo 6 915 asmenys, 2011 m. – 5 274, o 2012 m. – 4 079. 2011–2012 m. Joniškio rajone surengta 120 sporto varžybų, 2013 m. – 116. Tačiau aktyviai sportuoja tik apie 5 proc. gyventojų.

Skatinant Joniškio rajono gyventojų sportinį aktyvumą, sveikos gyvensenos ir judėjimo propagavimą, organizuojami tradiciniai sporto renginiai ir varžybos. Kasmet vyksta Joniškio

rajo šeimų sporto žaidynės, seniūnijų sporto šventės, neįgalių žmonių sporto šventė, krepšinio, futbolo, stalo teniso taurių varžybos. Rajone propaguojama apie 15 sporto šakų.

Joniškio rajoną Nacionalinėje krepšinio lygoje reprezentuoja vyrų krepšinio komanda Joniškio „Delikatesas“. Įvairiose Lietuvos ir tarptautinėse varžybose ir turnyruose dalyvauja graikų–romėnų, stalo teniso, kultūrizmo ir kitų sporto šakų atstovai.

Joniškėčių aktyvumą sporto ir kūno kultūros srityje riboja silpnai išplėtotą infrastruktūrą sportuojantiems, iki kritinės ribos susidėvėję sporto aikštynai mokyklose. Joniškio mieste trūksta sportinių žaidimų salių mokymo įstaigose, įvairių treniruočių salių sporto klubams, susidėvėjęs turimas sporto inventorių.

Joniškio rajono savivaldybė remia Joniškio rajone registruotų sporto klubų veiklą, sportininkus, atstovaujančius rajonui įvairiose varžybose, skiria finansavimą Joniškio sporto mokyklos veiklai užtikrinti, įvairiems sporto renginiams organizuoti.

3.4. Sveikata

Sveikatos priežiūros įstaigos. Joniškio rajono savivaldybėje 2013 m. veikė 20 sveikatos priežiūros įstaigų.

3.4.1. lentelė

Sveikatos priežiūros įstaigos	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.
Privačių asmens sveikatos priežiūros įstaigų skaičius	7	6	7	7
Privačių odontologinės priežiūros įstaigų skaičius	5	4	5	5
Ambulatorinių sveikatos priežiūros įstaigų skaičius SAM sistemoje	7	7	7	7
Ligoninių skaičius SAM sistemoje	1	1	1	1
Medicinos punktų skaičius SAM sistemoje	20	20	20	18

Sveikatos priežiūros įstaigos, informacijos šaltinis: Statistikos departamento duomenys.

VŠĮ Joniškio pirminės sveikatos priežiūros centras teikia nespecializuotas, kvalifikuotas pirminės asmens sveikatos priežiūros ambulatorines paslaugas. VŠĮ Joniškio pirminės sveikatos priežiūros centras aptarnauja apie 16 000 gyventojų, čia dirba 115 darbuotojų: 20 gydytojų, 67 slaugos specialistai ir 28 kito personalo darbuotojai. Centrai priklauso 4 ambulatorijos (Žagarės, Gataučių, Skaistgirio, Kriukų), 14 kaimo bendruomenės punktų.

VŠĮ Joniškio ligoninė teikia asmens sveikatos priežiūros paslaugas Joniškio ir aplinkinių rajonų gyventojams. Joniškio rajono savivaldybėje veikia 1 ligoninė. VŠĮ Joniškio ligoninė teikia asmens sveikatos priežiūros paslaugas Joniškio ir aplinkinių rajonų gyventojams. 2010–2013 m. stacionare gydėsi per metus vidutiniškai virš 5 tūkst. pacientų, suteikta apie 30 tūkst. II lygio ambulatorinių konsultacijų konsultacinėje poliklinikoje bei registruota apie 8 tūkst. ambulatorinių konsultacijų apsilankymų priėmimo skyriuje. Ligoninė teikė II lygio ambulatorines, ambulatorinės reabilitacijos paslaugas, palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugas, priėmimo skubios pagalbos paslaugas ir dienos chirurgijos paslaugas.

2013 m. liepos mėn. pradėjo veiklą VŠĮ Joniškio psichikos sveikatos centre įkurtas. Naujas, dviejų aukštų, 287 m² pastatas iškilo pasinaudojant 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinių fondų parama. Psichikos (psichiatrijos) dienos stacionaro paskirtis – plėtoti psichikos sveikatos priežiūros paslaugų tinklą Joniškio ir Pakruojo rajonuose, bei teikti prieinamas ir kokybiškas psichikos sveikatos priežiūros paslaugas šių rajonų gyventojams. Per 2013 m. liepos–gruodžio mėn. psichikos dienos stacionaro paslaugos buvo suteiktos 79 asmenims. Psichikos dienos

stacionare didelis dėmesys skiriamas pacientų reabilitacijai bei užimtumo veikloms. Sergantiems suteikiama galimybė gyti greta savo šeimos, neatitrūkstant nuo jiems įprastos aplinkos, be to palengvinama sergančiuosius globojančių šeimos narių ir artimųjų kasdienybė, suteikiant jiems atokvėpį ir galimybę dirbti įprastą darbą.

Joniškio rajone veikia keletas privačių gydymo įstaigų: UAB „Saulenė“, V. Neverauskienės Šeimos sveikatos centras, IĮ, kurios teikia pirmines sveikatos priežiūros paslaugas.

Siekiant užtikrinti tinkamą visuomenės sveikatos priežiūrą savivaldybės teritorijoje, įsteigtas Joniškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras. Pagrindinis Biuro veiklos tikslas – rūpintis Joniškio r. savivaldybės gyventojų sveikata, vykdyti savivaldybės teritorijoje visuomenės sveikatos priežiūrą, kad būtų mažinamas gyventojų sergamumas ir mirtingumas, gerinama gyvenimo kokybė, teikiamos kokybiškos visuomenės sveikatos priežiūros paslaugos. Joniškio r. visuomenės sveikatos biuras nuo 2011 m. sausio mėn. 1 d. iki 2013 m. gruodžio mė. 31 d. suorganizavo 416 sveikatingumo renginių suaugusiems rajono gyventojams, juose dalyvavo 8 121 asmuo. Renginiai buvo skirti lėtinių neinfekcinių ligų profilaktikai. Iš jų didžiąją dalį sudarė fizinio aktyvumo skatinimo užsiėmimai, kadangi fizinis neveiklumas yra pagrindinis daugelio ligų rizikos veiksnys. Per trejus pastaruosius metus buvo suorganizuota 200 „Šiaurietiško ėjimo“ užsiėmimų, kuriuose dalyvavo 3 867 rajono gyventojai. Likusieji renginiai buvo skirti kraujotakos sistemos ligų profilaktikai, piktybinių navikų prevencijai, asmens higienai, traumų prevencijai, psichotropinių medžiagų vartojimo prevencijai ir kt.

Specializuotas sveikatos priežiūros paslaugas Joniškio rajone teikia Joniškio r. savivaldybės greitosios medicinos pagalbos stotis: greitosios medicinos pagalbos, pacienčių transportavimo dėl normalaus ir grėšiančio–priešlaikinio gimdymo bei budėjimo komerciniuose renginiuose. Dažniausiai per 2010–2013 m. buvo suteikta paslaugų dėl ūmių susirgimų ir būklės (vidutiniškai 4,8 tūkst. kartų per metus), dėl nelaimingų atsitikimų (0,9 tūkst. kartų per metus).

Joniškio rajone per 2010–2012 m. vienas gyventojas vidutiniškai poliklinikose ir ambulatorijose apsilankė 5,8 karto, t.y. beveik vienu kartu mažiau nei Akmenės, Radviliškio rajonų savivaldybėse. Nuo 2010 m. apsilankiusiųjų skaičius išaugo beveik 10 proc. ir 2012 m. siekė 146,9 tūkst. kartų per metus. 2012 m. vienam tūkst. gyventojų teko 229,9 asmenų, kuriems suteikta greitoji medicinos pagalba (Šiaulių apskrityje – 242,1, Lietuvoje – 220,4), 2011 m. – 240,1 asmenų, 2010 m. – 223,1 asmenų. Pagrindinė gyventojų lankymosi poliklinikose ir ambulatorijose priežastis per 2010–2012 m. laikotarpį – ligos pasireiškimas.

Personalas. Joniškio rajono savivaldybėje gydytojų skaičius per 2010–2012 m. nemažėjo.

3.4.2. lentelė

Sveikatos personalas	2010	2011	2012
Gydytojų skaičius	43	45	46
10000-čiui gyv.	16,34	17,59	18,48
Odontologų skaičius	7	8	8
10000-čiui gyv.	2,66	3,13	3,21
Kitų specialistų su aukštesniu ar aukštesniu medicinos išsilavinimu	226	226	225
10000-čiui gyv.	85,86	88,34	90,4
Iš jų:			
Slaugos specialistai	186	184	183
1000-čiui gyv.	70,66	71,92	73,52

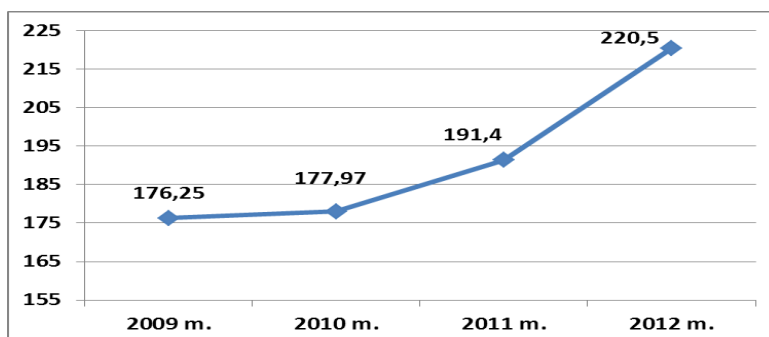
Sveikatos personalo skaičiaus pokyčiai, informacijos šaltinis: Statistikos departamento duomenys

Joniškio rajone 2013 m. dirbo 46 gydytojai: 11 bendrosios praktiko gydytojų, 11 vidaus ligų gydytojų, 4 vaikų specialistai, 8 chirurgai, 2 akušeriai ginekologai, 1 oftalmologas, 1 otorinolaringologas, 1 psichiatras, 183 slaugytojai. Sveikatos priežiūros specialistų skaičius, tenkantis 10 000 gyventojų, Joniškio rajone yra didesnis nei kitoje Šiaulių rajono savivaldybėse (18,5 gydytojų), išskyrus Šiaulių miestą. Slaugytojų skaičius – 73,5 (Kelmės r. sav. – 56,4, Pakruojo – 55,0). Kiek mažesnis skaičius tenkantis 10 000 gyventojų yra odontologų – 3,2 (Šiaulių bendras apskrities – 6,1).

Pagal specializaciją gydytojų amžiaus vidurkis siekia apie 55 metus: šeimos gydytojai – 54 metai, vidaus ligų gydytojai – 67 metai, vaikų ligų gydytojai – 63 metai, akušeriai–ginekologai – 55 metai, gydytojai chirurgai – 51 metai, gydytojas radiologas – 51 metai, gydytojai odontologai – 65 metai, psichiatras – 50 metai.

Nors, palyginus su kitomis apskrities savivaldybėmis, Joniškio rajone gydytojų ir slaugytojų skaičius nėra mažas ir buvo suteiktas nemažas skaičius paslaugų, tačiau atlikus gyventojų apklausos tyrimą (rengiant Joniškio 2014–2020 m. ilgalaikį strateginį plėtros planą), nustatyta, jog gyventojai labiausiai nepatenkinti eilėmis pas gydytojus. VŠĮ Joniškio PSPC ilgiausia eilė planinei pagalbai 2013 m. buvo pas du, daugiausiai prisirašiusių gyventojų turinčius, šeimos gydytojus – 7 dienos, pas šeimos gydytoją, dirbantį Žagarės ambulatorijoje – 5 dienos, ir pas vieną vidaus ligų gydytoją – 4 dienos. Pas kitus gydytojus, išskyrus gydytojus odontologus, dirbančius Joniškio mieste, eilių nėra. Pagrindinė problema – šeimos gydytojų, vidaus ligų gydytojų bei gydytojų odontologų trūkumas. Studijas baigę jauni gydytojai, dėl įvairių priežasčių nenori atvykti dirbti į šalies rajonus, ypač atokus, renkasi didžiuosius šalies miestus arba išvyksta dirbti į užsienį. Netolygus gydytojų pasiskirstymas šalyje – tai labai opi problema, kurią artimiausiu metu būtina spręsti visos šalies mastu. VŠĮ Joniškio ligoninės Konsultacinėje poliklinikoje eilė siekia 2–3 dienas, nes trūksta gydytojų specialistų. VŠĮ Joniškio psichikos sveikatos centre pas gydytoją psichiatrą pacientų planinės registracijos laukiama 1–2 dienas, būtinoji pagalba teikiama nedelsiant.

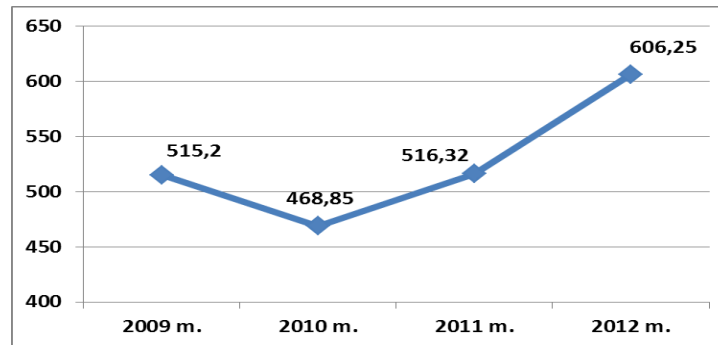
Gyventojų bendrasis sergamumas (toliau – BS). 2012 m. Joniškio rajone buvo užregistruoti 5 566 asmenys, sergantys kraujotakos sistemos ligomis, sergamumo rodiklis siekė 220,5/1000 gyv. (2011 m. – 191,4/1000 gyv.). Dažniausiai gyventojai sirgo hipertenzinėmis ligomis 167,2/1000 gyv., išemine širdies liga 54,1/1000 gyv., insultu 8,1/1000 gyv. išemine širdies liga 54,1/1000 gyv., insultu 8,1/1000 gyv.

3.4.1. pav. Sergantys kraujotakos sistemomis, 1000 gyv., informacijos šaltinis: Statistikos departamento duomenys

2012 m. Joniškio rajone buvo užregistruoti 153 pirmą kartą nustatyti onkologiniai susirgimai (2011 m. – 134, 2010 m. – 111,02), iš jų 35 nustatyta 2012 m. I susirgimo stadija, 32

asmenims – II stadija, 23 asmenų – III ir 36 asmenims – IV stadija, 27 sergančiųjų – stadija nenurodyta.

3.4.2. Sergamumo piktybiniais navikais 100 000 gyv. pokyčiai 2009–2012 m., informacijos šaltinis: Vilniaus universiteto Onkologijos institutas

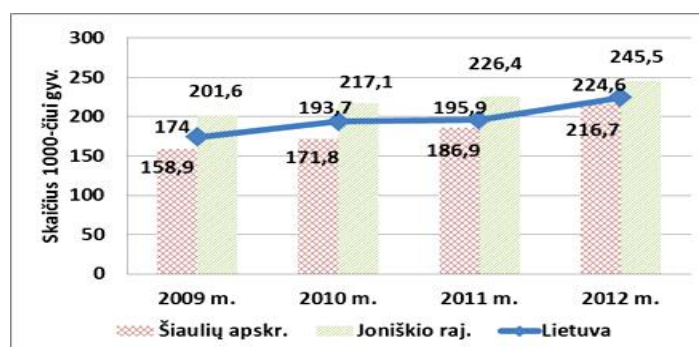
Joniškio rajone beveik dešimtadalis mirčių įvyksta dėl traumų. Tai trečia pagal dažnumą mirties priežastis. Nuo nelaimingų atsitikimų ir traumų daugiausiai žūva jauni ir darbingo amžiaus gyventojai. Higienos instituto sveikatos informacijos centro duomenimis, 2012 m. buvo užregistruoti 2 784 traumas patyrę asmenys (110,3/1000 gyv.), 2011 m. – 96,7/1000 gyv. ambulatorinėse ar stacionarinėse sveikatos priežiūros įstaigose, 2012 m. buvo užregistruoti 707 vaikai 0–17 m. (148,1/1000 gyv.), kuriems diagnozuota bent viena trauma ir 2 077 suaugusieji (101,5/1000 gyv.).

Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro duomenimis, per 2010–2012 m. naujų ŽIV nešiotojų užregistruotas vienas atvejis, viso rajone 2012 m. metų pabaigoje buvo 5 ŽIV nešiotojai. 2012 m. Joniškio rajone užregistruoti 2 nauji sergamumo AIDS atvejai, sergančiųjų skaičius metų pabaigoje sudarė 3 atvejus.

Kvėpavimo sistemos ligos yra dažniausia vaikų sergamumo priežastis. Vaikų nuo 0–17 m. amžiaus, sergančių ūminėmis viršutinių kvėpavimo takų infekcijomis ir gripu 2012 m. 1000–čiui gyventojų užregistruoti 405,5 atvejai (2011 m. – 410,4/1000 gyv., 2010 m. – 400,3/1000 gyv.). Kasmet daugėja astma ir lėtinėmis apatinių kvėpavimo takų ligomis sergančių vaikų. Joniškio rajone 1000 gyventojų užregistruoti 33,1 vaikai, sergantys lėtinėmis apatinių kvėpavimo takų ligomis (2011 m. – 29,6/1000 gyv.).

Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis, 2012 m. ambulatorinėse sveikatos priežiūros įstaigose užregistruota 4 516 apsilankiusių vaikų (0–17 m.), 240 vaikų mažiau nei 2011 m. (4 756 vaikai). Didžiausia dalis, apsilankiusių ambulatorinėse sveikatos priežiūros įstaigose buvo 7–14 m. amžiaus vaikai (2 174).

Regėjimo sutrikimais sergančių 0–17 metų amžiaus vaikų daugėja visoje Lietuvoje. Palyginus su Lietuvos ir Šiaulių apskrities vidurkiu, akių ligomis sergančių vaikų daugiausiai yra Joniškio rajone. 2012 m. akių ligomis sergančių 0–17 metų amžiaus vaikų skaičius 1000–čiui gyventojų sudarė 245,5 atvejų (2011 m. – 226,4/1000 gyv.).

3.4.3. 0–17 metų amžiaus vaikų, sergančių akių ligomis Lietuvoje, Šiaulių apskrityje ir Joniškio rajone, skaičiaus pokyčiai 2009–2012m. Informacijos šaltinis: Higienos instituto sveikatos informacijos centras

Regėjimo sutrikimais sergančių 0–17 metų amžiaus vaikų daugėja visoje Lietuvoje. Palyginus su Lietuvos ir Šiaulių apskrities vidurkiais, akių ligomis sergančių vaikų daugiausiai yra Joniškio rajone. 2012 m. akių ligomis sergančių 0–17 metų amžiaus vaikų skaičius 1000–čiui gyventojų sudarė 245,5 atvejų (2011 m. – 226,4/1000 gyv.).

Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie SADM duomenimis, 2012 m. 149 darbingo amžiaus asmenims pirmą kartą nustatytas 0–55 proc. darbingumo lygis (2011 m. – 145). Didžiausia dalis asmenų, kuriems pirmą kartą nustatytas 0–55 proc. darbingumo lygis buvo 45–55 metų amžiaus gyventojų tarpe (41,6 proc.). Asmenims nuo 55 metų iki pensinio amžiaus 0–55 darbingumo lygis nustatytas 22,15 proc. suaugusiųjų. Palyginus su 2011 m., ženkliai (7,1 proc.) išaugo 45–55 m. amžiaus grupės asmenų, kuriems pirmą kartą buvo nustatytas 0–55 darbingumo lygis, skaičius.

Neįgalumas per 2010–2012 m. laikotarpį buvo nustatytas pirmą kartą 57 vaikams nuo 0–17 metų amžiaus (2012 m. – 21, 2011 m. – 19 vaikų, 2010 m. – 17). Iš jų 52,4 proc. pirmą kartą nustatytas lengvas neįgalumo lygis, 28,6 proc. – vidutinis, sunkus – 19 proc. Dažniausios vaikų neįgalumo priežastys buvo psichikos ir elgesio sutrikimai – 66,7 proc. visų vaikų, kuriems pirmą kartą buvo nustatytas neįgalumas.

3.5. Stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė (II)

Stiprybės

- Pakankamai išvystytas rajone teikiamų socialinių paslaugų tinklas – socialinės paslaugos teikiamos mieste ir kaimuose.
- Kultūros įstaigų įvairovė ir aktyvi veikla sudaro sąlygas Joniškio rajono gyventojų meninei saviraiškai, kultūrinių poreikių tenkinimui ir ugdymui.
- Joniškio r. daugėja kultūros renginių lankytojų skaičius, ypač masiniuose renginiuose.
- Joniškio r. yra nemažai žymių tautodailininkų.
- Per 2010–2013 m. Joniškio r. savivaldybėje ikimokyklinio ugdymo įstaigas lankančių auklėtinių skaičius, mažėjant vaikų gimstamumui, neišaugo, bet ir nesumažėjo, o, lyginant su 1–6 amžiaus vaikų, dalyvaujančių ikimokykliniame ugdyme, skaičiumi, išaugo 14 proc., t.y. nuo 49,4 proc. iki 63,4 proc. Tai rodo ikimokyklinių įstaigų populiarumą tarp rajono gyventojų.
- Gera švietimo įstaigų materialinė bazė. Per 2010–2013 m. buvo modernizuota nemažai Joniškio r. ikimokyklinio ugdymo ir bendrojo lavinimo mokyklų: Joniškio vaikų darželio „Vyturėlis“, Joniškio vaikų darželio „Saulutė“, Žagarės vaikų lopšelio–darželio „Vyšniukas“, Joniškio rajono M. Katiliūtės Gataučių pagrindinė mokykla, Joniškio vaikų lopšelis–darželis „Ažuoliukas“, Joniškio „Aušros“ gimnazija.

Silpnybės

- Joniškio r. gyventojų sergamumas kvėpavimo ir kraujotakos sistemų ligomis turi tendenciją didėti. Taip pat didėja ir gyventojų sergamumas nervų sistemos, endokrininėmis ligomis, ypač diabetu, piktybiniais navikais.
- Didėja vaikų, sergančių akių ligomis, skaičius.
- Nepakankamas gydytojų skaičius, ypač šeimos gydytojų specialistų.
- Joniškio r. kaimo vietovėse vis dar nėra sudarytos tinkamos sąlygos kultūrinei meninei veiklai: bloga pastatų būklė, nėra tinkamos įrangos. Būtina atnaujinti kai kurių įstaigų materialinę bazę, kad ji atitiktų šiuolaikinius reikalavimus.
- Mažas kultūros įstaigų darbuotojų darbo užmokestis.
- Dėl lėšų stygiaus nepakankamai atnaujinamas knygų ir kitų leidinių fondas bibliotekose.
- Joniškio rajone mažėja saviveiklos ir meno kolektyvų skaičius.
- Joniškio rajone mažėja bibliotekos lankytojų skaičius.
- Bendras moksleivių skaičius savivaldybėje per paskutiniuosius trejus mokslo metus sumažėjo 530 mokiniiais (arba 14 proc.).
- Didėja socialinių pašalpų gavėjų skaičius bei išlaidos socialinėms pašalpoms.
- Rajone nėra kuriama savanorystės programos, neformuoja savanorystės kultūra.
- Nemažėja rizikos šeimų ir juose augančių vaikų skaičius.
- Nemažėja skaičius vaikų, likusių be tėvų globos.
- Nesuformuota aiški kultūros srities plėtros strategija.

Galimybės

- Skatinti nevyriausybinę organizacijų iniciatyvą ir veiklos plėtrą socialinio ir sveikatos sektoriuose. Savanorystės programų kūrimas ir diegimas, mažintų išlaidas socialinėms pašalpoms bei skatintų bendradarbiavimą tarp rajono gyventojų – stiprintų priklausymo bendruomenei poreikį ir iniciatyvumą.
- Rengti ir vykdyti visuomenės sveikatinimo programas siekiant mažinti gyventojų sergamumą. Tokiu būdu būtų mažinamas sveikatos paslaugų poreikis bei išlaidos sveikatos sektoriui.
- Įgyvendinti švietimo sistemos, su švietimu susijusias programas ir veiklas, modernizuoti švietimo įstaigas, siekiant užtikrinti ir gerinti teikiamų švietimo paslaugų kokybę bei visuomenės narių išsilavinimo rodiklius.
- Seniūnai, kartu su bendruomenėmis, galėtų patys spręsti, kokius renginius organizuoti, kaip koordinuoti kultūrinę seniūnijos veiklą. Tam reikalingas didesnis kultūros įstaigų ir specialistų bendradarbiavimas su vietos bendruomenėmis, gyventojais.
- Remti ir užtikrinti Joniškio r. meininkų veiklą organizuojant įvairias parodas, renginius, teikiant finansinę ir metodinę paramą.
- Parengti Kultūros veiklos strategiją.

Grėsmės

- Nykstančios etnokultūrinės tradicijos ir vertybės užleis vietą masinei kultūrai.
- Nepakankamas bendradarbiavimas tarp bendruomenių, verslo subjektų bei kitų įstaigų ir organizačių kultūros srityje, ir toliau didins atotrūkį tarp kultūros įstaigų ir gyventojų, tarp realaus kultūros paslaugų poreikio ir pasiūlos, neskatinis ieškoti naujų formų ir iniciatyvų.

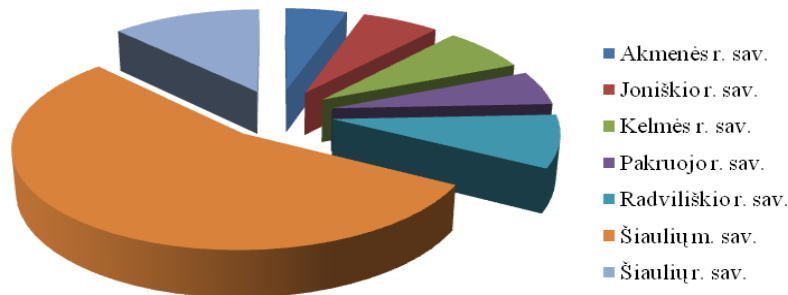
- Neatsižvelgus į tai, jog keičiasi gyventojų laisvalaikio praleidimo formoms ir būdai, netobulinant ir nepertvarkant bibliotekos bei muziejaus veiklos turinio, nekuriant infrastruktūros ir neinvestuojant į šiuolaikines technologijas, ir toliau mažės šių įstaigų populiarumas, mažės paslaugų poreikis mažėjant lankytojų skaičiui.

4. Ekonominės situacijos analizė

4.1. Verslas

Verslo aplinka yra daugialypė sistema, veikiama aplinkos veiksnių, lemiančių verslo vystymąsi bei palankias (nepalankias) sąlygas jam plėtotis. Vertinant Joniškio r. investicinės aplinkos patrauklumą, didžiausias dėmesys skiriamas vietovės verslo aplinkos, investicijų, gyventojų, aplinkos apsaugos kokybės ir kitų rodiklių analizei. Skirtinguose Lietuvos vietovėse įsikūrusių žmonių gyvenimo lygis labai skiriasi. Keletas priežasčių: savivaldybės geografinė padėtis, verslo objektų susitelkimas, vietos gyventojų amžius bei darbo jėgos konkurencingumas ir pan. Visi šie aspektai sudaro palankią arba nepalankią investicinę aplinką.

Verslo objektai ir investicinė aplinka. Lietuvos Respublikos Statistikos departamento duomenimis, 2013 m. pradžioje Šiaulių apskrityje buvo įregistruota 13 982 ūkio subjektų, o veikiančių – 6 849. Daugiausia veikiančių ūkio subjektų buvo įregistruota Šiaulių miesto savivaldybėje (3 753). Joniškio r. savivaldybė, pagal įregistruotų ir veikiančių ūkio subjektų skaičių, tarp kitų apskrities savivaldybių yra šešta (441 vnt., arba 6,4 proc. nuo visoje apskrityje įregistruotų ūkio subjektų skaičiaus).

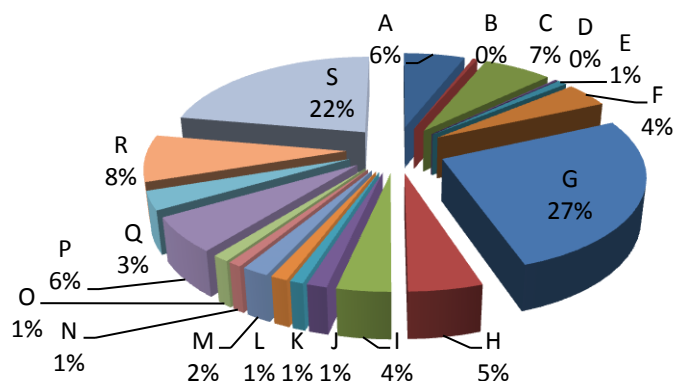
4.1.1. pav. Veikiančių ūkio subjektų struktūra Šiaulių apskrityje 2013m. pradžioje, skaičius vnt., informacijos šaltinis: Statistikos departamentas

Lyginant veikiančių ūkio subjektų skaičių 2012 m. ir 2013 m. pradžioje visoje apskrityje, pastebimas veikiančių ūkio subjektų skaičiaus augimas. Joniškio r. veikiančių ūkio subjektų skaičius išaugo nuo 437 vnt. 2012 m. pradžioje iki 441 vnt. 2013 m. pradžioje. 2013 m. pradžioje Joniškio rajone vyravo smulkios ir vidutinės įmonės, t. y. veikė 264 smulkios ir vidutinės įmonės, kurios sudarė 59,9 proc. visų veikiančių ūkio subjektų.

Vertinant verslumo lygio rodiklį, atspindintį mažų ir vidutinių įmonių skaičių, tenkanti tūkstančiui gyventojų, nustatyta, kad Joniškio rajone verslumo lygis yra aukštesnis nei Šiaulių regiono vidurkis, t.y. 56,4 įmonės tūkstančiui gyventojų, tačiau mažesnis nei Kelmėje (63,5),

Pakruojyje (58,8) ir Radviliškyje (68,9). Bendras apskrities verslumo lygio rodiklis – 42,2 įmonės tūkstančiui apskrities gyventojų.

Įmonių veiklos pagal sektorius pasiskirstė taip: daugiausia įmonių (27 proc.) vykdė veiklą „Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas“, antra pagal apimtį rajono verslo veikla – „Kita aptarnavimo veikla“ (22 proc. veikiančių įmonių); trečioji – „Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla“ (8 proc.).

4.1.2. pav. Veikiančių ūkio subjektų skaičius metų pradžioje pagal ekonominės veiklos rūšis (EVRK 2) ir metai, informacijos šaltinis: Statistikos departamentas

- A Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė
- B Kasyba ir karjerų eksploatavimas
- C Apdirbamoji gamyba
- D Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas
- E Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas
- F Statyba
- G Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas
- H Transportas ir saugojimas
- I Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla
- J Informacija ir ryšiai
- K Finansinė ir draudimo veikla
- L Nekilnojamojo turto operacijos
- M Profesinė, mokslinė ir techninė veikla
- N Administracinė ir aptarnavimo veikla
- O Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas
- P Švietimas
- Q Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas
- R Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla
- S Kita aptarnavimo veikla

Vienas iš pagrindinių rodiklių, apibūdinančių vietovės investicinį patrauklumą, yra materialinių investicijų dydis. Materialinės investicijos – ataskaitinio laikotarpio išlaidos pastatams, inžineriniams statiniams, įrengimams, mašinoms, transporto priemonėms įsigyti; statybai ir esamam ilgalaikiam materialiajam turtui atnaujinti (išskyrus einamąjį remontą). Materialinėms investicijoms taip pat priskiriamas remontas, rekonstravimas, kuris pratęsia ilgalaikio materialiojo turto naudojimo laiką ir didina gamybinius pajėgumus. Materialinės investicijos Joniškio r. savivaldybėje 2011 m. išaugo beveik dvigubai, lyginant su 2010 m., tačiau

jų dydis vienas žemiausių, lyginant su Šiaulių regionu. Siekiant palyginti materialinių investicijų apimtis savivaldybėje su analogišku apskrities ir visos šalies rodikliu, informatyvesnis rodiklis yra vienam gyventojui tenkančios materialinės investicijos. Pagal šį rodiklį 2011 m. Joniškio r. savivaldybė kitų apskrities savivaldybių tarpe buvo per vidurį. 2011 m. materialinių investicijų daugiausia teko Elektros, dujų, vandens tiekimas ir atliekų tvarkymui – 26 415 tūkst. Lt, žemės ūkyje – 26 893 tūkst. Lt, apdirbamosios gamybos sektoriuje – 15 178 tūkst. Lt.

4.1.1. lentelė

Vietovė / Metai	Iš viso tūkst. Lt.			Lt vienam gyventojui		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Lietuvos Respublika	15 601 963	14 341 823	17 502 158	4 933	4 630	5 780
Šiaulių apskritis	1 147 441	879 400	1 436 891	3 588	2 840	4 798
Akmenės r. sav.	183 625	43 013	138 067	7 373	1 794	5 970
Kelmės r. sav.	40 363	39 410	91 178	1 176	1 187	2 837
Joniškio r. sav.	113 343	68 276	108 177	4 084	2 541	4 168
Pakruojo r. sav.	58 869	83 871	94 438	1 690	2 043	3 591
Radviliškio r. sav.	76 203	89 018	150 990	8222	6135	5774
Šiaulių m. sav.	553 785	428 066	678 131	4 801	3 818	6 237
Šiaulių r. sav.	121 253	127 746	175 910	2 562	2 797	4 001

Materialinės investicijos, informacijos šaltinis: Statistikos departamentas

Tiesioginės užsienio investicijos Joniškio r. savivaldybėje 2011 m. sudarė 2,14 mln. Lt (Šiaulių apskrityje – 580,70 mln. Lt). Tai vienas žemiausių rodiklių tarp kitų Šiaulių apskrities savivaldybių.

4.1.2. lentelė

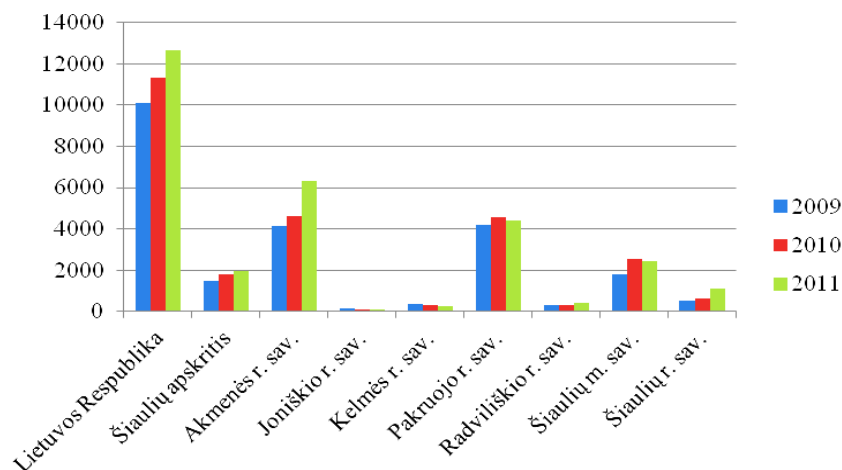
Vietovė / Metai	Iš viso tūkst. Lt.		
	2009 m.	2010 m.	2011 m.
Lietuvos Respublika	31 787,14	34 634,94	38 080,70
Šiaulių apskritis	462,12	549,82	580,70
Akmenės r. sav.	101,40	108,19	143,74
Kelmės r. sav.	11,68	10,53	8,52
Joniškio r. sav.	3,11	2,42	2,14
Pakruojo r. sav.	103,04	109,27	102,44
Radviliškio r. sav.	12,50	12,55	17,16
Šiaulių m. sav.	207,16	279,77	259,56
Šiaulių r. sav.	23,23	27,09	47,14

Tiesioginės užsienio investicijos, mln. Lt., informacijos šaltinis: Statistikos departamentas

Tiesioginės užsienio investicijos pagal savo pobūdį iš esmės skiriasi nuo materialinių investicijų. Tiesioginės užsienio investicijos yra tokios investicijos, kurių pagrindu susiformuoja ilgalaikiai ekonominiai finansiniai santykiai ir interesai tarp tiesioginio užsienio investuotojo ir tiesioginio investavimo įmonės. Tiesioginės užsienio investicijos šalies ar regiono lygiu yra labai svarbi ekonomikos augimo prielaida, nes šios investicijos yra siejamos ne tik su finansavimo galimybėmis, bet ir su naujo „know-how“ diegimu, naujų rinkų ir veiklos erdvių atsiradimu. Vertinant tiesioginių užsienio investicijų dydį akivaizdu, jog Joniškio r. savivaldybė gerokai atsilieka nuo šalies ir apskrities vidurkių.

Pagrindinis rodiklis, parodantis užsienio investicijų reikšmę Joniškio r. savivaldybei ir jos gyventojams, yra tiesioginių užsienio investicijų dydis, tenkantis vienam gyventojui. Vienam gyventojui tenkančių TUI apimtys Joniškio r. savivaldybėje gerokai mažesnės nei vidutiniškai

apskirtyje ar šalyje. 2011 m. TUI vienam gyventojui Joniškio r. savivaldybėje nuo 2009 m. mažėjo ir 2011 m. siekė – 84 Lt, šalyje – 12 678 Lt, apskrityje – 1 963 Lt.

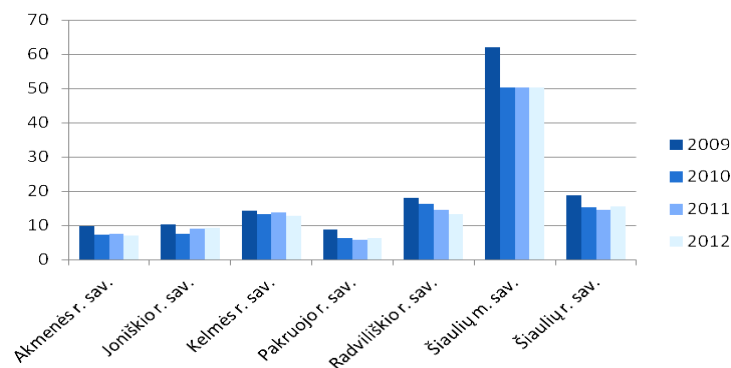

4.1.3. pav. TUI vienam gyventojui, Lt, informacijos šaltinis: Statistikos departamentas

Investicijų dydis tokiomis apimtimis nėra pakankamas skatinti rajono ekonominę plėtrą. Todėl akivaizdu, kad Joniškio r. savivaldybė privalo siekti pritraukti investuotojus, vystyti infrastruktūrą ir kurti naujas darbo vietas. Savivaldybei labai svarbu orientuotis į aktyvesnę verslo investicijų pritraukimo strategiją, siekiant įgyvendinti rajono plėtros viziją. Priešingu atveju, esamas potencialas nebus tinkamai išnaudojamas ir Joniškio rajonas dar labiau atsiliks nuo kitų Lietuvos vietovių.

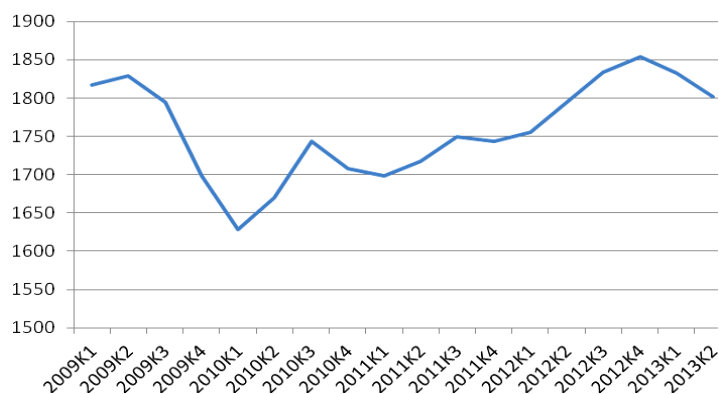
Nuo 2011 m. rajone buvo vis daugiau įsiregistravusių asmenų, kurie vykdė veiklą pagal verslo liudijimą arba individualią veiklą su pažyma. 2013 m. tokių asmenų buvo 300. Daugiausia buvo įsigyjama verslo pažymų prekybai ne maisto produktais (68 vnt.), specialiesiems statybos darbams (47 vnt.), kirpyklų, kosmetikos kabinetų ir salonų, soliariumų veiklai (50 vnt.).

Darbo jėgos konkurencingumas. Statistikos departamento duomenimis per 2009–2012 m. užimtųjų skaičius Lietuvoje didėjo, o Šiaulių apskrityje bei Joniškio rajone nuo 2009 m. stebima užimtųjų mažėjimo tendencija. Ypač atkreiptinas dėmesys ir į jaunų žmonių ir vaikų (iki 15 m.) skaičiaus mažėjimą, kuris Joniškio rajonui gali sukelti rimtų visuomenės senėjimo problemų.

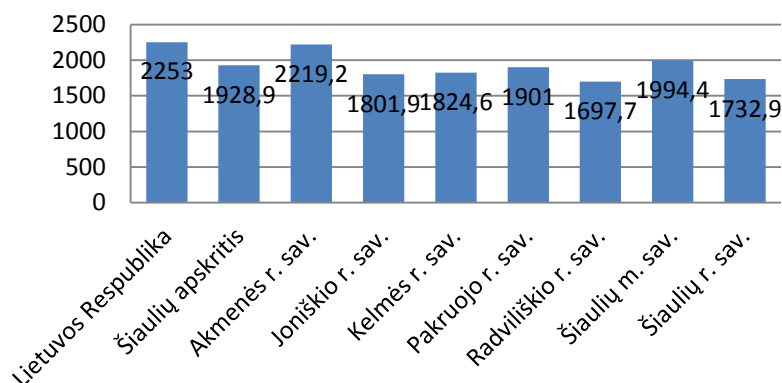
4.1.4. pav. Nedarbo ir užimtumo dinamika Šiaulių apskrityje 2009–2012 m., informacijos šaltinis: Statistikos departamentas

Joniškio r. savivaldybėje vidutinis darbo užmokestis 2012 m. buvo 1 802 Lt ir atsiliko nuo šalies 451,10 Lt bei buvo per vidurį tarp visų Šiaulių apskrities savivaldybių.

4.1.5. pav. Vidutinis mėnesinis bruto DU Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis Joniškio rajono savivaldybėje per 2009 – 2013 metus, informacijos šaltinis: Statistikos departamentas

2013 m. šio rodiklio reikšmė Joniškio r. savivaldybės mastu kito netolygiai: 2009 m. mažėjo, 2010–2012 m. augo, toliau ir vėl krito.

4.1.6. pav. Vidutinis mėnesinis bruto DU Lietuvos ir Šiaulių apskrities savivaldybėse 2013 m. II ketvirtis m., informacijos šaltinis: Statistikos departamentas

Dėl nepakankamos rajono plėtros ir investicijų stokos, mažėja Joniškio rajono gyventojų skaičius, užimtumas, didėja migracija ir bedarbių skaičius. Tai mažina Joniškio rajono darbo jėgos konkurencingumą ir vietovės investicinį patrauklumą.

4.2. Žemės ūkis

Statistikos departamento duomenimis, 2013 m. pradžioje beveik 56,7 proc. Joniškio r. savivaldybės gyventojų gyvena kaime (apskrities vidurkis – 38,2 proc., šalies – 33 proc.). Žemės ūkio naudmenos savivaldybėje sudaro apie 72,1 proc. viso žemės ploto (apskrities vidurkis – 62 proc., Lietuvos – 53 proc.).

Ūkininkų ūkių registro duomenimis, 2012 m. Joniškio r. savivaldybėje buvo registruoti 1 481 ūkiai, sudarantys 14,4 proc. apskrities ir apie 1,5 proc. šalies ūkių (2011 m. įregistruota

1 455 ūkių). Pagal ūkių skaičių apskrityje Joniškio r. savivaldybė nėra išskirtinė tarp kitų apskrities savivaldybių, tačiau lenkia kitas savivaldybes pagal naudojamą (deklaruotą) žemės ūkio naudmenų bendrą plotą, tenkantį vienam ūkiui (2012 m. – 45,65 ha, 2011 m. – 42,28 ha, 2010 m. – 39,70 ha), didesnis už apskrities (31,43 ha), ir didesnis už šalies (2012 m. – 17,43 ha) vidurkį.

Joniškio rajone daugiausia nedidelių, nuo 1 iki 20 ha, ūkių (843), nors tai sudaro tik apie 13 proc. tokio dydžio apskrities ūkių. Mažų ūkių skaičius nuo 2010 m. mažėjo apie 15 proc., tai rodo, jog rajone stambėja ūkiai, smulkieji žemės ūkio savininkai išnuomuoja žemes efektyviau dirbantiems ūkininkams. Lyginant su kitomis apskrities savivaldybėmis, čia gana didelė procentinė dalis visų stambesnių (100– 300 ha) apskrities ūkių (apie ketvirtadalis).

Šiaulių apskritis šalyje pirmauja pagal pagaminamą žemės ūkio produkciją. Joniškio rajono žemės ūkis, garsėjantis derlingomis žemėmis bei gerai išvystytu žemės ūkiu, orientuotas į augalininkystės produkcijos gaminimą. Joniškio rajonas yra žemės ūkio kraštas, garsėjantis derlingomis žemėmis, todėl turi geras galimybes žemės ūkio sektoriaus plėtrai. Įmonės ar ūkininkai dažniausiai specializuojasi auginti grūdines kultūras, cukrinius runkelius ir rapsus, todėl Joniškyje yra nemažai įmonių, užsiimančių būtent grūdų ir trąšų prekyba. Per 2010–2012 m. laikotarpį Joniškio r. savivaldybėje kasmet buvo pagaminama vis daugiau žemės ūkio produkcijos: bendrosios produkcijos gamyba per šį laikotarpį padidėjo 46,5 proc., tame tarpe augalininkystės produkcijos – 74,1 proc., o gyvulininkystės produkcijos sumažėjo 13,7 proc.

4.3. Turizmas

Joniškio rajonas geografiškai priskiriamas Šiaurės vidurio Lietuvos regionui, kuriame gausu turizmui tinkamų kultūros paveldo objektų, bet lyginant su aplinkiniais rajonais ne itin išsiskiria rekreacijai ir turizmui tinkamasis gamtos išteklių. Lietuvos turizmo sistemoje Joniškio rajoną galima apibūdinti kaip tranzitinį rajoną, todėl turizmo paslaugos čia negausios ir fragmentiškos, netolygiai išsidėsčiusios rajono teritorijoje. Visiškai neišplėtotos kaimo turizmo paslaugos.

Pagrindinis Joniškio rajono turizmo traukos objektas – Žagarės regioninis parkas, kuris gali pasigirti ne tik archeologijos, gamtos paminklais, draustiniais ir unikaliu kraštovaizdžiu, bet ir turtingu architektūriniu paveldu: Žagarės senamiesčiu (XVI a.–XX a. pradžia), Žagarės dvaro sodyba (XIX a.), didžiausiu Lietuvoje peizažiniu parku, Žagarės senąja bažnyčia (XVI a.), Žagarės Šv. Petro ir Povilo bažnyčia (XVII a.).

Joniškio rajone veikia trys muziejai: Joniškio istorijos ir kultūros muziejus, tautosakininko M. Slančiausko sodyba – muziejus, dailininkės M. Katiliūtės sodyba – muziejus. 2011 m. buvo įkurtas Krepšinio muziejus (Joniškio muziejaus patalpose). Išlikę 6 dvarai ar dvarų fragmentai: Žagarės dvaras, Jurdaičių dvaras, Jakiškių dvaras, Daunoravos dvaras, Medvilionių dvaras, Paaudruvės dvaras. Lankytini architektūros paminklai: Joniškio bažnyčia, Skaistgirio bažnyčia, sinagogų kompleksas Joniškyje, Juodeikių, Žukančių, Gasčiūnų, Rudiškių bažnyčios, XV–XX a. koplyčios. Prie lankytinų Joniškio r. vietų priskiriama ir Saulės mūšio įamžinimo vieta Jauniūnų k. Joniškyje veikia Joniškio turizmo ir verslo informacijos centras, įkurtas 2005 m.

2011 m. buvo parengta Šiaulių tolygaus turizmo galimybių studija. Per 2010–2012 m. buvo įgyvendinta keletas projektų, finansuojamų ES lėšomis (20). Svarbiausi veiksniai, stabdantys turizmo paslaugų plėtrą Joniškio rajone: tinkamos turizmo informacijos trūkumas ir maža šios informacijos sklaida, maža turizmo paslaugų pasiūla (kaimo turizmo paslaugos, gido paslaugos, ekskursijų organizavimo paslaugos ir pan.), prasta daugelio kultūros paveldo objektų fizinė būklė.

Turizmo sferą aptarnaujantis paslaugų sektorius. Turizmo socialinė ekonominė įtaka gyventojų užimtumui, investicijų mastams, regionų plėtrai tampa reikšmingu veiksniu, kuris skatina ekonomikos plėtrą ne tik kuriant naujas darbo vietas paslaugų sektoriuje, bet ir verčia kurti bei teikti daugiau paslaugų, kurios tenkintų įvairius turistų bei vietos gyventojų poreikius.

Labiausiai besivystanti ir viena iš svarbiausių turizmo infrastruktūros dalių – apgyvendinimo įmonių tinklas. Apgyvendinimo įstaigų skaičius Joniškio rajone 2009–2012 m. nesikeitė (veikė tik dvi apgyvendinimo įstaigos – viešbučiai). Apgyvendintų turistų skaičius per 2010–2012 m. sumažėjo apie 11 proc. (2012 m. iš viso 1 361 asmenų), ir jose buvo apgyvendinta tik 4 proc. visų apskrityje apgyvendintų svečių.

4.4. Stiprybių, silpnųjų, galimybių ir grėsmių analizė (III)

Stiprybės

- Joniškio r. savivaldybė, siekdama vystyti turizmo ir verslo sektoriaus plėtrą rajone, įstaigė Turizmo ir verslo informacijos centrą.
- Per 2010–2013 m. augo verslo subjektų skaičius.
- Materialinės investicijos, lyginant su 2010 m., Joniškio r. savivaldybėje 2012 m. išaugo beveik dvigubai.
- Per 2010–2013 m. stambėjo žemės ūkiai. Tai rodo, jog pasiekama efektyviau ir ekonomiškiau žemės ūkio veiklos nauda.
- Per 2010–2012 m. laikotarpį Joniškio r. savivaldybėje kasmet buvo pagaminama vis daugiau žemės ūkio produkcijos: bendrosios produkcijos gamyba per šį laikotarpį padidėjo 46,5 proc., tame tarpe augalininkystės produkcijos – 74,1 proc., gyvulininkystės produkcijos sumažėjo 13,7 proc.
- Patogi geografinė padėtis, pasienis su Latvijos Respublika. Geros sąlygos tranzitiniam turistų pervežimams vykdyti dėl per Joniškio rajoną nutiestų tarptautinių kelių ir geležinkelių transporto koridorių.
- Gerai išvystyta rajoninių kelių sistema, rajono gyvenvietės tolygiai išsidėsčiusios.
- Joniškio rajono dirvožemiai yra tinkamiausi žemės ūkiui. Rajone paplitę aukščiausiais 45–50 našumo balais įvertinti dirvožemiai.
- Joniškio r. savivaldybėje gerai išvystyta susisiekimo infrastruktūra. Per rajono teritoriją šiaurės pietų kryptimi praeina magistralinis kelias A12, kuris yra ir „Via Hansa“ (Hanzos kelias) – tarptautinis transporto koridorius iš Sankt Peterburgo į Berlyną.
- Pagrindinis turizmo traukos objektas – Žagarės regioninis parkas ir Žagarės miestas, išsiskiriantys savo archeologijos, gamtos paminklais, draustiniais, unikaliu kraštovaizdžiu, turtingu architektūriniu paveldu, istorija ir autentiškumu sujungtos keliais.
- Turizmo paslaugos koncentruojasi palei kelią „Via Hanza“, kas ypač patrauklu ir patogiu pravažiuojantiems turistams.

Silpnybės

- Joniškio rajone neišvystyta verslo vystymuisi palanki infrastruktūra. Trūksta kvalifikuotos darbo jėgos, nesudaromos palankios sąlygos verslo plėtrai dėl galimai netaikomų mokesčių lengvatų ar biurokratinių kliūčių.

- Silpnai išvystytas turizmo sektorius: nėra suformuota tinkama turizmo infrastruktūra, turistams ir rajono svečiams nėra užtikrintas jų poreikius tenkinančių teikiamų su turizmu susijusių paslaugų lygis.
- Joniškio rajonas priklauso mažo rekreacinio potencialo grupei.
- Nepakankamas pėsčiųjų ir dviračių takų tinklo išvystymas.
- Per 2010–2012 m. mažėjo apgyvendintų asmenų skaičius (sumažėjo 11 proc.).
- Nepakankamai išvystytos kaimo turizmo, maitinimo ir apgyvendinimo paslaugos.
- Nepakankamai pateikiama turizmo informacijos užsienio kalbomis (ypač virtualioje erdvėje). Tai sudaro kliūtis užsienio turistams artimiau susipažinti su Joniškio rajonu.
- Materialinių investicijų Joniškio r. savivaldybėje dydis vienas žemiausių, lyginant su Šiaulių regionu.
- Tiesioginės užsienio investicijos (TUI) Joniškio r. savivaldybėje 2012 m. sudarė 2,14 mln. Lt (Šiaulių apskrityje – 580,70 mln. Lt). Tai vienas žemiausių rodiklių tarp kitų Šiaulių apskrities savivaldybių.
- Vienam gyventojui tenkančių TUI apimtys Joniškio r. savivaldybėje gerokai mažesnės nei vidutiniškai apskrityje ar šalyje. 2012 m. TUI vienam gyventojui Joniškio r. savivaldybėje nuo 2010 m. mažėjo ir 2011 m. siekė 84 Lt, šalyje – 12 678 Lt, apskrityje – 1 963 Lt.

Galimybės

- Savivaldybė turėtų siekti pritraukti investuotojus, vystyti infrastruktūrą ir kurti naujas darbo vietas. Savivaldybei labai svarbu orientotis į aktyvesnę verslo investicijų pritraukimo strategiją.
- Nuoseklus sakralinių objektų tvarkymas, restauravimas, pritaikymas viešosioms reikmėms, įtraukimas į turistinius maršrutus, paskatintų turizmo plėtrą – turistų srautų augimą.
- Sakralinio turizmo vystymas, didinantis piligrimų srautus rajone.
- Edukacinių, švietėjiškų užsiėmimų, susijusių su amatais, etnografija, vystymas, identišką potraukį amatams turinčių asmenų suvažiavimų rengimas, ekspozicijų ar konferencijų organizavimas, didintų rajono išskirtinumą ir patrauklumą, skatintų verslo ir turizmo plėtrą.
- Vietinių užimtumo iniciatyvų rėmimas ir skatinimas mažintų nedarbo lygį rajone.
- Dialogo tarp verslo ir vietos savivaldos institucijų kūrimas, skatintų bendradarbiavimą bei pasitikėjimą ir bendrų iniciatyvų bei naujų idėjų – projektų įgyvendinimą.

Grėsmės

- Joniškio r. turistinis potencialas ir toliau silpnės, jei gamtinio ir kultūrinio turizmo maršrutai nebus integruojami į viso regiono maršrutus bei kaimyninius Latvijos regionus.
- Neskatinant verslo plėtros ir nekuriant patrauklios investavimui aplinkos, esamas potencialas nebus tinkamai išnaudojamas ir Joniškio rajonas dar labiau atsiliks nuo kitų Lietuvos vietovių, t.y. praras investavimo patrauklumą.
- Stambėjant ir moderizuojant žemės ūkiui (įsigyjant naują įrangą bei technologijas), prireiks vis mažiau nekvalifikuotos darbo jėgos. Tai gali padidinti nedarbo lygį Joniškio rajone.

5. Joniškio rajono savivaldybės gyvenamoji ir veiklos aplinka

5.1. Teritorijos apibūdinimas

Joniškio rajonas – Šiaurės Lietuvos kraštas, priklausantis Šiaulių apskričiai. Tai pasienio rajonas, užimantis 1152 km² teritoriją ir turintis 78 km ilgio sieną su Latvijos Respublika. Vakaruose Joniškio r. savivaldybė ribojasi su Akmenės r., pietvakariuose – su Šiaulių r., pietryčiuose – su Pakruojų r. savivaldybėmis. Administracinio–teritorinio požiūriu Joniškio r. savivaldybė suskirstyta į 10 seniūnijų.

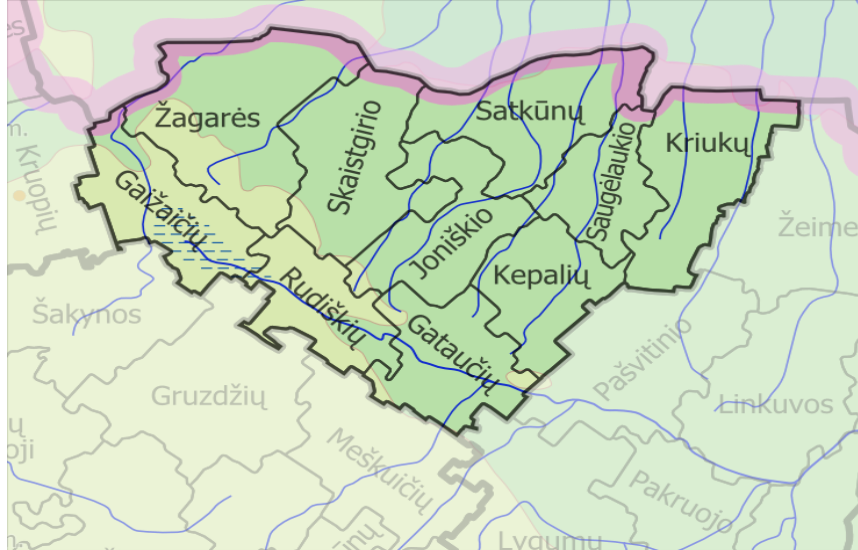
5.1.1. pav. Joniškio rajono geografinė padėtis, informacijos šaltinis: www.siauliai.aps.lt

Rajono centras – Joniškio miestas, užimantis 895 ha teritoriją, netoli Latvijos sienos, 39 km į šiaurę nuo Šiaulių miesto. Joniškio r. gyvenamosios kaimo vietovės labai smulkios – net 66,8 proc. sudaro iki 50 gyventojų turinčios vietovės. Mažiausią procentinę dalį Joniškio r. savivaldybėje sudaro miestai, miesteliai ir kaimai, kuriuose gyvena nuo 301 iki 500 gyventojų.

Savivaldybėje yra 2 miestai – Joniškis ir Žagarė, bei 2 miesteliai – Kriukai ir Skaistgirys. Kaip minėta, visa teritorija suskirstyta į 10 teritorinių vienetų, tai Gaižaičių, Gataučių, Joniškio, Kepalių, Kriukų, Rudiškių, Satkūnų, Saugėlaukio, Skaistgirio ir Žagarės seniūnijos. Seniūnijų išsidėstymas pateikiamas 2.1.1. paveiksle.

2.1.2. pav.
seniūnijų

XIII
kuriuose yra
apie
Livonijos
yra minimos
krašto

Joniškio rajono
išsidėstymas

a. šaltiniuose,
pasakojama
žemgalių ir
ordino kovas,
ir Joniškio

gyvenamosios vietovės: Žagarės žemė (1254 m.), Žagarės pilis (1271 m.), Raktės pilis (1289 m.) ir Sidabrės pilis (1289–1290 m.). Administracinio rajono savivaldybės centro – Joniškio – įkūrimo pradžia laikomi 1523 m., kai Vilniaus vyskupas Jonas, lankydamas tuo metu jo valdyto Šiaulių valsčiaus pakraščius, rado, kad jų gyventojai vis dar pagony. Vyskupo nurodymu keliose gyvenvietėse įsteigtos parapijos, o viena iš jų pavadinta Joniškiu. 1616 m. Lietuvos ir Lenkijos valdovas Zigmantas III Vaza Joniškiui suteikė Magdeburgo privilegiją. 1836–1858 m. per Joniškį nutiestas plentas Ryga–Tilžė. Tai paskatino miesto augimą. XIX a. pabaigoje–XX a. pradžioje Joniškyje reiškėsi tautinis atgimimas. To meto žymūs veikėjai buvo dr. L. Vaineikis, M. Slančiauskas, kun. L. Šiaučiūnas. 1911 m. buvo atidarytas didelis privatus K. Petrausko knygynas su biblioteka. 1915–1917 m. ir 1945–1950 m. Joniškis buvo apskrities centras.

Rajone yra piliakalnių (Žvelgaičio, Raktuvės, Kalnelio), švedkapių, žuvusių partizanų atminimo paminklų (Tyrelio, Montoriškių ir kituose miškuose), dailės paminklų. Svarbūs XVIII–XIX a. architektūros ir kultūros paminklai: Skaistgirio Šv. Jurgio, Žagarės Šv. Petro ir Povilo, Juodeikių Šv. Jono Krikštytojo, Joniškio Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų bažnyčios; Žagarės dvaras ir žirgynas, Jakiškių dvaras.

Rajono teritorijoje teka šios upės: Mūša, Platonis, Vilkija, Audruvis, Sidabra, Švėtė. Svarbūs gamtosauginiai objektai – Pabalių botaninis, Vilkijos hidrografinis, Mūšos tyrelio telmologinis draustiniai, Žagarės regioninis ir Skaistgirio parkai. Yra 28 tvenkiniai (didžiausi: Žvelgaičių, Ramoškių, Beržėnų). Didesni miškai: Tyrelio, Žagarės, Reibinių, Satkūnų, Didmiškio. Žemės ūkio naudmenos užima net 72,2 proc. teritorijos, miškingumas nedidelis – 19,9 proc., keliai užima 1,7 proc., užstatyta teritorija – 2,3 proc., vandenys – 2 proc., kita žemė – 1,9 proc. Savivaldybės teritoriją kerta svarbus tarptautinių pervežimų kelias Ryga–Kryžkalis–Kaliningradas, geležinkelis Talinas–Varšuva. Tai vienas svarbiausių Lietuvos žemės ūkio rajonų, svarbus žemės ūkio produktų perdirbimo centras. Rajonas taip pat išsiskiria ir durpynais bei dolomitų atsargomis.

5.2. Ekologinė situacija

5.2.1. Oras

Aplinkos oro užterštumas priklauso nuo to, kiek teršalų patenka į atmosferą ir nuo to, kokios yra sąlygos jiems išsisklaidyti. Oro užterštumas Joniškyje ir aplinkiniuose teritorijose yra kelis kartus mažesnis nei artimiausių kaimynų, Šiaulių miesto bei daugelyje kitų Lietuvos miestų. Pagal išmetamų teršalų kiekį, tenkantį vienam gyventojui, Joniškio r. savivaldybėje 2011 m. visi teršalai sudarė – 7,6 kg, Lietuvoje – 22,4.

Teršalų pavadinimas	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.
Visi teršalai	4,7	4,1	4,1	3,8	7,6
Kietosios medžiagos	1,0	0,9	1,1	0,7	1,1
Dujinės ir skystosios medžiagos	3,7	3,2	3,0	3,1	6,5
Sieros dioksidas, tonos	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2
Azoto oksidai, tonos	0,5	0,7	0,6	0,7	0,7
Anglies monoksidas, tonos	2,1	2,4	2,3	2,3	2,6
Lakūs organiniai junginiai	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Fluoras ir kiti teršalai	..	..	..	..	3,0

Išmestų teršalų kiekis tenkantis vienam gyventojui, kg, informacijos šaltinis: Statistikos departamentas

Joniškio rajone nėra didelių miestų, kuriuose koncentruotąsi pramonės, energetikos įmonės, gyventojų tankumas ir transporto srautai yra mažesni, negu kituose didmiesčiuose, o geografinė padėtis sąlygoja nepastovius orus, dažniausiai palankius teršalų išsisklaidymui. Teršalai į aplinkos orą dažniausiai patenka gamybos ar degimo procesų metu, taigi pagrindiniai taršos šaltiniai yra pramonės, energetikos įmonės, kiti smulkesni kuro deginimo įrenginiai, skirti būstų apšildymui, motorinės transporto priemonės. Joniškio r. savivaldybėje nėra žinomi didžiausi taršos šaltiniai, nes nevykdomi oro matavimai ir stebėjimai.

Statistiniai duomenys rodo, kad opiausias oro užterštumo problemos susijusios su kietųjų dalelių KD10 (smulkios aerozolinės dalelės, kurių aerodinaminis skersmuo neviršija 10 mikronų) koncentracija. Nežiūrint į tai, kad pastaraisiais metais vidutinė metinė šio teršalo koncentracija Joniškio rajone aplinkos ore neviršija metinės ribinės vertės ir yra mažesnė nei daugelyje Lietuvos teritorijų, kiekvienais metais pasitaiko atskirų dienų ar ilgesnių periodų, kai Joniškioje pastebimas oro užterštumo šiuo teršalu padidėjimas. Dažniausios oro užterštumo padidėjimo priežastys:

- dėl intensyvaus kūrenimo, siekiant apšildyti patalpas, šalčių metu teršalų išmetimas padidėja;
- transporto išmetami teršalai bei pavasarį keliamos dulkės nuo gatvių ir jų aplinkos;
- kai nespėjama laiku nuvalyti ir išvežti per žiemą susikaupusių nešvarumų;
- ilgesniam laikui įsivyravus sausiems, ramiems orams prie vietinių taršos šaltinių;
- prisidedantys su užterštomis oro masėmis iš kitų regionų atkeliavę teršalai.

Transporto keliamą taršą – tai ne tik iš išmetamųjų vamzdžių į orą patenkantys teršalai, bet ir nuo kelių dangos keliamos dulkės, kurios susidaro dylant padangoms ar kitiems agregatams, dylant asfaltui, ypač dėl šaltuoju metų laiku naudojamų dygliuotų padangų, kaupiantis nešvarumams dėl kelių barstymo druskų ir smėlio mišinių, siekiant sumažinti jų slidumą.

Nors oro užterštumas Joniškio r. savivaldybėje, palyginus su regiono savivaldybėmis, yra mažesnis, būtina nuolat stebėti oro kokybę ir vykdyti kontrolę, nes, kaip žinoma, oro užterštumas yra pirmas dažniausias mirtinų ligų išsivystymą lemiantis aplinkos veiksnys. Todėl būtina parengti aplinkos monitoringą – užtikrinti savivaldybės teritorijos gamtinės aplinkos būklės stebėjimus, analizuoti ir vertinti turimus ūkio subjektų aplinkos monitoringo duomenis, vertinti ir prognozuoti gamtinės aplinkos pokyčius ir galimas pasekmes, informuoti visuomenę. Išorinės aplinkos tarša, su kuria susiduriame, yra vidinės taršos atspindys, rezultatas. Norint pašalinti išmatuojamą taršą, pirmiausia būtina kreipti dėmesį į žmogaus moralines vertybes, sąmoningumą, motyvaciją.

5.2.2. Vandens tiekimas ir valymas

Požeminis vanduo yra pagrindinis Joniškio r. geriamojo vandens šaltinis. Visose Joniškio rajono gyvenvietėse, išskyrus Joniškio miestą, Žagarę, Kriukus, Rudiškius, yra viršijama geriamojo vandens geležies koncentracija. Net 23 gyvenvietėse geležies kiekis vandenyje viršijo leistiną 0,2 mg/l ribą (4,8 tūkst. gyventojų). Viešai tiekiamu geriamuoju vandeniu aprūpinama apie 42 proc. Joniškio r. (išskyrus Joniškio miestą) savivaldybės gyventojų (Lietuvoje – 77 proc.). Joniškio mieste kokybiškas vanduo tiekiamas apie 45 proc. gyventojų, Žagarės mieste – apie 51 proc. gyventojų.

2011 m. buvo įgyvendinti ES paramos lėšomis finansuojami vandentvarkos projektai: nutiesti vandentiekio ir buities nuotekų tinklai Skaistgirio miestelyje, Bariūnų gyvenvietėje ir Joniškio mieste. Skaistgirio miestelyje buvo įvykdyta nuotekų valymo įrenginių rekonstrukcija. 2012 m. įgyvendinus ES paramos finansuojamą projektą „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra Joniškyje“, gyventojams buvo sudarytos sąlygos prisijungti prie centralizuotų tinklų. Numatoma prie viešojo vandens tiekimo sistemų prijungti 1 109, o prie nuotekų šalinimo sistemos – 1 216 naujų vartotojų. Per 2010–2013 m. laikotarpį buvo vykdomas projektas „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra Žagarėje“, finansuojamas Europos Sąjungos lėšomis pagal Lietuvos 2007–2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programą. 2014 m., įgyvendinus projektą, planuojama, jog bus nutiesti nauji magistraliniai tinklai: apie 6 166 m vandentiekio tinklų, apie 6 223 m nuotekų tinklų, pastatytos naujos buitinių nuotekų siurblynės. 2013 m. savivaldybės biudžeto lėšomis buvo įrengta nauja vandenvietė Skaistgirio miestelyje.

Dauguma vandenviečių 2013 m. buvo eksploatuojamos tokiomis sąlygomis, kurios nevisiškai atitinko aplinkos apsaugos ir sveikatos apsaugos reikalavimus. Požeminio geriamojo vandens kokybė ypač aktuali kaimo vietovėse, kuriose naudojamas šulinių vanduo. Per 950 gyventojų vartoja gruntinių–karstinių šulinių vandenį, kuris dažnai užterštas nitratais ir neatitinka geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimų. 2012 m. Šiaulių regione buvo ištirti 602 šachtiniai šuliniai, kurių vandenį vartoja nėščiosios ar kūdikiai iki 6 mėnesių amžiaus. 44 proc. tirtų šulinių buvo rastas padidėjęs nitratų kiekis. Vienas didžiausių nitratų kiekis tirtų šulinių vandenyje buvo rastas Joniškio rajone. Šachtinių šulinių vanduo, kuriame nitratų kiekis viršija normas kelia pavojų ne tik sveikatai, bet ir gyvybei. Mikrobinės taršos galima išvengti vandenį virinant, tačiau nitratai nepašalinami nei virinant, nei įprastais buitinais filtrais. Nitratais užterštas vanduo neturi specifinio skonio, kvapo ar spalvos, todėl bet koku atveju naudoti šachtinio šulinio vandenį, neatlikus reikiamų tyrimų, yra rizikinga. Nitratų toksiniam poveikiui itin jautrūs vaikai, sergantys infekcinėmis ligomis, taip pat asmenys, sergantys širdies ir kraujagyslių, kvėpavimo takų ligomis, anemija, senyvo amžiaus žmonės. Ypač besilaukiant ir jau auginant kūdikį nesaugu naudoti neištirtą šachtinio šulinio vandenį. Tai pavojinga ne tik sveikatai, bet ir gyvybei. Nitratai ypač pavojingi suaugusiųjų organizmui – padidėja rizika susirgti onkologinėmis ligomis.

2013 m. buvo išvalyta beveik 91 proc. surenkamų buitinių, gamybinių ir komunalinių nuotekų. Nevalomos arba nepakankamai valomos buvo mažų miestelių ir kaimų nuotekos. Joniškio rajone yra tik 2 nuotekų valymo įrenginiai: Joniškyje ir Žagarėje. Nuotekų tvarkymo paslauga prieinama apie 60 proc. Joniškio r. gyventojų (Lietuvoje – 70 proc.). Nuo urbanizuotų ir kitų teršiamų teritorijų surenkamos ir į paviršinio vandens telkinius išleidžiamos paviršinės (lietaus) nuotekos daro neigiamą poveikį vandens telkiniams. 2013 m. tik apie dešimtadalis surenkamų paviršinių nuotekų buvo valomos, iš kurių didesnė dalis išvaloma iki nustatytų normų. Dauguma paviršinių nuotekų surinkimo sistemų yra pasenusios.

Joniškio rajone veikia vienintelis geriamojo vandens ir nuotekų valymo paslaugų teikėjas – UAB „Joniškio vandenys“. Bendrovė aprūpina geriamu vandeniu Joniškio ir Žagarės miestus bei 30 gyvenviečių. Vartotojams ir abonentams tiekiamas tik požeminis vanduo iš giluminių gręžinių. Vandeniui tiekti bendrovė eksploatuoja 33 vandenvietes, 57 artezinius gręžinius, 157,9 km. vandentiekio vamzdyną, 9 vandens nugeležinimo įrenginius. Bendrovė surenka ir išvalo Joniškio ir Žagarės miestų bei 14 gyvenviečių nuotekas. Nuotekoms surinkti yra 105,4 km. nuotekų tinklų, 40 nuotekų siurblynės ir 15 biologinio valymo valyklų. Prie centralizuoto šalto vandens tiekimo sistemų Joniškio rajone prisijungę 11 892 gyventojų, o prie nuotekų tinklų – 9 358 gyventojai. Bendrai rajone prisijungę prie centrinio vandentiekio 58,5 proc. aptarnaujamos teritorijos. UAB „Joniškio vandenys“ 2012 m. patiekė 456,5 tūkst. m³ šalto vandens.

Vandens sunaudojimas ir nuotekų išleidimas. UAB „Joniškio vandenys“ duomenimis per 2012 m. buvo tiekama 342,3 tūkst. kub.m. vandens gyventojams.

5.2.2.1. lentelė

Bendrovės paslaugų apimtys (realizacija)	Mato vnt.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.
Geriamasis vanduo	tūkst. m ³	333,4	319,8	334,4	342,3
Gyventojams:	tūkst. m ³	198,9	191,9	202,3	204,7
iš jų: individualiems namų ūkiams	tūkst. m ³	111,7	106,9	116	116,5
butams	tūkst. m ³	87,2	85	86,3	88,2
Abonentams	tūkst. m ³	134,5	127,9	132,1	137,6

Paimta ir sunaudota vandens, tūkst. m³, informacijos šaltinis: <http://joniskiovandenys.lt/realizacijos-suvestine>

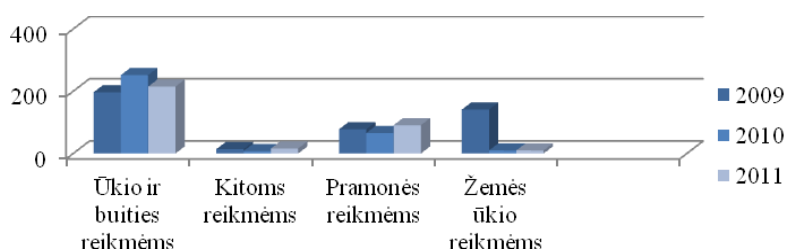
Daugiausia vandens Joniškio rajone sunaudojama ūkio ir buities reikmėms bei žemės ūkiui, tuo tarpu apskrityje – ūkio ir buities reikmėms bei žuvininkystei, o Respublikoje – energetikos reikmėms.

5.2.2.2. lentelė

Sunaudota vandens	Lietuvos Respublika	Šiaulių apskritis	Joniškio r. sav.
Sunaudota vandens ūkio ir buities reikmėms	90038,3	5531	215
Sunaudota vandens energetikos reikmėms	2780829	122	0
Sunaudota vandens kitoms reikmėms	4520,7	98	16
Paimta vandens, iš viso	2999593	12493	405
Paimta požeminio vandens	134625,9	7797	405
Sunaudota vandens pramonės reikmėms	38599,1	618	91
Sunaudota vandens, iš viso	2973470	10761	332
Sunaudota požeminio vandens	109963,6	6065	332
Sunaudota vandens žemės ūkio reikmėms	1322,6	42	10
Sunaudota vandens žuvininkystės reikmėms	58160,9	4350	0

Vandens sunaudojimas pagal reikmes 2012 m., tūkst. m³, informacijos šaltinis: Statistikos departamento duomenys

Joniškio r. savivaldybėje daugiausia vandens sunaudojama ūkio ir buities reikmėms. Pastebima tendencija, kad vandens sunaudojimas Žemės ūkio reikmėms 2009-2011 m. mažėjo, tačiau augo sunaudojamo vandens dalis pramonės reikmėms.

5.2.2.1.pav. Vandens sunaudojimas pagal reikmes Joniškio r. 2009–2011 m., informacijos šaltinis: Statistikos departamento duomenys

2012 m. Joniškio r. savivaldybėje į paviršinius vandenis buvo išleista 305,6 tūkst. m³ nuotekų (5,1 proc. visų nuotekų, išleistų Šiaulių apskrityje).

5.2.2.3. lentelė

Bendrovės paslaugų apimtys (realizacija)	Mato vnt.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.
Geriamasis vanduo	tūkst. m ³	265,8	268,1	286,9	305,6
Gyventojams:	tūkst. m ³	138,5	140,1	150,3	157,5
iš jų: individualiems namų ūkiams	tūkst. m ³	54,3	57,7	67,8	72,7
butams	tūkst. m ³	84,2	82,4	82,5	84,8
Abonentams	tūkst. m ³	127,3	128	136,6	148,1

Nuotekų išleidimas, tūkst. m³, informacijos šaltinis: <http://joniskiovandenys.lt/realizacijos-suvestine>

2012 m. išleistos nuotekos buvo išvalytos iki normų (98,4 proc.), likusios buvo nepakankamai išvalytos, jos sudarė 0,3 proc. visų apskrities nepakankamai išvalytų nuotekų. Apskrityje tokių nuotekų dalis sudaro 41,4 proc.

5.2.2.4. lentelė

Teritorija	iš viso	Išleista išvalytų iki normos nuotekų	Išleista nepakankamai išvalytų nuotekų	Išleista nuotekų, kurių nereikia valyti	Išleista užterštų (be valymo) nuotekų
Lietuvos Respublika	3017423	167996,4	13249,4	2836115	89
Šiaulių apskritis	18677	6543	7733	4401	-
Akmenės r. sav.	1003	219	783	1	-
Joniškio r. sav.	1050	1033	17	0	-
Kelmės r. sav.	3505	528	2	2975	-
Pakruojo r. sav.	445	445	0	0	-
Radviliškio r. sav.	1346	1337	9	0	-
Šiaulių m. sav.	8900	1998	6902	0	-
Šiaulių r. sav.	2428	983	20	1425	-

Ūkio, buities ir gamybos nuotekos, išleistos į vandens paviršiaus vandenį, tūkst. m³ 1 m, informacijos šaltinis: Statistiko departamento duomenys

Nors Joniškio r. savivaldybėje per 2009–2013 m. buvo kreipiamas nemažas dėmesys į vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo paslaugos kokybišką teikimą rajono gyventojams, esminės investicijos į vandentvarkos sektorių vis dar yra reikalingos. Ypatingas dėmesys turi būti skirtas kaimo vietovėms, kur gyventojai neturi kokybiškų geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų, dėl ko paviršiniai ir požeminiai vandens telkiniai yra teršiami ir daugumos jų ekologinė būklė vis dar nėra gera. Todėl būtina ir toliau didinti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą ir sistemos valdymo efektyvumą, įrengti infrastruktūrą ir pasiekti, kad gyvenamosiose vietovėse iki nustatytų normų būtų išvalytų paviršinių nuotekų kiekis.

5.2.3. Dirvožemis

Joniškio r. savivaldybės teritorija patenka į Vidurio Lietuvos žemumos dirvožemių zonos (II), Vidurio Lietuvos smėlingų lengvų ir vidutinių priemolių karbonatingų glėjiškų rudžemių rajoną. Šiam dirvožemių rajonui yra būdingas lygus reljefas, vietomis išvagotas negiliais upių ir upelių slėniais. Dirvodarinės uolienos Joniškio r. teritorijoje daugiausia sudaro ledyninės kilmės vidutinio sunkumo ir sunkūs priemoliai. Čia vyrauja karbonatingi glėjiški rudžemiai arba šių dirvožemių kombinacijos su karbonatiniais glėjiškais išplautžemiais. Šio rajono dirvožemiai yra tinkamiausi žemės ūkiui. Rajone paplitę aukščiausios kokybės, 45–50 našumo balais įvertinti, dirvožemiai. Nors kritulių iškrenta mažiau nei kitur Lietuvoje, tačiau nepaisant to, palyginti sunki granulimetrinė sudėtis, gludus dugninės morenos podirvio sluoksnis, nenuotakus lygus reljefas sudaro sąlygas įmirkti dirvožemiui. Pagal dirvožemio defliacijos (vėjo erozijos) potencialą, visa Joniškio r. teritorija patenka į labai mažo defliacijos potencialo zoną. Ir tai pirmiausia lemia žemės ūkio plotuose vyraujančios sunkesnės granulimetrinės sudėties gruntai, kurie dėl didesnio drėgnumo sunkiau pasiduoda sausėjimui ir tuo pačiu išpustymui.

Dirvožemis visuomenei yra toks pat svarbus kaip oras ir vanduo – tai pagrindas 90 proc. visų žmonių maisto produktų, gyvūnų pašaro, pluošto ir kuro. Jis išlaiko gyvenvietes ir yra žaliavų bei gruntinio vandens šaltinis. Sprendžiant svarbias ekologines rajono plėtros, ekologinės būklės valdymo ir prognozavimo problemas, būtina žinoti ir stebėti jo antropogeninę apkrovą, besikaupiančią dirvožemio paviršiuje, identifikuoti ir įvertinti antropogeniškai pažeistas rajono vietas ir antropogeninės veiklos lemiamos dirvožemio degradacijos parametrus. Todėl būtina tinkamai inventorizuoti geologinės aplinkos taršos židinius. Šiuo metu nėra inventorizuoti geologinės aplinkos taršos židiniai.

Joniškio r. savivaldybėje potencialūs aplinkos taršos židiniai yra ūkinės veiklos objektai: degalinės, savartynai, veikiančios ir neveikiančios fermos ir pan.), kuriose saugomos, naudojamos ar šalinamos teršiančios medžiagos. Taršos židinių išsidėstymas netiesiogiai padaro technologinės apkrovos intensyvumą ir neigiamą aplinkos kokybės pokyčių tikimybę. Informacija apie potencialius geologinės taršos židinius nėra surinkta ir susisteminta, todėl nėra galimybės atspindėti situacijos rajono mastu.

5.2.4. Triukšmas

Didėjant gamybai ir transporto srautams, triukšmas tampa svarbia aplinkos ekologijos problema. Triukšmo poveikis kenkia nervų, kraujotakos, virškinimo sistemoms ir silpnina imuninę sistemą. Akustinis triukšmas – antras dažniausias mirtinų ligų išsivystymą lemiantis aplinkos veiksnys po oro užteršimo. Pasaulio sveikatos organizacija konstatavo, kad dėl eismo sukeliama triukšmo Europos Sąjungos valstybės narėse kasmet gali būti prarandamas daugiau kaip 1 mln. sveikų metų. Triukšmo lygio situacijos vertinimas Joniškio r. savivaldybėje buvo vykdomas 2009 metais, kai buvo atlikti akustinio triukšmo lygio matavimai tyliosiose zonose, visuomenės paskirties ir gyvenamųjų vietovių teritorijose (matavimo vietovės buvo parinktos atsižvelgiant į gyventojų pastabas dėl triukšmo ir seniūnų rekomendacijas). Matavimų metu buvo nustatyta, kad leistinas triukšmas viršija normas šiose vietovėse: teritorija šaliaprekybos centro „Maxima XX“, gyvenamoji teritorija prie UAB „Joniškio grūdai“ ir laidojimo namų ir kapinių teritorija (V. Kudirkos g. 93).

Pagrindinis triukšmo šaltinis užstatytose teritorijose yra automobiliai. Triukšmas, kurį kelia vidutinis statistinis automobilis, tolygiai mažėja, tačiau bendras vidutinis transporto keliamas triukšmas gatvėje beveik nekinta dėl transporto srautų intensyvumo, jų ridos didėjimo ir triukšmo

plitimo laiko atžvilgiu. Dėl šių priežasčių ilgėja transporto triukšmo sukeltų dirginimų trukmė. Kelio danga daro didelę įtaką transporto priemonių keliama triukšmo lygiui, todėl būtina kelius ir gatves asfaltuoti. Tyrimais įrodyta, kad dviejų sluoksnių poringas asfaltas geriausia danga triukšmui mažinti.

Siegdama apsaugoti rajono gyventojus nuo neigiamo triukšmo poveikio 2009 m. Joniškio rajono savivaldybė patvirtino Joniškio r. savivaldybės triukšmo prevencijos 2009–2013 m. veiksmų planą, kuriame buvo numatytos priemonės: vykdyti triukšmo prevenciją (transporto srautų reguliavimas kelio ženklais, žvyrkelių padengimas asfalto danga); vykdyti triukšmo kontrolę (triukšmo matavimo organizavimas pagal gyventojų skundus ir pasiūlymus, fizinių ir juridinių asmenų skundų nagrinėjimas), vykdyti triukšmo reguliavimą (poilsio patalpų įrengimas Joniškio rajono mokyklose, reikalavimas, kad triukšmo šaltinių vykdytojai, planuojantys statybos ir remonto, montavimo darbus, įgyvendintų triukšmo valdymo įstatymo nuostatas); teikti triukšmo valdymo informaciją (teikti informaciją visuomenei). Deja, plano rengimo metu nebuvo pateikta informacijos, ar buvo įgyvendinta nors viena priemonė ir kaip.

Pagal Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo 13 str. 1 d. 1 p., savivaldybėms pavesta nustatyti tyliąsias zonas, kurios turi būti trijų kategorijų: aglomeracijos, gamtos ir viešosios. Tylioji aglomeracijos zona – zona, kurioje bet kurio šaltinio skleidžiamo triukšmo L_{dvn} ar kito triukšmo rodiklis neviršija nustatyto dydžio. Tylioji gamtos zona – zona, netrikdoma transporto, pramonės ar kitų mechanizmų skleidžiamo triukšmo ir buitinės veiklos, kaimynų ar lankytojų keliamo triukšmo ar rekreacinės veiklos triukšmo. Tylioji viešoji zona – urbanizuotų teritorijų zona, netrikdoma transporto pramonės ar komercinės ir gamybinės veiklos triukšmo. Joniškio r. savivaldybėje nėra nustatytos tyliosios viešosios zonos.

Joniškio r. savivaldybei įstatymų nustatyta tvarka pavesta vykdyti triukšmo, kylančio atliekant statybos, remonto darbus gyvenamosiose patalpose ir gyvenamosiose teritorijose, kontrolę ir atlikti triukšmo prevencijos viešosiose vietose taisyklių vykdymo kontrolę. Savivaldybės administracijose šių taisyklių kontrolė nevykdoma. Pagrindinė priežastis – atsakingi asmenys už šių taisyklių vykdymo kontrolę nepaskirti.

5.2.5. Atliekų tvarkymas

Vadovaujantis Europos Sąjungos direktyva dėl atliekų hierarchijos prioritetų, pirmiausia turi būti vengiama atliekų susidarymo, o atliekos, kurių neįmanoma išvengti, turi būti paruošiamos pakartotiniam panaudojimui, perdirbamos, kad kuo mažiau jų būtų šalinama sąvartynuose ir kituose atliekų šalinimo įrenginiuose. Tačiau ši nuostata sunkiai pasiekima dar tiek Joniškio rajono savivaldybėje, tiek visoje Lietuvoje: reikalingi materialiniai ištekliai, o svarbiausia reikalingas visos visuomenės ir kiekvieno atskiro žmogaus pastangos ir rūpestis bei suinteresuotumas tinkamai rūšiuoti atliekas.

Joniškio r. savivaldybėje komunalinės atliekos tvarkomos pagal Šiaulių regiono komunalinių atliekų tvarkymo planą 2012–2020 m., patvirtintą Šiaulių regiono plėtros tarybos 2012 m. gegužės mėn, 3 d. sprendimu Nr.51/5S-25. 2013 m. pradėtas rengti Joniškio r. savivaldybės atliekų tvarkymo 2013–2020 m. planas. Joniškio r. savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistema apima komunalinių atliekų surinkimo, išvežimo, rūšiavimo, naudojimo ir šalinimo paslaugas visiems savivaldybės teritorijoje esantiems komunalinių atliekų turėtojams (fiziniams ir juridiniams asmenims). Vadovaujantis Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo (Žin., 1998, Nr. [61-1726](#); 2002 m., Nr. 72-3016) nuostatomis, už komunalinių atliekų

tvarkymo sistemų organizavimą savo teritorijose yra atsakingos savivaldos institucijos. Komunalinių atliekų tvarkymo sistemų organizavimą savivaldybė teisės aktų nustatyta tvarka gali ir yra pavedusi (kaip privalomą užduotį) Šiaulių regiono savivaldybių įsteigta įmonei – Šiaulių regioniniam atliekų tvarkymo centrui (toliau – ŠRATC).

Šiaulių regiono nepavojingų atliekų sąvartynas, aptarnaujantis ir Joniškio r. savivaldybės gyventojus, yra Aukštakių kaime, Šiaulių kaimiškiosios sen., Šiaulių r., 3 km atstumu nuo kelio Šiauliai–Gruzdžiai, 5 km atstumu į šiaurės vakarus nuo Šiaulių miesto ribos. Sąvartynas baigtas statyti 2007 m. vasario mėn. 23 d., o 2007 m. balandžio mėn. 2 d. į jį pradėtos vežti atliekos.

ŠRATC duomenimis, 2012 m. viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos buvo teikiamos 98 proc. Joniškio rajono gyventojai ir 2 168 ūkio subjektai (tame tarpe 1752 ūkininkai ir 416 juridiniai asmenys) aptarnaujami 100 proc.

Siekiant Joniškio r. savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemoms organizuoti savo teritorijose, Joniškio r. savivaldybės taryba patvirtino savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo planą (2006 m. spalio mėn. 26 d. Joniškio r. savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T-188). Vadovaujantis galiojančiais teisės aktais, komunalinių atliekų tvarkymo finansavimo sistema turi remtis principu „teršėjas moka“ ir „visų sąnaudų padengimo“ principu. Principas „teršėjas moka“ reikalauja, kad atliekų tvarkymo išlaidas apmokėtų atliekų turėtojas ir (arba) medžiagų ir gaminių, dėl kurių naudojimo susidaro atliekos, gamintojas arba importuotojas (gamintojo atsakomybės principas). Įgyvendinant principą „teršėjas moka“, visose Šiaulių regiono savivaldybių teritorijose vietinė rinkliava už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą įvesta 2007–2008 m. 2013 metais Šiaulių miesto ir Šiaulių rajono gyventojas per metus moka 56 Lt, kitų Šiaulių regiono savivaldybių (tame tarpe ir Joniškio r. savivaldybės) gyventojai – 60 Lt vietinę rinkliavą už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą, kuris nepadengia sąnaudų. Savivaldybės taryboje 2013 m. patvirtintas vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymo rinkliavos dydis 72 Lt per metus kiekvienam gyventojui. Tiems gyventojams, kurie naudojami bioskaidžiu atliekų išvežimo paslaugomis, už šių atliekų išvežimą ir tvarkymą numatyta papildoma rinkliava (21 Lt) nuo balandžio mėn. 15 d. iki gruodžio mėn. 1 d.

Iš viso Joniškio r. savivaldybėje 2012 metais susidarė 9,3 tūkst. tonų komunalinių atliekų. Į šį skaičių įeina ir atskirai surinktos antrinės žaliavos, pakuotės ir kitos atliekos.

2.2.5.1. lentelė

Metai	Surinkta komunalinių atliekų, t	Susidarančių komunalinių atliekų kiekis viename gyventojui per metus (kg)	Pašalinta sąvartyne mišrių komunalinių atliekų, t
2010	10421	380	9617
2011	9983	381	9055
2012	9287	363	8204

Komunalinių atliekų susidarymas ir šalinimas, informacijos šaltinis: Joniškio rajono savivaldybė

Per 2010–2012 m. Joniškio rajone vidutinė atliekų susidarymo norma vienam gyventojui per metus – 375 kg komunalinių atliekų. Į šį kiekį yra įtrauktas ir komunalinių atliekų kiekis, kuris yra surenkamas iš rajono pramonės įmonių ir organizacijų, taip pat atskirai surenkamos antrinės žaliavos, elektros ir elektroninės įrangos atliekos, statybos ir griovimo atliekos. Nėra duomenų apie komunalinių atliekų susidarymą įmonėse, įstaigose bei organizacijose, kadangi jų mišrios komunalinės atliekos paprastai surenkamos tais pačiais konteneriais bei transporto priemonėmis

kaip ir gyventojų mišrios komunalinės atliekos. Remiantis įvairių Lietuvoje vykdytų studijų ir apžvalgų išvadamis bei ekspertiniu vertinimu, Joniškio r. savivaldybės įmonėse ir organizacijose mišrių komunalinių atliekų susidaro 12 proc.

Nuo 2011 m. įsigaliojus Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimams, Joniškio r. savivaldybė dalį komunalinių atliekų tvarkymo ir atliekų surinkimo funkcijų pavedė savivaldybės įmonei – Joniškio komunaliniam ūkiui. Nuo 2013 m. spalio mėn. 1 d., pagal 2013 m. rugsėjo mėn. 18 d. vidaus sandorį dėl Joniškio r. savivaldybės komunalinių atliekų surinkimo iš jų turėtojų, rūšiavimo, parengimo perdirbti, išrūšiuotų atliekų perdavimo jų tvarkytojams ir komunalinių atliekų transportavimo į jų šalinimo vietas teikia atliekų tvarkytojas UAB „Joniškio komunalinis ūkis“. Sutartis galioja iki 2016 m. rugsėjo mėn. 30 d.

Igyvendinant ES finansuojamus projektus, per 2006–2011 m. uždaryti ir sutvarkyti Joniškio r. savivaldybės mažieji sąvartynai: Alsio, Bikaičių, Dargių, Darginių, Daukšių, Dvariukų, Gasčiūnų, Joniškio/Tubinų, Kirnaičių, Mileikių/Padirvonių, Plikiškių, Rengių, Spirakių, Stungių (du), Trumpančių, Žukančių, Jakiškių, Jurdaičių, Sliekių ir Joniškio miesto sąvartynas. Iki 2013 metų uždaryti visi aplinkos apsaugos ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimų neatitinkantys sąvartynai.

Didžioji dalis Joniškio rajone susidariusių komunalinių atliekų šalinama sąvartyne (2012 m. tai sudarė 88 proc. visų susidariusių komunalinių atliekų), pašalintų mišrių (nerūšiuotų) komunalinių atliekų kiekis vienam gyventojui Joniškio rajone siekė 363 kg/metus.

Joniškio rajone veikia konteinerinė atliekų surinkimo sistema. Joniškio r. savivaldybės 2011 m. kovo mėn. 17 d. administracijos direktoriaus įsakymu Nr. A-244 buvo nustatyta antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių išdėstymo schema, kurioje numatytos 151 vietų (324 konteineriai). Pagrindinė atliekų priėmimo punktu (APP) paskirtis – sudaryti sąlygas gyventojams palikti išrūšiuotas antrines žaliavas ir atsikratyti didelių gabaritų, buities pavojingomis, statybinėmis atliekomis, automobilių padangomis ir kitomis specifinėmis atliekomis (tekstilės, medienos, metalų atliekomis ir pan.). Joniškio rajone yra 4 APP (Bariūnų k., Saugėlaukio sen.; Kriukuose; Skaistgirys ir Žvelgaičių k., Žagarės sen.) randasi APP pakabinti informaciniai stendai, kuriuose paaiškinta atliekų rūšiavimo tvarka. Į seniūnijos APP aplinkiniai gyventojai gali atvežti įvairias buityje susidarancias atliekas: statybines, didelių gabaritų atliekas, naudotas lengvųjų automobilių padangas, medienos, žaliąsias atliekas, metalus, plastikų, popieriaus ir kartono, stiklo atliekas ir išrūšiuoti jas į tam skirtus konteinerius. Rajoniniuose APP papildomai sudaryta galimybė gyventojams pristatyti turinčias asbesto statybines atliekas bei elektros ir elektroninės įrangos atliekas.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio mėn. 31 d. nutarimu Nr. 1224 patvirtintame Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane 2007–2013 m. (Žin., 2007, Nr. [122-5003](#); 2010 m., Nr. 146-7486) nustatyta, jog savivaldybės turi užtikrinti, kad būtų įrengta ne mažiau kaip viena didelių gabaritų atliekų (baldų, statybos ir griovimo, elektros ir elektroninės įrangos atliekų, naudotų padangų, pavojingų buitinių atliekų, antrinių žaliavų, biologiškai skaidžių atliekų) surinkimo aikštelė. 2013 m. veikė viena aikštelė, esanti Kairių km., Šiaulių raj., kurioje iš atliekų turėtojų priimamos išrūšiuotos didelių gabaritų, elektros ir elektroninės įrangos, buities remonto atliekos, naudotos padangos ir kitos išrūšiuotos atliekos, bei Bariūnų k., Saugėlaukio seniūnijoje).

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio mėn. 31 d. nutarimu Nr. 1224 patvirtintame Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane (Žin., 2007, Nr. [122-5003](#); 2010, Nr. [146-7486](#)) nustatyta, kad iki 2010 m., atsižvelgdamos į regionų bendradarbiavimo

galimybės, savivaldybės privalo užtikrinti, kad kiekviename atliekų tvarkymo regione būtų sudarytos sąlygos apdoroti (kompostuoti ir/ar anaerobiškai pūdyti) komunalines biologiškai skaidžias atliekas. 2013 m. veikė žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė Kairių km., Šiaulių raj., kurioje priimamos smulkios šakos, lapai, nupjauta žolė ir iš gyventojų konteineriais surinktos žaliosios atliekos, bei Joniškio r. Žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė, esanti Bariūnų k., Saugėlaukio seniūnijoje. Per 2012–2013 m. laikotarpį Joniškio r. gyventojams buvo išdalinta 600 litrų talpos 2 986 kompostavimo dėžių ir 1 992 konteinerių, skirtų rūšiuoti žaliąsias atliekas. Vertinama, kad konteineriais surenkama ir dėžėse kasmet bus sukompostuojama apie 3 450 tonų biologinių atliekų (biologiškai skaidžios sodų ir parkų atliekos: šakos, lapai, žolė; namų ūkio atliekos: maistas ir virtuvės atliekos) srautas.

Atskirų komunalinių atliekų srautų kiekiai surinkti pagal naudojamas surinkimo priemones (konteinerius, APP) pateikti žemiau esančioje lentelėje.

5.2.5.2. lentelė

Atliekų srauto pavadinimas	Mato vnt.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2012 m. vienam gyventojui tenkantis kiekis, kg
Surinkta komunalinių atliekų:	t	10421	9983	9287	363
Mišrių komunalinių atliekų	t	9507	8765	7958	311
Buityje susidarančių pavojingų atliekų	t	0	0,3	0,2	0,0
Biologiškai skaidžių atliekų jų susidarymo vietose	t	578	548	386	15
Biologiškai skaidžių atliekų priėmimo punktuose	t	6	73	221	9
Antrinių žaliavų varpuose:	t	146	192	363	14
Popieriaus	t	35	34	62	2
Stiklo	t	96	107	106	4
Plastiko	t	15	50	196	8
Metalo	t	0,2			0,0
Didžiųjų atliekų	t	9	18	35	1
Panaudotos padangos	t	74	113	76	3
Statybos ir griovimo atliekų	t	71	271	233	9
EEĮ atliekos	t	1,6	1,7	8	0,3
Statybinės atliekos turinčios asbesto	t	29	1,5	7	0,3

Komunalinių atliekų surinkimas Joniškio rajone 2010–2012 m., informacijos šaltinis: Joniškio rajono savivaldybė

Joniškio r. savivaldybėje per 2010–2012 m. laikotarpį surenkamų komunalinių atliekų kiekis mažėjo. Surenkamų antrinių žaliavų kiekis antrinių žaliavų konteineriais kasmet auga ir siekia 1,4 – 3,9 proc.

2010–2012 m. laikotarpyje vidutiniškai perdirbta ir kitaip panaudota apie 9 proc. komunalinių atliekų kiekio.

5.2.5.3. lentelė

Metai	Iš viso surinkta komunalinių atliekų, t	Perdirbta / panaudota komunalinių atliekų, t	Perdirbta / panaudota komunalinių atliekų, proc.	Sąvartyne pašalinta komunalinių atliekų, t	Pašalinta komunalinių atliekų, proc.
2010	10421	731	7proc.	9617	92proc.
2011	9983	928	9proc.	9055	91proc.
2012	9287	1083	12proc.	8204	88proc.

Joniškio rajone surinktų komunalinių atliekų naudojimas/perdirbimas 2010–2012 m., informacijos šaltinis: Joniškio rajono savivaldybė

Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane nustatyta, kad iki 2013 m. turi būti paruošta perdirbti ar kitaip naudoti ne mažiau kaip 50 proc. (Joniškio r. savivaldybėje tai sudaro daugiau kaip 4 644 t) komunalinių atliekų, taip pat užtikrinti, kad šalinamų komunalinių atliekų kiekis neviršytų 50 proc. susidariusių savivaldybės teritorijoje komunalinių atliekų per metus. Šiuo metu Joniškio r. savivaldybė 2012 m. aukščiau išvardintų tikslų neįgyvendino (perdirbta / panaudota 12 proc. komunalinių atliekų). Esama Šiaulių regiono atliekų tvarkymo sistema neleidžia komunalinių atliekų sutvarkyti pagal naujai įsigaliojusius ES direktyvas ir Lietuvos atliekų tvarkymą reglamentuojančius teisės aktus. Ieškoti argumentų, kad nėra, ką perdirbti ar kitaip teisintis – beprasmiška, nes 2010–2012 m. tiek Joniškio rajono savivaldybėje, tiek ir visoje Lietuvoje apie 85 proc. susidariusių atliekų buvo šalinama sąvartynuose ir tik apie 10 proc. susidariusių antrinių žaliavų buvo eksportuojama ir perdirbama. Ypač didelė problema yra biodegrazuojančių (virtuvės, žaliųjų) atliekų tvarkymo padėtis. Bandymai surinkti ir perdirbti šias atliekas yra fragmentiniai, nesisteminiai, o šia veikla užsiimančių verslo subjektų (privatų ir savivaldybių įmonių) kontrolė prasta arba jos tiesiog nėra. Taip pat iki galo neužtikrinamas ES veiksmingu pripažintas principas „teršėjas moka“. Tam, kad padėtis keistųsi, kad ir patys galėtume keistis, visų pirma turi būti sudarytos tinkamos tvarkymo sąlygos atliekų turėtojams.

2013 m. VŠĮ „Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras“ pateikė paraišką dėl projekto „Šiaulių regiono komunalinių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra“ finansavimo. Planuojama, kad 2015 m. įgyvendinus šį projektą Šiaulių regione bus įvestas atskiras žaliųjų atliekų surinkimas iš regiono miestų ir miestelių individualių gyvenamųjų namų kvartalų. Taip pat numatomas individualus kompostavimas namų valdose. Daliai mišriame sraute esančių biologiškai skaidžių atliekų sutvarkyti šalia Aukštakiuose esančio regioninio nepavojingų atliekų sąvartyno teritorijoje bus pastatyti komunalinių atliekų apdorojimo įrenginiai. Planuojama, kad apie 1/3 Šiaulių regione susidarančių komunalinių atliekų bus surenkama atskirai, dalis atliekų – apie 50.000 t/m pateks į MBA įrenginius. Įgyvendinus projektą, sąvartyne planuojama šalinti ne daugiau kaip 50 proc. susidarančių komunalinių atliekų (jei dalį atliekų bus galimybė realizuoti atliekų termofikacinėje jėgainėje).

Europos Sąjungai Lietuva yra įsipareigojusi iki 2020 m. perdirbti bent 50 procentų tokių medžiagų, esančių komunalinių atliekų sraute, kaip popierius, stiklas, plastikas. Siekiant padidinti atliekų tvarkymo efektyvumą, reikia postūmio žmonėms, nebūti abejingiems ir bendruomenėms būti stiprioms. Tai socialinis klausimas. Jei sustoję prie konteinerių vienas kitam sakysime: „Rūšiuoti neverta. Kam rūšiuoti, jei mūsų darbo niekas nevertina“, rezultatas bus vienoks, o jei rūšiuosime vadovaudamiesi įsitikinimu: „Rūšiuoju, nes tai mano pareiga“, rezultatas bus kitoks. Jei pats nepasikeisi, tai kaip pakeisi kitą? Todėl žmogus pirmiausia turi turėti pakankamai žinių, kaip reikia rūšiuoti, kaip tinkamai atliekas paskirstyti. Antra, jis turi turėti galimybę tai padaryti. Turi būti užtektinai atitinkamos paskirties konteinerių. Trečia, jis turi jausti kažkokį paskatinimą, suinteresuotumą rūšiuoti.

5.3. Inžinerinė infrastruktūra

5.3.1. Keliai ir susisiekimas

Inžinerinės infrastruktūros išsivystymas – subalansuotos urbanistinės plėtros pagrindas, užtikrinantis aplinkos (oro, vandens) kokybės laipsnį, galimybes naudotis pakankamu paslaugų ir viešųjų gėrybių lygiu bei pan.

Joniškio rajono susisiekimo sistemą sudaro automobilių kelių bei geležinkelių transportas. Rajone yra valstybiniai keliai: magistralinis, krašto ir rajoniniai bei vietinės reikšmės keliai ir miestų (Joniškio, Žagarės) gatvės. Rajonas pasižymi savo specifika, kaip esantis pasienyje su Latvijos Respublika, per kurio teritoriją juda visi transporto srautai iš Latvijos.

Per Joniškio rajoną nutiesti tarptautinių kelių ir geležinkelių transporto koridoriai sudaro geras sąlygas tranzitiniam krovinių ir keleivių pervežimams vykdyti. Joniškio rajono savivaldybės susisiekimo kelių pagrindą sudaro teritoriją kertanti europinio transporto koridoriaus I A atšaka – „Via Hansa“, kuri leidžia patogiai susisiekti su Šiauliais, Taurage, Ryga, Kaliningrado sritimi, taip pat su IX B tarptautiniu transporto koridoriumi Klaipėda–Kaunas–Vilnius. Šio kelio reikšmė ir apkrovimas kasmet didėja. Klaipėda–Kaunas–Vilnius magistralinio kelio A 12 poveikis aplinkinei teritorijai yra nedidelis, nes jis nekerta Joniškio miesto teritorijos. Tai labai palanku Joniškio miestui, kuris yra apsaugotas nuo pagrindinių tranzitinių transporto srautų, nes magistralinis kelias A 12 eina iš vakarinės miesto pusės ir funkcionuoja kaip Joniškio miesto 7,67 km ilgio aplinkkelis.

Vertinant kelių tankumą Joniškio rajone, galima teigti, kad rajonas turi gerai išplėtotą kelių sistemą – rajono gyvenvietės tolygiai sujungtos keliais. Tankus kelių tinklas leidžia iš dalies sumažinti skirtingų lygių gyvenviečių aptarnavimo netolygumus, yra labai palankus savivaldybės seniūnijų aptarnavimui. Rytų ir vakarų krypties krašto kelias Nr. 153 Joniškis–Žagarė–N. Akmenė eina šiaurine Joniškio rajono dalimi ir sudaro palankias sąlygas susisiekimui su kitu Joniškio rajono miestu – Žagare. Taip pat šiuo krašto keliu galime pasiekti kitą Šiaulių apskrities rajono centrą – N. Akmenę. Iš Joniškio miesto per rajoną pietrytine kryptimi eina krašto kelias Nr. 152, kuris Joniškį per Linkuvą sujungia su kito rajono centru – Pakruoju. Krašto kelias Nr. 209 jungia Joniškį su Žeimelio miesteliu ir Panevėžio apskrities rajono centru Pasvaliu. Keturiasdešimt valstybinių rajoninių kelių yra apjungiamojo pobūdžio, kurie jungia gyvenvietes su rajono centru Joniškio arba sujungia atskiras rajono gyvenvietes ir miestelius.

Iš viso rajone yra 948 km vietinės reikšmės kelių, kurių danga daugiausiai yra žvyras. Rajone, lyginant su šalies ir apskrities rodikliais, gana mažas procentas kelių su patobulinta danga: tokių kelių dalis sudaro tik 14,5 proc. (2012 m.), kai tuo tarpu šalyje ir apskrityje šis rodiklis buvo apie 17 proc. Taip pat pastebima, kad šalyje 2010–2012 m. kelių su patobulinta kelio danga dalis didėjo.

5.3.1.1. lentelė

Rodiklis	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.
Vietinės reikšmės automobilių kelių ilgis	948	953	953	953
Vietinės reikšmės automobilių kelių su danga ilgis	939	946	946	946
Vietinės reikšmės automobilių kelių su patobulinta danga ilgis	115	138	138	138
Žvyro kelių ilgis	824	808	808	808
Grunto kelių ilgis	9	7	7	7
Vietinės reikšmės automobilių kelių ilgis	948	953	953	953

Vietinės reikšmės kelių ilgis, km, informacijos šaltinis: Statistikos departamento duomenys

Per 2009–2013 m. Joniškio mieste įrengta, rekonstruota arba atliktas paprastas remontas (išasfaltuota) – 8,285 km, Joniškio rajone atliktas paprastas remontas (išasfaltuota) – 4,937 km.

5.3.1.2. lentelė

Teritorija	2010 m.	2011 m.	2012 m.
Joniškio rajone	14,5	14,5	14,5
Šiaulių apskrityje	17,2	17,1	16,6

Lietuvoje	16,8	17,9	17,6
-----------	------	------	------

Vietinės reikšmės automobilių kelių su patobulinta danga proc., informacijos šaltinis: Statistikos departamento duomenys

Joniškio r. savivaldybės specialistų skaičiavimu, Joniškio mieste dar reikalinga atnaujinti (išasfaltuoti) apie 3,060 km gatvių.

Kita svarbi transporto infrastruktūros dalis yra dviračių takai. 2013 m. buvo galimybė keliauti dviračių maršrutu „Romantikų takas“ (60,7 km) ir aplankyti šias gyvenvietes: Kriukai – Mindaugiai – Bariūnai – Joniškis – Kalnelis – Skaistgirys – Reibiniai – Žagarė. Maršrutas, skirtas susipažinti su Joniškio r. gamtos ir kultūros paveldo objektais. Dviračių takais galima pasiekti taip pat šias gyvenvietes iš Joniškio miesto: Kepaliai (5 km), Satkūnai (5 km), Ziniūnai (3 km), Kalnelis (4 km).

Kaip ir visoje Lietuvoje, autotransporto priemonių skaičius apskrityje ir Joniškio r. savivaldybėje didėja. Bendras lengvųjų automobilių skaičiaus padidėjimas Šiaulių apskrityje 2009–2012 m. siekia 3,19 proc., šalyje – 3,4 proc., Joniškio r. sav. – 4,4 proc. Joniškio r. lengvųjų automobilių skaičius sudaro 8,2 proc. visų apskrities automobilių.

2.3.1.3. lentelė

Teritorija	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	Pokytis, proc.
Lietuvos Respublika	1 695 286	1 691 855	1 713 277	1 753 407	3,31
Šiaulių apskritis	150 708	150 101	151 892	155 670	3,19
Akmenės r. sav.	10 767	10 691	10 716	11 016	2,26
Joniškio r. sav.	12 223	12 258	12 416	12 789	4,43
Kelmės r. sav.	16 138	16 075	16 322	16 819	4,05
Pakruojo r. sav.	11 215	11 283	11 496	11 865	5,48
Radviliškio r. sav.	21 674	21 601	21 934	22 573	3,98
Šiaulių m. sav.	56 433	55 760	56 112	57 109	1,18
Šiaulių r. sav.	22 258	22 433	22 896	23 499	5,28

Lengvųjų automobilių skaičius metų pabaigoje, informacijos šaltinis: Statistikos departamento duomenys

Remiantis statistiniais duomenimis, Joniškio rajone vienam tūkst. gyventojui tenka 402 lengvieji automobiliai – tai vienas mažiausių rodiklių tarp apskrities savivaldybių, 14 proc. atsilieka nuo šalies rodiklio. Automobilių skaičius, tenkantis vienam tūkst. gyventojų, 2009–2012 metais Joniškio r. savivaldybėje padidėjo 10,4 proc., tai 2,4 proc. punkto daugiau nei apskrityje ir 2,3 proc. punkto daugiau nei šalyje. Sparčiai gausėjant transporto priemonių skaičiui tiek Joniškio rajone, tiek ir visoje Lietuvoje, didėja ir jų išmetamų teršalų kiekis. Dėl transporto keliamos taršos kenčia žmonių sveikata. Išmetami teršalai sudaro maždaug penktadalį visų į atmosferą išmetamų šiltnamio dujų. Transporto išmetamų šiltnamio dujų kiekiui sumažinti būtina išspręsti jo srautų didėjimo keliuose problemą.

Joniškio r. savivaldybėje nuo 2009 m. sumažėjo kelių eismo įvykių. Rodiklių gerėjimą lėmė įgyvendintos saugaus eismo infrastruktūros plėtros priemonės – įrengti pėsčiųjų ir dviratininkų takai (Joniškio m. Malūno, Pašvitinio, Šiaulių – Senosios, Draugystės, Upytės Žagarės, Pakluonių gatvių, Kriukų k. K. Donelaičio, Skaistgirio mstl. Kaštonų ir Liepų gatvių. Pėsčiųjų ir dviračių tako šalia magistralinio kelio A12–Ryga–Tauragė–Kalinigradas (iš viso:

4 120 m). Tačiau, nepaisant savivaldybės pastangų ir įgyvendinamų priemonių, avaringumo situaciją lemia netinkamas eismo dalyvių elgesys: viršytas saugus greitis, vairavimo kultūra, vairavimas apsvaigus, pėsčiųjų, dviratininkų neatsargumas. Rekonstravus arba atlikus gatvių, kelių rekonstravimą ar paprastąjį remontą padidėja transporto priemonių greičiai, dėl to padidėja eismo įvykių skaičius. Keisti situacija- atlikti švietėjišką veiklą, įrengti greitį ribojančias priemones (siaurinti gatves, įrengti greitį mažinančius kalnelius t.t).

5.3.1.4. lentelė

Įvykiai	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.
Kelių eismo įvykių skaičius	21	25	20	20
Sužeistųjų skaičius	20	25	23	21
Žuvusiųjų skaičius	5	2	2	2

Kelių eismo įvykiai, informacijos šaltinis: Statistikos departamento duomenys

Per 2009–2013 m. Joniškio r. savivaldybėje mažėjo keleivių vežimas viešojo naudojimo autobusais: 2012 m., lyginant su 2009 m., keleivių skaičius sumažėjo 1,2 proc. (Lietvoje – 3,3 proc.).

5.3.1.5. lentelė

Teritorija	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	Pokytis, proc.
Lietuvos Respublika	266 342,1	268 686,9	274 822,3	275 130,8	↑ 3,19
Šiaulių apskritis	23 252,4	22 571,3	21 231,9	19 123,9	↓ 21,59
Akmenės r. sav.	395,5	335,6	337,6	333,9	↓ 18,45
Joniškio r. sav.	594,0	584,8	435,3	583,1	↓ 1,87
Kelmės r. sav.	1 289,8	1 103,6	713,1	607,1	↓ 112,45
Pakruojo r. sav.	454,0	273,6	149,5	128,4	↓ 253,58
Radviliškio r. sav.	426,9	427,8	432,1	291,9	↓ 46,25
Šiaulių m. sav.	19 176,6	18 855,7	18 188,0	16 216,3	↓ 18,26
Šiaulių r. sav.	915,8	990,2	976,3	963,3	↑ 4,93

Keleivių vežimas tūkst. žmonių, informacijos šaltinis: Statistikos departamento duomenys

Joniškio r. savivaldybėje keleivių vežimo veiklą vykdo tik vienas vežėjas – UAB „Joniškio autobusų parkas“, kuriam išduota: 1 vnt. leidimų vežti keleivius tolimojo reguliaraus susisiekimo kelių transportu; 26 vnt. leidimų reguliariam keleivių vežimui priemiesčio maršrutais; 15 vnt. kelių transporto veiklos licencijų kortelių vežti keleivius vietinio (miesto, priemiesčio) susisiekimo maršrutais (autobusams); 9 vnt. Europos Bendrijos licencijų, leidžiančių tarptautinį keleivių vežimą samdos pagrindais arba už atlygį, tolimojo susisiekimo ir miesto autobusais (autobusams); 10 vnt. licencijų kortelių verstis keleivių vežimu autobusais vidaus maršrutais.

2.3.1.5. lentelė

Teritorija	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	Pokytis, proc.
Lietuvos Respublika	1 789	1 773	1 827	1 776	↓ 0,73
Šiaulių apskritis	207	215	231	234	↑ 11,54
Akmenės r. sav.	28	29	30	31	↑ 9,68
Joniškio r. sav.	25	31	50	50	↑50,00
Kelmės r. sav.	23	21	20	21	↓ 9,52
Pakruojo r. sav.	44	44	44	44	0,00

Radviliškio r. sav.	..	..	..	..	
Šiaulių m. sav.	62	61	62	63	↑ 1,59
Šiaulių r. sav.	25	29	25	25	0,00

Maršrutų skaičius, informacijos šaltinis: Statistikos departamento duomenys

Joniškio r. savivaldybės dalis UAB Joniškio autobusų parko kapitale sudarė beveik 98 proc. Bendrovė didžiausius nuostolius patiria ir Savivaldybė apmoka dotacijas iš biudžeto dėl nerentabilių maršrutų (pvz., 2011 m. – 265,6 tūkst. Lt). Galima teigti, kad bendrovė vykdo iš dalies socialinę veiklą – veža senus, kaimuose ar atokiuose vietovėse gyvenančius žmones, kurie savo ištekliais ir pajėgomis nepajėgūs kitaip keliauti. Didinti bilietų kainą ar uždaryti drastiškai nuostolingus maršrutus – tai iš dalies būtų nukirsti ryšį – galimybę susisiekti socialiai labiausiai pažeidžiam asmenims su išore. Nuostolio mažinimo vienas iš būdų – optimizuoti transporto ūkį, įsigyjant naujas, mažiau gendančias ir kuro naudojančias transporto priemones – autobusus.

Susisiekimo infrastruktūra yra svarbus veiksnys, visapusiškai įtakojantis bet kokios teritorijos plėtrą bei svarbus visoms tikslinėms grupėms – tiek verslui, tiek gyventojams. Tiek miesto teritorijoje, tiek užmiestyje svarbu užtikrinti saugumą keliuose, todėl rajone būtina diegti eismo saugumą užtikrinančias priemones – gerinti kelių ir gatvių apšvietimą, atnaujinti / įrengti šaligatvius, kelių ir gatvių dangą. Taip rajonas taptų ne tik patrauklesnė, saugesnė vieta gyventi, bet ir padidintų verslo plėtros galimybes – pagerėjus rajono pasiekiamumui, padidėtų rajoną kertančio transporto srautai, padidėtų šių srautų aptarnavimo poreikis. Kelių tvarkymas bei apšvietimo linijų atnaujinimas bei įdiegimas reikalauja didžiulių investicijų, tačiau jos per ilgesnį laiką atsiperka. Sutvarkyta kelių infrastruktūra sudaro palankesnes susisiekimo su stambesniais centrais sąlygas, taip ūkio subjektai turi palankesnes sąlygas organizuoti savo veiklą, skatinamas darbo jėgos mobilumas, pritraukiamos investicijos ir pan.

5.3.2. Elektros energijos ir šilumos tiekimas

Elektros energija. Joniškio r. elektros energijos vartotojai aprūpinami elektra iš skirstomųjų elektros tinklų, kurių operatorius yra AB LESTO.

AB LESTO didžiąją dalį elektros perka iš AB „Lietuvos energija“, kuri atlieka perdavimo tinklo operatoriaus funkciją ir yra atsakinga už elektros perdavimą 330 kV ir 110 kV įtampos elektros tinklais. Joniškio rajone elektros gamybos įrenginių, tiekiančių elektrą į bendrą tinklą, nėra.

Iš esmės elektros energijos tiekimo užtikrinimo įrangos pajėgumai Joniškio rajone yra pakankami: maksimalus transformatorių pastočių apkrovimas yra mažesnis nei pastočių pajėgumas, taigi esamos pastotės gali patikimai užtikrinti tiek esamų elektros vartotojų, tiek naujų vartotojų, prijungtų prie elektros tiekimo sistemos, poreikius nediegiant naujų pajėgumų.

Šiluma. Joniškio rajone centralizuotai šiluma aprūpinama apie 94 proc. Joniškio miesto – 4 proc. Žagarės miesto Gataučių kaimo gyventojų – 2 proc. Likusioji šilumos vartotojų dalis Joniškio rajone vartoja šilumą, pagamintą individualiuose šilumos gamybos įrenginiuose, naudojančiuose dažniausiai kietą kurą (medieną, anglį), rečiau – suskystintas dujas, elektrą, Joniškio mieste – gamtines dujas.

Centralizuotai gyventojams šilumą ir karštą vandenį tiekia UAB „Fortum Joniškio energija“ bei UAB „Joniškio butų ūkis“. UAB „Fortum Joniškio energija“ tiekia šilumą ir karštą vandenį Joniškio miesto, Joniškio rajono Žagarės miestelio ir Gataučių kaimo gyventojams. UAB

„Joniškio šilumos ūkis“ šilumą tiekia Joniškio miesto daugiabučiams namams (17 butų). Bendras Joniškio miesto šilumos tiekimo sistemos tinklų ilgis siekia 8,8 km. Vidutinis tinklų amžius nuo 17 iki 23 metų (išskyrus Žemaičių g. šilumos trasą, kur 2010 m. tinklai buvo modernizuoti). Per 2010–2012 m. šilumos gamyba ir vartojimas kito nežymiai, pokyčiai buvo įtakojami dėl klimato sąlygų. Žagarės miesto tinklų ilgis siekia 1,3 m, vidutinis tinklų amžius – 23 metai. Gataučių kaime centrinės šilumos tiekimo tinklų ilgis siekia 564 m., vidutinis amžius – 22 metai. Bendras Judraičių centrinės šilumos tiekimo sistemos tinklų ilgis siekia 1,2 km, vidutinis amžius – 27 metai. Seniai pakloti vamzdynai yra susidėvėję, dažnai neveikiantis drenažas ir su tuo susijusi intensyvesnė vamzdynų korozija, neizoliuoti vamzdynai šilumos tiekimo kameroje – tai priežastys, kurios neleidžia patikimai ir efektyviai tenkinti vartotojų šilumos poreikių bei dėl kurių patiriami dideli šilumos energijos nuostoliai, ko pasekmė – dideli šilumos energijos įkainiai Joniškio rajono gyventojams bei aptarnaujamoms įstaigoms. Siekiant pagerinti šią situaciją, buvo įgyvendinta keletas projektų: 2011 m. UAB „Fortum Joniškio energija“ Melioratorių katilinėje buvo įvykdytas seno susidėvėjusio dujinio katilo pakeitimas nauju. 2013 m. buvo vykdoma Melioratorių kvartale 0,4 km ilgio šilumos tiekimo tinklų modernizacija. 2014 m. planuojama atlikti Žagarėje šilumos tiekimo tinklų modernizacija. Siekiant sumažinti šilumos kainą vartotojams Judraičių kaime planuojama įdiegti du biokuru kurenamus katilus.

Joniškio r. savivaldybės šilumos ūkio strateginiai pagrindiniai tikslai apima centralizuotai tiekiamos šilumos kainos mažinimą vartotojams ir skatinimą perteiti prie ekologiškai švaresnių atsinaujinančių šaltinių. Šilumos kainos pastoviųjų kaštų sudedamoji gali būti mažinama prijungus naujus vartotojus. Tokiu atveju išlaidos dalinamos didesniai kiekiui. 2011 m. Joniškio r. savivaldybės Taryba pavedė administracijai organizuoti ir vykdyti viešąjį konkursą dėl nepriklausomo šilumos gamintojo, kuris gamintų šilumą iš biokuro. 2012 m. Joniškio r. savivaldybė parengė šilumos ūkio specialųjį planą, kuriame numatė strategines priemones šilumos kainos mažinimui, šilumos gamybos efektyvumo didinimui, energijos vartojimo efektyvumo didinimui. Nors savivaldybė deda pastangas šilumos tiekimo kainos mažinimui, tačiau 2013 m. Joniškio r. savivaldybėje jos buvo vienos didžiausių Lietuvoje – 33,97 ct/kWh (Utenoje – 16,95 ct/kWh, Molėtose – ct/kWh 18,27).

5.3.2.1. lentelė

Eil. Nr.	Pavadinimas	Mato vnt.	Kaina be PVM	Kaina su 9proc. PVM	Kaina su 21proc. PVM
1.	Vienanarė šilumos kaina vartotojams	ct už kWh	31,13	33,93	37,67
2.	Karšto vandens kaina (su geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo kainomis)	Lt/m ³	26,28	28,65	31,80
3.	Atsiskaitomųjų karšto vandens apskaitos prietaisų aptarnavimo mokestis vienam vartotojui	Lt butui per mėn.	3,31	-	4,01

Centralizuotos tiekiamos šilumos ir karšto vandens kainos 2013 m., informacijos šaltinis: Joniškio rajono savivaldybės duomenys

5.3.3. Gyvenamasis fondas

Joniškio r. savivaldybėje 2009–2012 m. gyvenamasis fondas išaugo 0,6 proc. (789,6 tūkst. kv. m.), o naudingasis plotas, tenkantis 1-am gyventojui išaugo 10,8 proc. iki 30,9 kv. m. Lyginant su kitomis Šiaulių apskrities savivaldybėmis, 1-am Joniškio r. savivaldybės gyventojui tenkantis naudingasis plotas vidutiniškai toks pat. Joniškio r. savivaldybėje gyvenamasis fondas yra didesnis nei didžiausiuose Lietuvos miestuose (pvz., Vilniaus mieste – 25,4 kv. m., Kaune – 26,0 kv. m.).

5.3.3.1. lentelė

Teritorija	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	Pokytis 2009–2012 m.	Pokytis 2009–2012 m., proc.
Šiaulių apskritis	25,8	26,5	27,9	28,6	2,8	110,9
Akmenės r. sav.	27,5	28,5	29,8	30,8	3,3	112,0
Joniškio r. sav.	27,9	28,7	30,1	30,9	3	110,8
Kelmės r. sav.	26,6	27,6	29,0	29,9	3,3	112,4
Pakruojo r. sav.	28,4	29,3	30,2	31,2	2,8	109,9
Radvilišio r. sav.	26,8	27,5	28,9	29,6	2,8	110,4
Šiaulių m. sav.	24,0	24,3	25,7	26,1	2,1	108,8
Šiaulių r. sav.	25,4	26,2	28,0	29,0	3,6	114,2

Vienam gyventojui vidutiniškai tenka naudingo ploto 2009–2012 m. pabaigoje, m², informacijos šaltinis: Statistikos departamento duomenys

Joniškio r. savivaldybėje didžioji dalis gyvenamojo fondo priklauso privatiems asmenis (2012 m. apie 97,3 proc.). 2009–2012 m. savivaldybei priklausantis gyvenamasis fondas išaugo apie 0,3 tūkst. kv. m. Prie to prisidėjo ir socialinio būsto plėtra. Per 2009–2012 m. buvo nupirkti 2 gyvenamieji namai ir 3 butai, skirti socialiniam būstui.

Joniškio r. savivaldybės statinių naudotojų sąrašė įrašytas 351 daugiabutis namas. 37 daugiabučius namus administruoja daugiabučių namų savininkų bendrijos, 135 daugiabučius namus administruoja savivaldybės paskirta daugiabučių namų bendrojo naudojimo objektų administratorė – uždaroji akcinė bendrovė „Joniškio butų ūkis“. Dauguma pastatų yra kelių aukštų, dominuoja plytų mūro ir blokiniai namai. Daugiausia daugiabučių namų Joniškio rajone pastatyti iki 1993 m. Namai buvo pastatyti pagal žemus energinio efektyvumo standartus ir laikui bėgant jų būklė dėl nepakankamos techninės priežiūros vis prastėjo. Sovietmečiu ir iš karto po nepriklausomybės atgavimo buvusios santykinai žemos šilumos kainos, valstybės mokesčių politika (mokestinės lengvatos nepasiturintiems gyventojams) neskatino gyventojų taupyti energijos.

2013 m. buvo parengta Joniškio r. savivaldybės energetinio efektyvumo didinimo daugiabučiuose namuose programa, pagal kurią Joniškio r. savivaldybės iniciatyva buvo atrinkti 42 daugiausiai šilumos energijos suvartojantys daugiabučiai pastatai. Vertinimo rezultatai parodė, kad visų pastatų vidutinis šilumos suvartojimas yra 157 kWh/m² per metus. Kai kuriuose atrinktuose namuose energijos suvartojimas yra labai didelis ir siekia net 216 kWh/m² per metus ir daugiau. Įgyvendinus Programą bus galima efektyviau spręsti žmonių socialines problemas: mažinti jų sąskaitas už suvartojamą šilumą, gerinti vidaus patalpų oro temperatūros režimo sąlygas, skatinti būsto savininkus racionaliai vartoti energiją, ateityje diegti ir alternatyvius energijos gamybos šaltinius, taip pat prisidėti prie klimato taršos mažinimo, aplinkos tausojimo, gerinti daugiabučių namų techninę būklę, estetinį rajono vaizdą, didinti nekilnojamojo turto vertę ir mažinti namų išlaikymo išlaidas.

Socialinis būstas. Lietuvos Respublikos valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymas (Žin., 1992 m., Nr. 14-378; 2002 m.,

Nr. 116-5188) (toliau – Įstatymas) nustato dvi valstybės paramos, teikiamos fiziniams asmenims ir šeimoms, turintiems nuolatinę gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje formas: savivaldybės socialinio būsto nuoma; parama būstui pirkti, statyti (rekonstruoti).

Mažas pajamas gaunantys asmenys (šeimos) gali pretenduoti į savivaldybės socialinio būsto nuomą. Šeimos ir asmenys pagal Įstatymo nuostatas, turintys teisę į savivaldybės socialinį būstą ar jo sąlygų pagerinimą, pateikę rašytinį prašymą, registruojami savivaldybės vykdomojoje institucijoje pagal asmens (šeimos atveju – vieno iš sutuoktinių) įstatymų nustatyta tvarka deklaruotą gyvenamąją vietą, o jei gyvenamosios vietos neturi, – pagal savivaldybę, kurioje gyvena. Kartu su prašymu pateikiami dokumentai, įrodantys teisę į socialinį būstą ar būsto sąlygų pagerinimą. Socialinio būsto poreikis Joniškio r. savivaldybėje 2009–2012 m. laikotarpiu išaugo 62 proc. Remiantis Statistikos departamento prie LRV duomenimis, 2009 m. sąrašuose socialiniam būstui nuomoti buvo registruota 209 asmenų (šeimų), o 2012 m. – 338. Minimui laikotarpiu socialinio būsto poreikio augimas kituose didžiuosiuose Lietuvos Respublikos miestuose buvo mažesnis: Kaune – 29,4 proc., Panevėžyje – 99,4, Šiauliuose – 64,8 proc., Vilniuje – 30,5 proc. Joniškio r. savivaldybėje 2012 m. 40 asmenų (šeimų) buvo išnuomotas savivaldybių socialinis būstas (2009 m. – 20, 2010 m. – 35, 2011 m. – 57, 2012 m. – 40). 2011 m. Joniškyje, Pakluonių g. 58, išnuomoti 28 nauji butai ir Vilniaus g. 47C – 7 nauji butai (renovuotame name). Nuomininkų skaičius keičiasi dėl šių priežasčių: įsigijami nuosavi būstai, pajamos viršija Vyriausybės nustatytus dydžius, asmens prašymu nutraukiama sutartis, išvykstama gyventi ir dirbti į kitas šalis, iškeldinama teismo tvarka. Šiais atvejais nutraukiamos sutartys ir siūloma nuomoti sąraše esamoms šeimoms ir asmenims.

Vertinant asmenų (šeimų), buvusių Joniškio r. savivaldybės sąrašuose socialiniam būstui nuomoti, pastebima tai, jog didžiausias socialinio būsto poreikis 2012 m. buvo tarp asmenų (šeimų) iš bendrojo sąrašo (nepatenkantys į kitus sąrašus) – jie sudarė apie 41,4 proc., jaunų šeimų – apie 28,7 proc. bei neįgalių asmenų (šeimų) – apie 12,3 proc. Našlaičių ir likusių be tėvų globos asmenų sąraše buvo apie 6,2 proc., šeimų auginančių tris ar daugiau vaikų (įvaikių) – apie 8,9 proc., o socialinio būsto nuomininkų, turinčių teisę į būsto sąlygų pagerinimą – 2,6 proc. Apžvelgiant asmenų (šeimų), buvusių sąraše socialiniam būstui nuomoti, struktūros kaitą 2009–2012 m. galima pažymėti, kad poreikiai tarp atskirų asmenų (šeimų) išliko panašūs, t.y. didžiausias poreikis buvo stebimas asmenims (šeimoms) iš bendrojo sąrašo, jaunoms šeimoms bei neįgaliesiems asmenims.

5.3.3.2. lentelė

Socialinės grupės	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	Pokytis 2009–2012 m.	Pokytis 2009–2012 m., proc.
Jaunos šeimos	68	97	104	97	29	142,6
Našlaičiai ir likę be tėvų globos asmenys	9	17	14	21	12	233,3
Neįgalūs asmenys (šeimos)	43	55	50	41	-2	95,3
Bendrasis sąrašas (nepatekę į kitus sąrašus)	74	135	141	140	66	189,2
Socialinio būsto nuomininkai, turintys teisę į būsto sąlygų pagerinimą	3	9	8	9	6	300,0
Šeimos, auginančios tris ar daugiau vaikų (įvaikių)	12	33	25	30	18	250,0
Iš viso pagal sąrašus	209	346	342	338	129	161,7

Nuo 2003 m. sausio mėn. 1 d. įsigaliojus naujai Įstatymo redakcijai, jo nuostatas atitinkančios šeimos ir asmenys gali pasinaudoti galimybe gauti valstybės remiamą būsto kreditą ir pasinaudoti valstybės teikiama parama, t.y. subsidija būsto kredito daliai apmokėti, kuri yra teikiama šių kreditų gavėjams, jeigu jie gavo valstybės remiamą būsto kreditą iš bankams pagal savivaldybės nustatyto valstybės remiamo būsto kredito limitą. Per 2009–2012 m. nebuvo nei vienam asmeniui Joniškio rajono savivaldybėje išduotas kreditas ar subsidija daliai būsto kredito apmokėti. Taip atsitinko dėl to, kad dauguma norinčių įsigyti būstą ir gauti kreditą, neatitinko griežtų reikalavimų. 2013 metais 38 socialiniams būstams buvo reikalingas kapitalinis remontas. Atlikus remontą, būtų galima dar 38 šeimoms ar asmenims išnuomoti ir taip sumažinti laukiančiųjų eilę. Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje būtina didinti socialinio būsto prieinamumo sąlygas gyventojams. Atsižvelgiant į tai, kad Joniškio rajono savivaldybėje būsto komercinės nuomos kainos yra nedidelės, tikslinga įvertinti komercinio būsto nuomos mokesčio kompensavimo sistemos sukūrimo ir plėtros galimybes. Taip pat tikslinga įvertinti ir naujų butų socialiniam būstui plėtoti pirkimo atsisakymo ir pakeitimo komercinės nuomos kompensavimo ekonomines galimybes, privalumus ir trūkumus.

5.3.4. Parkai ir rekreacinės teritorijos

Joniškio rajonas geografiškai priskiriamas Šiaurės vidurio Lietuvos regionui, kuriame gausu turizmui tinkamų kultūros paveldo objektų, bet kuris, lyginant su aplinkiniais rajonais, ne itin išsiskiria rekreacijai ir turizmui tinkamais gamtos ištekliais.

Šiaulių regiono tolygaus turizmo galimybių studijoje didžiausias dėmesys skirtas ir įvardintas kaip pats unikalusias objektas Joniškio r. savivaldybėje – Žagarės apylinkės ir Žagarės regioninis parkas, kur sukoncentruota didelė dalis gamtinių, istorinių, kultūrinių ir religinių turistinių objektų. Žagarės miestas yra urbanistinis paminklas, kurį supa Raktuvės ir Žvelgaičio piliakalniai, turtingi archeologiniais radiniais; Mūšos tyrelio telmologinis draustinis su savo turtinga gamtine ir zoologine įvairove. Žagarės dvaro ansamblis ir bažnyčios su Barboros Umiastauskaitės legenda pritraukia gan nemažai lankytojų. Labiausiai šį kraštą garsina „Žagarės vyšnių festivalis“, kasmet sutraukiantis vis didesnę lankytojų skaičių ir pamažu tampantis tarptautiniu renginiu.

Rekreacijai tinkančių gamtinių išteklių Joniškio rajone pagrindą pagal užimamą plotą sudaro gamtiniai kraštovaizdžio elementai. Rekreaciniai ištekliai sudaro realias galimybes naudoti juos rekreaciniam (poilsiniam) ar kita linkme orientuotam (profesiniam, pažintiniam) turizmui. Rekreacijai tinkamos teritorijos (rekreacinės naudmenos) Joniškio rajone siekia 23,6 tūkst. ha. arba 20,5proc. rajono teritorijos (3.4 pav.). Rekreaciniu požiūriu svarbiausias Joniškio rajono turtas – miškai. Joniškio rajono miškingumas siekia 18,50proc. (gerokai mažiau nei Respublikos vidurkis 32proc.). Vandenių plotas Joniškio rajone vos viršija Respublikos vandenuotumo vidurkį (1,5proc.) ir užima tik nedidelę rajono teritorijos dalį, vos 2,03proc., arba 2,35 tūkst. ha. Joniškio rajonas, tiek pagal natūralių vandens telkinius užimtą teritorijos dalį nuo bendro rajono ploto, tiek pagal vandens telkinių skaičių žymiai atsilieka nuo ežeringų Lietuvos rajonų. Rajono teritorijoje tyvuliuoja 2 maži ežerai, kurie pagal tinkamumą masiniam poilsiui patenka į riboto naudojimo

(nedideli 5 – 20 ha. vandens telkiniai) kategoriją, nors realiai būdami aukštapelkiniai jie masinei rekreacijai nėra tinkami. Joniškio rajone yra 18 tvenkinių.

Joniškio rajono upių tinklas bei jų metinis hidrologinis režimas (vandeningos ankstyvą pavasarį ir nusekusio šiltuoju metų laiku) nesudaro palankių sąlygų plėtotis vandens turizmui. Didelių ir vandeningų upių, kaip ir visame Joniškio rajone, nėra. Didesni vandens telkiniai: Švėtės upė ir Žvelgaičių tvenkinys. Švėtės upė vingiuoja šiaurės kryptimi 1 – 2 km nuo Žagarės miško pakraščių, kuriuose ir prasideda du nedideli upės intakai (šiuo metu intakai ištiesinti ir paversti melioraciniais grioviais). Tai pat parke yra Vilkyčio bei Vilkijos upokšniai, kurie surenka vandenį iš pelkėtų miško plotų. Švėtės upė bei Žvelgaičių tvenkinys yra tinkami rekreacinės veiklos plėtojimui. Šiuo metu šiuose vandens telkiniuose galima maudytis, vandens kokybė atitinka poilsiavietėms keliamas normas.

Rajono teritorijoje teka šios upės: Mūša, Platonis, Vilkija, Audruvis, Sidabra, Švėtė. Tyvuliuoja 2 ežerai: Miknaičių ir Žvelgaičio. Svarbūs gamtosauginiai objektai – Pabalių botaninis, Vilkijos hidrografinis, Mūšos tyrelio telmologinis draustiniai, Žagarės regioninis ir Skaistgirio parkai. Yra 28 tvenkiniai, iš kurių didžiausi: Žvelgaičių, Ramoškių, Beržėnų.

Joniškio r. bendrajame plane išskirtos penkios miesto teritorijos, pagal bendrojo plano sprendinius rezervuojamos visuomenės poreikiams: Joniškio miesto parkas, Joniškio miesto poilsio zonos „Sidabra“ parkas, Turgaus gatvės parkas, V. Kudirkos gatvės parkas, Statybininkų–Pakluonių gatvių parkas. Deja, miesto želdynai savo dydžiu, įrengimo ir priežiūros lygiu neatlieka savo tikrųjų funkcijų. 2013 m. nebuvo nustatytos daugumos želdynų dalies tikslios ribos, neparengti jų naudojimo reglamentai, žalieji plotai yra menkai pritaikyti įvairioms poilsio veikloms.

Joniškio mieste yra šios rekreacinės poilsio vietos:

- Skverai: (Livonijos (0,5 ha), M.Mažvydo skveras (0,4 ha), Miesto aikštės skveras (1,00 ha), Vilniaus g. skveras prie „Senukų“ parduotuvės (0,5 ha);
- Parkai: Joniškio miesto parkas (4,10 ha), Joniškio miesto poilsio zonos „Sidabra parkas“ (35,0 ha), Kaštonų g. parkas prie vandens telkinio (lenkų prūdo) (3,7 ha), Joniškio miesto poilsio zonos prie II tvenkinio parkas (1,5 ha), Parkas prie Joniškio žemės ūkio mokyklos (3,6 ha), Parkas prie Joniškio žemės ūkio mokyklos (5,7 ha), Turgaus gatvės parkas (0,9 ha), V.Kudirkos gatvės parkas (0,8 ha).

Joniškio miesto parko plotas 4,1 ha, įveistas 1964 m. kadaise buvusio parko vietoje. Parke auga 15 vietinių ir 22 introdukuotų rūšių medžių ir krūmų. Parke yra gimnazijos stadionas, įrengtas riedučių ir riedlenčių parkas. Tai pagrindinė Joniškio miesto ir rajono viešoji erdvė, kurioje organizuojamos šventės ir kiti kultūros renginiai. 2010 m. pradėtas projekto „Žemaičių gatvės atkarpos, aikštės šalia M. Mažvydo akligatvio ir Joniškio miesto parko pritaikymas gyventojų verslo poreikiams, kultūrinei veiklai, gyventojų laisvalaikiui“ įgyvendinimas. Tikimasi, kad šios priemonės leis pagerinti miesto parko prieinamumą ir kokybę (parko prieigų apšvietimo sistemos rekonstravimas, dangų keitimas ir kt.). Tokiu būdu teritorija bus dar labiau pritaikyta gyventojų laisvalaikiui, kultūrinei veiklai ir verslo poreikiams.

Joniškio miesto poilsio zonos „Sidabra parkas“ įsikūręs prie tvenkinio, susidariusio patvenkus Sidabros upę. Tai pagrindinė Joniškio miesto rekreacinė teritorija. Yra stadionas, sportinių žaidimų aikštynai, paplūdimys. Vasarą prie vandens telkinio susirenka žmonės iš viso miesto, kelis kartus per sezoną čia vyksta tradiciniai rajono renginiai, varžybos. Poilsio zona „Sidabra parkas“ yra vienintelė vieta miesto žmonėms pailsėti. 2013 m. buvo įgyvendintas ES lėšomis finansuojamas projektas – „Viešosios turizmo infrastruktūros įrengimas Joniškio miesto

poilsio zonoje „Sidabra parkas“, ir to pasekoje buvo įrengti pėsčiųjų takai, poilsio ir laisvalaikio infrastruktūra, atliekų surinkimo statiniai. Atlikti šie darbai: betoninių trinkelų grindinio apjuosiant kalną įrengimas; šiukšliadėžių, suoliukų, lauko tualetų, lauko pavėsinių, vaikų žaidimo aikštelės įrengimas; užlipimo takelio į kalną iš medinių konstrukcijų, liepto ir pontoninio tilto įrengimas; laužavietės ant kalno ir teritorijos apšvietimo įrengimas.

2012 m. buvo įgyvenintas ES struktūrinių fondų, Valstybės biudžeto, Kelių priežiūros ir plėtros fondo lėšos bei Joniškio r. savivaldybės lėšomis finansuojamas projektas „Joniškio miesto centrinės dalies Žemaičių gatvės atkarpų rekonstravimas“, kurio vertė – 2 773 725,84 Lt. Gyventojų ir miesto svečių patogumui Žemaičių gatvės važiuojamoji dalis ir šaligatviai iškloti naujomis dangomis, įrengta automobilių stovėjimo aikštelė bei trumpalaikio stovėjimo vietos, lietaus nuotekų sistema, rekonstruota gatvės apšvietimo sistema, pakeisti šviestuvai. Sutvarkyta Joniškio miesto viešoji erdvė tapo patrauklesnė rajono gyventojams bei miesto svečiams. Atlikus darbus pagerėjo bendras miesto estetiškas vaizdas.

2011 m. Joniškio r. savivaldybė, pasinaudodama Europos Sąjungos teikiama parama, įgyvendino aplinkosauginį projektą „Purvės upės dalies Joniškio mieste būklės gerinimas“. Projekto įgyvendinimo metu iš vandens telkinio buvo pašalintos biogeninės medžiagos, išvalytas 0,9 km upės ruožas nuo susikaupusio dumblo ir žolinės augmenijos, sutvarkytos pakrantės, iškirsti krūmai. Projektui įgyvendinti buvo skirta 294 112 Lt suma, kurią sudarė ES fondų ir Joniškio r. savivaldybės lėšos. Po upės išvalymo pagerėjo vandens telkinio ekosistema, pagražėjo miesto aplinka, gyventojams buvo sukurtos geresnės gyvenimo sąlygos ir ekologiškesnė aplinka.

5.4. Stiprybių, silpnųjų, galimybių ir grėsmių analizė (IV)

Stiprybės

- Reguliaraus vietinio (miesto) susisiekimo autobusų maršrutus aptarnauja vienas stambus vežėjas, turintis didelę darbo patirtį.
- Viešasis transportas atlieka socialinę funkciją, nes veža socialiai remtinus (turinčius įvairias lengvatas) keleivius. Viešasis transportas yra patogus ir dažniausiai vienintelė susisiekimo priemonė socialiai pažeidžiamų asmenų grupei.
- Iki 2013 m. buvo uždaryti visi aplinkos apsaugos ir sanitarinių reikalavimų neatitinkantys buitinių atliekų sąvartynai (šiukšlynai).
- Nustatyta rinkliava už komunalinių atliekų surikimą ir tvarkymą.
- Komunalinių atliekų surinkimas išplėtotas iki 98 proc. (išskyrus vienkiemius).
- Rajone vykdomas antrinių žaliavų bei stambiagabaričių ir žaliųjų atliekų surinkimas iš gyventojų.
- Parengtas Joniškio r. savivaldybės atliekų tvarkymo plano projektas 2014–2015 m. ir 2014–2020 m. laikotarpiams, kuriame nurodyti atliekų tvarkymo tikslai, uždaviniai ir aplinką tausojančios priemonės. Plane nustatytos priemonės, užtikrinančios Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane ir Šiaulių regiono atliekų tvarkymo plane nustatytų užduočių įgyvendinimą.
- Įgyvendinus vandentvarkos projektus, per 2010–2013 m. beveik visiems Joniškio ir Žagarės gyventojams (apie 90 proc. ir daugiau) buvo sudarytos sąlygos gauti kokybiškas vandens tiekimo ir buitinių nuotekų surinkimo bei valymo paslaugas.
- Oro užterštumas Joniškyje ir aplinkiniuose teritorijose yra kelis kartus mažesnis, nei artimiausių kaimynių – Šiaulių miesto bei daugelyje kitų Lietuvos miestuose. Joniškio

savivaldybėje nėra stambių stacionarių atmosferos taršos šaltinių, kurie ženkliai įtakotų oro užterštumą savivaldybėje.

- Joniškio savivaldybėje gerai išvystyta susisiekimo infrastruktūra. Per rajono teritoriją šiaurės pietų kryptimi praeina magistralinis kelias A12, kuris yra ir „Via Hansa“ – tarptautinis transporto koridorius iš Sankt Peterburgo į Berlyną.

Silpnybės

- Augant automobilizacijos lygiui, savivaldybėje vis daugiau gyventojų naudojami lengvaisiais automobiliais, kas padidina oro taršą, Joniškio miesto centre susidaro parkavimo vietų trūkumas.
- Viešojo transporto priemonės senos, nepritaikytos neįgaliesiems, nepakankamai optimaliai išnaudojamas viešojo transporto priemonių talpumas.
- Trūksta įrengtų konteinerinių atliekų surinkimo aikštelių.
- Iki 2013 m. buvo išrūšiuojama tik apie 12 proc. komunalinių atliekų (nuo viso per metus Joniškio savivaldybėje susidariusių komunalinių atliekų kiekio).
- Didėjant gamybai ir transporto srautams, oro tarša ir triukšmas daro neigiamą poveikį aplinkai.
- Joniškio r. savivaldybėje viršijama leidžiama geležies koncentracija geriamajame vandenyje. Net 23 gyvenvietėse geležies kiekis vandenyje viršijo leistiną 0,2 mg/l ribą (ir tai apima apie 4,8 tūkst. gyventojų).
- Dauguma Joniškio rajono savivaldybės vandenviečių eksploatuojamos tokiomis sąlygomis, kurios neviseškai atitinka aplinkos apsaugos ir sveikatos apsaugos reikalavimus. Nepakankamai prižiūrimos vandenviečių apsaugos zonos, nereguliariai vyksta tinklų praplovimai.
- Per 950 gyventojų vartoja gruntinį vandenį iš šachtinių šulinių, kuris dažnai užterštas nitritais ir nitratais, ir neatitinka geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimų.
- Tik 60 proc. Joniškio rajono gyventojų prieinama centralizuota nuotekų tvarkymo paslauga.
- Ypač susidėvėjusios paviršinio (lietaus) vandens surinkimo sistemos. Lietaus vanduo nėra tinkamai surenkamas ir apskaitomas.
- Nuo urbanizuotų ir kitų teršiamų teritorijų surenkamos ir į paviršinio vandens telkinius išleidžiamos paviršinės (lietaus) nuotekos daro neigiamą poveikį vandens telkiniams. Šiuo metu tik apie dešimtadalis surenkamų paviršinių nuotekų yra valomos, iš kurių didesnė dalis išvaloma iki nustatytų normų.
- Joniškio r. savivaldybėje nebuvo atliekamas savivaldybės aplinkos oro monitoringas, todėl nėra pakankamai duomenų oro taršai įvertinti.
- Joniškio rajono savivaldybėje nėra žinoma ir stebima dirvožemio antropogeninė apkrova, kuri kaupiasi dirvožemio paviršiuje, nėra identifikuotos ir įvertintos antropogeniškai pažeistos rajono vietovės, antropogeninės veiklos nulemtos dirvožemio degradacijos parametrai.
- 2013 m. Joniškio rajono savivaldybėje buvo vienos didžiausių šilumos kainų Lietuvoje – 33,97 ct/kwh.

Galimybės

- Įsigyjant mažesnės talpos autobusus ir panaudojant juos neintensyvių keleivių srautų maršrutuose, galimybė mažinti kintamas išlaidas.

- Įgyvendinus 2013–2020 m. Joniškio r. savivaldybės atliekų tvarkymo plano priemones, būtų pasiekta, kad ne mažiau kaip 50 proc. komunalinių atliekų būtų perdirbta ar kitaip panaudota.
- Parengus Savivaldybės aplinkos oro kokybės valdymo monitoringo programą, bus užtikrintas programoje nurodytų oro taršos prevencijos ir valdymo priemonių vykdymas, parengta aplinkos oro monitoringo programa, parengta informacija visuomenei apie vietovės oro kokybę (būtų vykdomas LR Oro apsaugos įstatymas bei LR Aplinkos ministro ir LR Sveikatos ministro įsakymai, reglamentuojantys aplinkos oro kokybę).
- Tęsti vandentvarkos projektus, pasinaudojus Europos Sąjungos parama: sudaryti sąlygas rajono gyventojams jungtis prie centralizuoto vandens tiekimo sistemų.
- Parengti Joniškio r. savivaldybės lietaus nuotekų schemą, pagal kurią būtų galima rengti techninius projektus.
- Siekiant sumažinti riziką žmonių sveikatai ir gyvybei, būtina teikti gyventojams informaciją, atkreipiant dėmesį į tai, kokį geriamąjį vandenį jie vartoja (skatinti atlikti vandens kokybės tyrimus, jungtis prie centralizuoto vandens tiekėjo ir gauti kokybiškas paslaugas ir pan.).
- Siekiant kaupti ir analizuoti informaciją apie gamtinės aplinkos elementų būklę ir jos, kaip sudėtinės aplinkos dalies, pasikeitimus, privalu vykdyti ir požeminio vandens monitoringą (reikalavimas savivaldybės lygmeniu vykdyti aplinkos monitoringą numatytas LR Aplinkos monitoringo įstatyme).
- Joniškio r. savivaldybėje inventorizavus aplinkos taršos židinius (parengus Aplinkos monitoringą), bus nustatytos problemos ir toliau stebima dirvožemio būklė.

Grėsmės

- Keleivių skaičiaus praradimas mažintų vežėjų pajamas, o tai iššauktų didesnę kompensacijų poreikį. Neišsprendus viešojo transporto finansavimo klausimų, dar labiau pasens transporto priemonių parkas. Neatnaujinant transporto priemonių parko, dar labiau blogės keleivių vežimo padėtis ir mažės eismo saugumas.
- Dėl neįvykdyto Šiaulių regiono atliekų tvarkymo plano regionui ir savivaldybei gresia LR Aplinkos ministerijos baudos už atliekų tvarkymo užduočių nevykdymą.
- Nevykdoma oro užterštumo ir triukšmo lygio stebėseną ir vertinimas, turės neigiamą įtaką aplinkos kokybės vertinimui plačiąja prasme, t.y. nebus prisidedama prie dažniausias mirtinų ligų išvystymą lemiančio aplinkos veiksnio po oro užteršimo.
- Nesudarius sąlygų rajono gyvenvietėse gauti kokybiškas vandens tiekimo ir nuotekų valymo paslaugas, ir toliau bus neapsaugota gamta nuo jos teršimo ir niokojimo, o vandens vartojimas iš šachtinių šulinių (dažnai – nevalytų bei netikrinamų vandens kokybės požiūriu) kels grėsmę žmonių sveikatai ir gyvybei.

6. Prioritetai, tikslai ir uždaviniai Joniškio rajono savivaldybės plėtrai 2014–2020 metams

I. PRIORITETAS. IŠSILAVINUSI, SVEIKA IR PILIETIŠKA BENDRUOMENĖ

1.1. TIKSLAS. Siekti visapusiško mokymo proceso dalyvių poreikių tenkinimo, optimizuojant švietimo sistemą.

1.1.1. UŽDAVINYS. Gerinti švietimo ir ugdymo kokybę užtikrinančias sąlygas.

1.2. TIKSLAS. Gerinti bendruomenės sveikatą.

1.2.1. UŽDAVINYS. Teikti kokybiškas ir prieinamas sveikatos paslaugas.

1.2.2. UŽDAVINYS. Ugdyti sveikos gyvensenos įgūdžius, skatinti aktyvų gyvenimo būdą.

1.3. TIKSLAS. Mažinti socialinę atskirtį.

1.3.1. UŽDAVINYS. Teikti kokybiškas ir visiems prieinamas socialines paslaugas.

1.3.2. UŽDAVINYS. Didinti socialinės paramos tikslingumą, administravimo kokybę ir efektyvumą.

1.4. TIKSLAS. Sudaryti sąlygas turiningam laisvalaikiui.

1.4.1. UŽDAVINYS. Gerinti kultūros įstaigų paslaugų kokybę, valdymą ir gerinti jų materialinę bazę.

1.4.2. UŽDAVINYS. Sudaryti palankias sąlygas kūno kultūros ir sporto propagavimui rajone, gerinti sporto materialinę bazę ir infrastruktūrą.

1.5. TIKSLAS. Stiprinti visuomenės bendruomeniškumą, pilietiškumą ir saugumą.

1.5.1. UŽDAVINYS. Stiprinti visuomenės bendruomeniškumą, pilietiškumą ir saugumą.

1.5.2. UŽDAVINYS. Sudaryti sąlygas jaunimo saviraiškai.

1.5.3. UŽDAVINYS. Bendradarbiaujant su socialiniais partneriais, užtikrinti asmens ir visuomenės saugumą.

II. PRIORITETAS. RAJONO KONKURENCINGUMO DIDINIMAS

2.1. TIKSLAS. Didinti vietos gyventojų ekonominį užimtumą.

2.1.1. UŽDAVINYS. Sudaryti palankias sąlygas gyventojams ir įmonėms pradėti ir plėtoti verslą.

2.2. TIKSLAS. Efektyviai išnaudoti rajono turistinį potencialą.

2.2.1 UŽDAVINYS. Sudaryti sąlygas turizmo paslaugų plėtrai.

2.3. TIKSLAS. Didinti savivaldybės valdymo efektyvumą.

2.3.1. UŽDAVINYS. Gerinti gyventojų ir ūkio subjektų aptarnavimą savivaldybės institucijose.

2.3.2. UŽDAVINYS. Formuoti tinkamą savivaldybės įvaizdį.

III. PRIORITETAS. DARNI GYVENAMOSIOS APLINKOS PLĖTRA

3.1. TIKSLAS. Vykdyti darnią viešosios infrastruktūros plėtrą.

3.1.1. UŽDAVINYS. Gerinti rajono susisiekimo infrastruktūrą ir viešojo transporto paslaugas.

3.1.2. UŽDAVINYS. Modernizuoti ir plėsti apšvietimo bei šilumos tiekimo sistemas.

3.1.3. UŽDAVINYS. Modernizuoti ir plėsti vandentiekio ir nuotekų infrastruktūrą.

3.1.4. UŽDAVINYS. Gerinti melioracijos sistemas.

3.2. TIKSLAS. Užtikrinti ekologiškai švarią aplinką.

3.2.1. UŽDAVINYS. Ugdyti ekologiškai sąmoningą bendruomenę.

3.3. TIKSLAS. Kompleksiškai tvarkyti rajono viešąsias erdves.

3.3.1. UŽDAVINYS. Parengti viešųjų erdvių tvarkymui ir vystymui reikalingus teritorijų planavimo ir kitus dokumentus.

3.3.2. UŽDAVINYS. Sutvarkyti viešąsias erdves, didinat jų funkcionalumą ir patrauklumą.

3.4. TIKSLAS. Gerinti ir plėsti gyvenamąjį fondą.

3.4.1. UŽDAVINYS. Modernizuoti gyvenamuosius daugiabučius namus.

3.4.2. UŽDAVINYS. Užtikrinti efektyvų socialinio būsto naudojimą, jo priežiūrą ir plėtrą.

7. Priemonių planas strategijos įgyvendinimui

I. PRIORITETAS. IŠSILAVINUSI, SVEIKA IR PILIETIŠKA BENDRUOMENĖ

1.1. TIKSLAS. Siekti visapusiško mokymo proceso dalyvių poreikių tenkinimo, optimizuojant švietimo sistemą.

1.1.1. UŽDAVINYS. Gerinti švietimo ir ugdymo kokybę užtikrinančias sąlygas.

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
1.1.1.1.	Švietimo įstaigų modernizavimas	Joniškio rajono savivaldybės administracija (toliau – JRSA), švietimo įstaigos	Atnaujintų švietimo įstaigų skaičius	2014–2020
1.1.1.2.	Universalių daigafunkcinių centrų kaimo vietovėse steigimas	JRSA	Įsteigtų universalių daigafunkcinių centrų skaičius	2014–2020
1.1.1.3.	Ikimokyklinio ugdymo paslaugų plėtra Joniškio rajone	JRSA	Ugdytinių skaičius ikimokyklinio ugdymo įstaigose	2014–2020
1.1.1.4.	A. Raudonikio meno mokyklos pastato modernizavimas ir ugdymo sąlygų gerinimas	JRSA	Rekonstruotas pastatas, 1 vnt.	2015–2020
1.1.1.5.	Švietimo ir kitų paslaugų mokiniui prieinamumo ir kompleksiško diegiant e. paslaugas didinimas	JRSA, švietimo įstaigos	Sukurta ir veikianti centralizuoto priėmimo į ugdymo įstaigas sistema Įdiegta ir veikianti mokinio e. bilieto sistema Paslaugų, teikiamų mokinio e. bilieto sistemoje, skaičius ir sąrašas	2014–2020
1.1.1.6.	Nuotolinio mokymo diegimas ir plėtojimas, užtikrinant nuosekliojo ir nepertraukiamo mokymosi galimybes pagal bendrojo ugdymo programas	JRSA, švietimo įstaigos	Įstaigų, teikiančių nuotolinio mokymo paslaugas, skaičius Mokinių, besimokančių nuotolinio mokymosi forma, skaičius	2016–2019
1.1.1.7.	Mokymosi visą gyvenimą priemonių įgyvendinimas	JRSA, Joniškio rajono savivaldybės švietimo centras, VšĮ Joniškio turizmo ir verslo informacijos centras	Organizuotų mokymų, seminarų, konferencijų skaičius (kasmet) Asmenų dalyvavusių mokymuose skaičius	2014–2020

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
			(kasmet)	
1.1.1.8.	Interaktyvios vaikų priėmimo į ugdymo įstaigas registracijos sistemos įdiegimas	JRSA , švietimo įstaigos	Įdiegta interaktyvi vaikų priėmimo į ugdymo įstaigas registracijos sistema	2015–2020

1.2. TIKSLAS. Gerinti bendruomenės sveikatą.

1.2.1. UŽDAVINYS. Teikti kokybiškas ir prieinamas sveikatos paslaugas.

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
1.2.1.1.	Sveikatos priežiūros paslaugų organizavimo kokybės vertinimo kriterijų nustatymas ir jų taikymas asmens sveikatos priežiūros įstaigose	JRSA, VšĮ Joniškio pirminės sveikatos priežiūros centras, privačios gydymo įstaigos	Sukurta vertinimo sistema Numatytos poveikio priemonės	2014–2020
1.2.1.2.	VšĮ Joniškio ligoninės paslaugų kokybės gerinimas modernizuojant paslaugų infrastruktūrą	VšĮ Joniškio ligoninė, JRSA	Atlikta ligoninės patalpų rekonstrukcija, įgyta medicininė įranga	2014-2018
1.2.1.3.	Gydytojų specialistų pritraukimas į Joniškio rajoną	Sveikatos priežiūros įstaigos, JRSA,	Naujai atvykusių dirbti į rajoną gydytojų skaičius	2014–2020
1.2.1.4.	Elektroninių sveikatos paslaugų diegimas	Sveikatos priežiūros įstaigos, JRSA	Įgyvendintas projektas, įdiegta ir veikianti pacientų registravimo ir paslaugų valdymo informacinė sistema	2014-2015

1.2.2. UŽDAVINYS. Ugdyti sveikos gyvensenos įgūdžius, skatinti aktyvų gyvenimo būdą.

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
1.2.2.1.	Valstybinių prevencinių sveikatos programų įgyvendinimo aktyvinimas	JRSA, Joniškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	Asmenų, pasinaudojusių valstybinėmis sveikatos prevencinėmis programomis, skaičius	2014–2020
1.2.2.2.	Visuomenės sveikatinimo veiklos organizavimas ir vykdymas prioritetinėse srityse	JRSA, Joniškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, bendruomenės	Priemonių, vykdytų prioritetinėse srityse, skaičius Asmenų, dalyvavusių profilaktinėse programose, skaičius pagal sritis	2014–2020
1.2.2.3.	Visuomenės sveikatos srityje veikiančių Nevyriausybinų organizacijų (toliau – NVO) kompetencijų ugdymas	JRSA, Joniškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	Surengtų mokymų ir seminarų skaičius Asmenų, dalyvavusių mokymuose ir seminaruose, skaičius	2014–2020

1.3. TIKSLAS. Mažinti socialinę atskirtį.

1.3.1. UŽDAVINYS. Teikti kokybiškas ir visiems prieinamas socialines paslaugas.

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
1.3.1.1.	Specialiųjų poreikių vaikų ugdymo, žmonių su negalia socializacijos projektų Joniškio rajone įgyvendinimas	JRSA, Joniškio rajono savivaldybės švietimo centro PPT tarnyba	Paslaugos gavėjų skaičius	2014–2020
1.3.1.2.	Užimtumo paslaugų socialinės rizikos šeimų vaikams plėtra Joniškio rajone	JRSA	Paslaugos gavėjų skaičius	2014–2020
1.3.1.3.	Savarankiško gyvenimo namų įkūrimas Joniškio rajone	JRSA	Paslaugos gavėjų skaičius	2015-2020
1.3.1.4.	Socialinės globos paslaugų, vaikams, netekusiems tėvų globos, plėtra	JRSA	Paslaugos gavėjų skaičius	2015-2020
1.3.1.5.	NVO skatinimas teikti socialines paslaugas	JRSA, NVO	Parengtų ir įgyvendintų programų / projektų skaičius –	2014–2020
1.3.1.6.	Organizacijų, teikiančių socialines paslaugas, dialogo skatinimas	JRSA, organizacijos	Surengti 2-3 seminarai, susitikimai, konferencijos kasmet	2014–2020

1.3.2. UŽDAVINYS. Didinti socialinės paramos tikslingumą, administravimo kokybę ir efektyvumą.

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
1.3.2.1.	Socialinės paramos skyrimo tikslingumo užtikrinimas Savivaldybės institucijų norminiais aktais	JRSA	Patvirtinti savivaldybės institucijų norminiai teisės aktai, jų sąrašas	2014–2020
1.3.2.2.	Efektyvaus socialinių išmokų ir socialinių paslaugų administravimo ir priežiūros užtikrinimas	JRSA	Atliktas socialinių išmokų ir socialinių paslaugų administravimo įvertinimas ir numatytos poveikio priemonės	2014–2020
1.3.2.3.	Komandinį darbo, teikiant socialines paslaugas asmens namuose, stiprinimas	JRSA	Paslaugų gavėjų skaičius	2014–2020

1.4. TIKSLAS. Sudaryti sąlygas turiningam laisvalaikiui.

1.4.1. UŽDAVINYS. Gerinti kultūros įstaigų paslaugų kokybę, valdymą ir gerinti jų materialinę bazę.

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
----------	----------	----------------------------	----------------------------------	--------------------------

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
1.4.1.1.	Kultūros iniciatyvų skatinimas	JRSA, kultūros įstaigos	Suteikiamos stipendijos, premijos konkursų nugalėtojams	2014–2020
1.4.1.2.	Meninės raiškos programos įgyvendinimas	JRSA, kultūros įstaigos	Parengtų programų skaičius kasmet	2014–2020
1.4.1.3.	Kultūrinių mainų tarp giminingų miestų skatinimas ir tarptautinės projektinės veiklos įgyvendinimas	JRSA, kultūros įstaigos	Projektų, mainų skaičius; programoje dalyvaujančių kolektyvų, specialistų skaičius	2014–2020
1.4.1.4.	Joniškio rajono Jono Avyžiaus viešosios bibliotekos pastato modernizavimas	JRSA, Joniškio rajono J. Avyžiaus viešoji biblioteka	Modernizuotas pastatas, geresnės darbo, veiklos sąlygos bibliotekos paslaugų vartotojams	2015–2020
1.4.1.5.	Joniškio rajono Jono Avyžiaus viešosios bibliotekos kaimo filialų optimizavimas ir materialinės bazės gerinimas	JRSA, Joniškio rajono J. Avyžiaus viešoji biblioteka	Įgyvendintos optimizavimo priemonės, skaičius, Atnaujinti ir modernizuoti bibliotekos filialai, skaičius	2014–2020
1.4.1.6.	Joniškio kultūros centro ir jo skyrių modernizavimas	JRSA, Joniškio kultūros centras	Modernizuotas Joniškio kultūros centras ir jo skyriai	2014–2020
1.4.1.7.	Žagarės kultūros centro ir jo skyrių materialinės bazės gerinimas	JRSA, Žagarės kultūros centras	Įsigyta scenos įranga, instrumentai	2014–2020
1.4.1.8.	Joniškio istorijos ir kultūros muziejaus ir jo padalinių modernizavimas ir pritaikymas veiklai	JRSA, Joniškio istorijos ir kultūros muziejus	Modernizuotas ir pritaikytas veiklai muziejus ir jo padaliniai	2014–2020
1.4.1.9.	Joniškio rajono kultūros sektoriaus įtakos rajono savitumui tiriamosios studijos parengimas ir įgyvendinimas	JRSA, kultūros įstaigos	Parengta tiriamoji studija, Įgyvendintos studijoje numatytos priemonės	2014–2020

1.4.2. UŽDAVINYS. Sudaryti palankias sąlygas kūno kultūros ir sporto propagavimui rajone, gerinti sporto materialinę bazę ir infrastruktūrą.

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
1.4.2.1.	Sporto salių ir aikštynų infrastruktūros atnaujinimas	JRSA, Joniškio sporto centras, bendruomenės	Sporto salių ir aikštynų, kuriuose atnaujinta / įrengta infrastruktūra, skaičius	2014–2020
1.4.2.2.	Joniškio rajono savivaldybės stadionų kompleksiškas sutvarkymas	JRSA, Joniškio sporto centras	Atnaujinti stadionai, 3 vnt.	2014–2020
1.4.2.3.	Joniškio sporto centro materialinės bazės plėtra ir gerinimas	JRSA, Joniškio sporto centras	Įsigytas sporto inventorių	2014–2020
1.4.2.4.	Sporto plėtros gairių strategijos Gairių 2012-2016 m. įgyvendinimas	JRSA, Joniškio sporto centras	Įgyvendintų Gairėse numatytos priemonių skaičius	2014–2016
1.4.2.5.	Visuomeninių sporto klubų veiklos	JRSA, Joniškio sporto centras	Aktyviai veikiančių visuomeninių sporto klubų	2014–2020

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
	aktyvinimas		skaičius Asmenų skaičius, dalyvaujančių klubų veikloje	
1.4.2.6	Joniškio laisvalaikio ir sporto komplekso statyba	JRSA, Joniškio sporto centras, privatūs investuotojai	Pastatytas ir paslaugas teikiantis laisvalaikio ir sporto kompleksas	2014–2020

1.5.TIKSLAS. Stiprinti visuomenės bendruomeniškumą, pilietiškumą ir saugumą.

1.5.1.UŽDAVINYS. Stiprinti visuomenės bendruomeniškumą, pilietiškumą ir saugumą.

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
1.5.1.1.	Bendruomenių ir visuomeninių organizacijų projektinės veiklos skatinimas	JRSA, NVO, bendruomenės, socialiniai partneriai	Paremtų iniciatyvų, projektų skaičius	2014–2020
1.5.1.2.	Nevyriausybinių organizacijų įtraukimas į viešųjų paslaugų teikimą	JRSA, NVO, socialiniai partneriai	NVO teikiamų viešųjų paslaugų skaičius	2014–2020
1.5.1.4.	Savanorystės programų parengimas ir jų įgyvendinimas teikiant socialines, kultūrines paslaugas	JRSA, NVO, socialiniai partneriai,	Parengtos savanorystės programos, nemažiau kaip 3 vnt.; Suorganizuoti mokymai (savanorių paruošimui), apmokytų savanorių skaičius,	2014–2020
1.5.1.5	Pagyvenusių žmonių aktyvumo skatinimas	JRSA, NVO, bendruomenės, socialiniai partneriai	Paremtų iniciatyvų, projektų skaičius	2014–2020

1.5.2. UŽDAVINYS. Sudaryti sąlygas jaunimo saviraiškai.

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
1.5.2.1.	Jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų programinės veiklos, jaunimo iniciatyvų, savanoriškos veiklos skatinimas	JRSA, jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos, socialiniai partneriai	Pateikta paraiškų, vnt. Paremtų programų (organizacijų), iniciatyvų skaičius	2014–2020
1.5.2.2.	Viešinimo priemonių apie jaunimo veiklą įgyvendinimas	JRSA, jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos, socialiniai partneriai	Išleistų leidinių, spaudoje arba interneto erdvėje paskelbtų straipsnių ir kitų reprezentacinių priemonių skaičius ir sąrašas Suorganizuota jaunimo renginių, vnt. Atliktas jaunimo užimtumo poreikių tyrimas	2014–2020

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
1.5.2.3.	Jaunimo centro ir Atvirų erdvių jaunimui įvairiuose vietose rajone įsteigimas	JRSA	Įkurtas jaunimo centras Atvirų jaunimo erdvių skaičius	2014-2020
1.5.2.4.	Jaunimo lyderių ugdymo programos rengimas ir įgyvendinimas	JRSA	Parengta ir įgyvendinama programa, dalyvių skaičius – 10 kasmet	2014–2020

1.5.3. UŽDAVINYS. Bendradarbiaujant su socialiniais partneriais, užtikrinti asmens ir visuomenės saugumą.

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
1.5.3.1.	Nusikaltimų prevencijos ir kontrolės programos įgyvendinimas	JRSA, Joniškio rajono policijos komisariatas, kiti socialiniai partneriai	Įgyvendintų prevencinių priemonių skaičius, sumažėjęs nusikalstamų veikų skaičius	2014–2020
1.5.3.2.	Saugios savivaldybės koncepcijos įgyvendinimas	JRSA, Joniškio rajono policijos komisariatas, Joniškio rajono priešgaisrinės gelbėjimo pajėgos	Nusikalstamų veikų sumažėjimas; Įgyvendintų civilinės ir priešgaisrinės saugos prevencijos priemonių skaičius, gaisrų kilimo priežasčių stebėsenos vykdymas; Savatorių ugniagesių skaičius; Saugų eismą užtikrinančių priemonių skaičius (pastatytų kelio ženklų, infrastruktūros gerinimo, susijusio su gyventojų saugumu kelyje, užtikrinimas)	2014–2020

II. PRIORITETAS. RAJONO KONKURENCINGUMO DIDINIMAS

2.1. TIKSLAS. Didinti vietos gyventojų ekonominį užimtumą.

2.1.1.UŽDAVINYS. Sudaryti palankias sąlygas gyventojams ir įmonėms pradėti ir plėtoti verslą.

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
2.1.1.1.	Verslumo ugdymo, turizmo ir verslo skatinimo Joniškio rajone programos įgyvendinimas	VšĮ Joniškio turizmo ir verslo informacijos centras, JRSA	Funkcionalioji turizmo ir verslo informacijos centro internetinė svetainė; Verslininkų duomenų bazė; Konsultacijos pradedantiems ir esamiems verslininkams, skaičius per metus Verslumo ugdymo paskaitos, seminarai ir kiti sklaidos renginiai, skaičius per metus Dalyvavimas verslo ir turizmo parodose, skaičius per metus Informacijos apie paramą verslui sklaida	2014–2020
2.1.1.2.	Vietinių užimtumo iniciatyvų projektų, remiančių naujų darbo vietų steigimą, įgyvendinimas	Šiaulių teritorinės darbo biržos Joniškio skyrius, JRSA	Naujų darbo vietų skaičius	2014–2020
2.1.1.3.	Joniškio rajono kaimo, smulkaus ir vidutinio verslo plėtros programos veiksmingumo didinimas	JRSA	Paremtų programų, projektų, iniciatyvų skaičius kasmet	2014–2020
2.1.1.4.	Joniškio rajono ekonominės situacijos pristatymas žiniasklaidoje ir kitose visuomenės informavimo priemonėse	VšĮ Joniškio turizmo ir verslo informacijos centras, JRSA	Parengti ir publikuoti straipsniai Lietuvos dienraščiuose, žurnaluose ir užsienio spaudoje, skirtoje verslininkams, nemažiau kaip 4 vnt. per metus	2014–2020
2.1.1.5.	Teritorijų planavimo dokumentų rengimas verslo ir gamybos plėtrai	JRSA	Parengtų specialiųjų planų skaičius	2014–2020
2.1.1.6.	Modernių turgaviečių ar kitokios infrastruktūros, skirtos smulkiam ir /ar vidutiniam verslui/ prekybai įrengimas Joniškio rajone	JRSA Ekonominės plėtros ir investicijų skyrius, Architektūros ir teritorijų planavimo skyrius	Įkurtų prekybos vietų skaičius	2015-2020
2.1.1.7.	Verslo, žemės ūkio, savivaldos ir kitų institucijų bendradarbiavimo skatinimas	JRSA Ekonominės plėtros ir investicijų skyrius, Žemės ūkio skyrius, VšĮ Joniškio turizmo ir verslo informacijos centras	Surengtų susitikimų skaičius	2014–2020

2.2. TIKSLAS. Efektyviai išnaudoti rajono turistinį potencialą.

2.2.1.UŽDAVINYS. Sudaryti sąlygas turizmo paslaugų plėtrai.

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
2.2.1.1.	Joniškio sinagogų komplekso pritaikymas visuomeniniams poreikiams	JRSA, Joniškio istorijos ir kultūros muziejaus	Sinagogų kompleksas pritaikytas visuomeniniams poreikiams	2014–2020
2.2.1.2.	Rajono kultūros ir gamtos paveldo objektų išsaugojimas ir sutvarkymas	JRSA	Sutvarkytų objektų skaičius	2014–2020
2.2.1.3.	Memorialinio parko įkūrimas Saulės mūšio vietoje	JRSA	Įkurtas parkas	2014–2020
2.2.1.4.	Žagarės dvaro sodybas pritaikymas turizmo reikmėms	Žagarės regioninis parkas, JRSA	Rekonstruota dvaro sodyba	2014–2020
2.2.1.5.	Joniškio Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčios, pritaikymas šiuolaikinės visuomenės poreikiams	JRSA, Joniškio Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų parapija	Sutvarkyta ir pritaikyta visuomenės poreikiams bažnyčia.	2014–2020
2.2.1.6.	Naujų turistinių maršrutų sudarymas (tikslinimas)	VšĮ Joniškio turizmo ir verslo informacijos centras, JRSA	Sukurta (patikslinta) naujų turistinių maršrutų skaičius	2014–2020
2.2.1.7.	Turizmo informacijos pasiekiamumo didinimas	VšĮ Joniškio turizmo ir verslo informacijos centras, JRSA	1. Pateikta informacija apie Joniškio rajono turistinius išteklius lietuvių, rusų, anglų ir latvių kalbomis internetinėje svetainėje; 2. Atnaujinama turizmo informacija (ne rečiau nei kas 3 mėn.); 3. Išleisti ir nuolat platinami Joniškio miesto ir rajono žemėlapiai su lankytiniais objektais ir įvairiais turistiniais ištekliais; 4. Parengti ir publikuoti straipsniai Lietuvos dienraščiuose, žurnaluose ir užsienio spaudoje bei internetinėse svetainėse skirtose turistams (ne rečiau kaip 2 kartus per metus).	2014–2020

2.3.TIKSLAS. Didinti savivaldybės valdymo efektyvumą.

2.3.1. UŽDAVINYS. Gerinti gyventojų ir ūkio subjektų aptarnavimą savivaldybės institucijose.

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
2.3.1.1.	Periodiškas apklausų, skirtų nustatyti savivaldybės, jos įstaigų ir įmonių teikiamų	JRSA	Atliktų apklausų skaičius Numatytos poveikio priemonės	2014–2020

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
	viešųjų paslaugų vartotojų poreikių patenkinimo lygį (indeksą) atlikimas ir veiklos sričių tobulinimas		Įgyvendintos poveikio priemonės	
2.3.1.2.	Elektroninių paslaugų plėtojimas Joniškio rajono savivaldybės administracijoje	JRSA	Teikiamų el. paslaugų skaičius	2014–2020
2.3.1.3.	Savivaldybės kovos su korupcija programos įgyvendinimas	JRSA	Įgyvendintų programos priemonių skaičius	2014–2020
2.3.1.4.	Administracinės naštos mažinimo priemonių plano įgyvendinimas	JRSA	Įgyvendintų plano priemonių skaičius	2014–2020
2.3.1.5.	„Vieno langelio“ principu veikiančios gyventojų aptarnavimo sistemos plėtra	JRSA	Veikiančios sistemos tobulinimas	2014–2020
2.3.1.6.	Joniškio rajono savivaldybės strateginio planavimo sistemos tobulinimas	JRSA	Veikianti strateginio planavimo sistema, Parengtų strateginio planavimo dokumentų skaičius	2014–2020
2.3.1.7.	Savivaldybės Tarybos narių, savivaldybės administracijos ir savivaldybės įstaigų darbuotojų kvalifikacijos kėlimas	JRSA, savivaldybės įstaigos	Kasmet mokymuose dalyvavusių asmenų skaičius	2014–2020

2.3.2. UŽDAVINYS. Formuoti tinkamą savivaldybės įvaizdį.

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
2.3.2.1.	Pozityvaus Joniškio rajono savivaldybės įvaizdžio formavimas	JRSA, Joniškio rajono savivaldybės taryba	Parengtas Joniškio rajono savivaldybės įvaizdžio gerinimo priemonių planas Įgyvendintos plano priemonės	2015–2020
2.3.2.2.	Tarptautinio bendradarbiavimo plėtojimas	JRSA, Joniškio rajono savivaldybės taryba, VšĮ Joniškio turizmo ir verslo informacijos centras	Vykdomų tarptautinių (bendradarbiavimo) priemonių skaičius	2014–2020

III. PRIORITETAS. DARNI GYVENAMOSIOS APLINKOS PLĖTRA.

3.1. TIKSLAS. Vykdyti darnią viešosios infrastruktūros plėtrą.

3.1.1. UŽDAVINYS. Gerinti rajono susisiekimo infrastruktūrą ir viešojo transporto paslaugas.

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
3.1.1.1.	Joniškio miesto ir rajono gatvių ir kelių rekonstrukcija ir plėtra	JRSA Infrastruktūros skyrius	Rekonstruotų gatvių skaičius , rekonstruotų kelių skaičius	2014–2020
3.1.1.2.	Viešojo transporto paslaugų optimizavimas	JRSA, UAB Joniškio autobusų parkas, privatūs vežėjai	Įrengtų ir rekonstruotų autobusų stovėjimo aikštelių skaičius, atnaujintų transporto priemonių skaičius; visuomeninio transporto parko vidutinio amžiaus sumažėjimas	2014–2020

3.1.2. UŽDAVINYS. Modernizuoti ir plėsti apšvietimo bei šilumos tiekimo sistemas.

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
3.1.2.1.	Apšvietimo sistemos modernizavimas ir plėtra Joniškio rajone	JRSA	Įrengti / modernizuoti apšvietimo tinklai	2014–2020
3.1.2.2.	Joniškio miesto gatvių ir daugiabučių gyvenamųjų namų kvartalų apšvietimo sistemos rekonstrukcija ir praplėtimas	JRSA	Atlikta apšvietimo rekonstrukcija Joniškio mieste	2014–2020
3.1.2.3.	Savivaldybės seniūnijų ir biudžetinių įstaigų katilinių rekonstrukcija	JRSA	Rekonstruotų katilinių skaičius	2014–2020

3.1.3. UŽDAVINYS. Modernizuoti ir plėsti vandentiekio ir nuotekų infrastruktūrą.

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
3.1.3.1.	Kaimiškų vietovių aglomeracijos su Joniškio ir Žagarės miestais projektų įgyvendinimas	UAB „Joniškio vandenys“, JRSA	Nutiasta 15 km inžinerinių tinklų	2014
3.1.3.2.	Nugeležinimo įrenginių statyba Joniškio rajono gyvenvietėse	JRSA	Pastatytų įrenginių skaičius	2014–2020
3.1.3.3.	Lietaus (paviršinio) vandens tvarkymo infrastruktūros statyba ir rekonstrukcija	JRSA	Nutiasta nuotekų tinklų ilgis	2014–2020
3.1.3.4.	Skaistgirio vandenvietės statyba	JRSA	Įrengta vandenvietė, 1 vnt.	2015
3.1.3.4.	Žagarės vandenvietės statyba	JRSA	Įrengta vandenvietė, 1 vnt.	2015-2018
3.1.3.5.	Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo	UAB „Joniškio vandenys“, JRSA	Nutiasta 40 km vandentiekio ir nuotekų tinklų,	2014–2020

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
	infrastruktūros plėtra Joniškio rajone II etapas			
3.1.3.6.	Atlikti vandentiekio ir buitinių nuotekų tinklų, kurių savininkas nežinomas, teisinę registraciją	JRSA, UAB „Joniškio vandenys“	Atlikta teisinė registracija, registruotų tinklų dalis nuo visų bešeimininkų tinklų, proc.);	2014–2020
3.1.3.7.	Skatinti gyventojus prisijungti prie esamų vandens tiekimo ir valymo sistemų	JRSA, UAB „Joniškio vandenys“	Parengti informaciją ir periodiškai skelbti apie užterštų šachtinių šulinių neigiamą poveikį žmonių sveikatai, apie nevalytų nuotekų neigiamą poveikį gamtai Prisijungusių gyventojų skaičius	2014–2020

3.1.4. UŽDAVINYS. Gerinti melioracijos sistemas.

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
3.1.4.1.	Griovių ir jų statinių remontas ir rekonstrukcija	JRSA	Rekonstruota km griovių	2014–2020
3.1.4.2.	Joniškio rajone esančių tvenkinių hidrotechninių statinių rekonstrukcija	JRSA	Rekonstruotų statinių skaičius	2014–2020

3.2. TIKSLAS. Užtikrinti ekologiškai švarią aplinką.

3.2.1. UŽDAVINYS. Ugdyti ekologiškai sąmoningą bendruomenę.

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
3.2.1.1.	Aplinkos monitoring parengimas ir įgyvendinimas Joniškio rajono savivaldybėje	JRSA	Parengtas Joniškio rajono savivaldybės Aplinkos monitoringas, 1 dok. Vykdoma stebėseną ir įgyvendinimas, teikiamos įgyvendinimo ataskaitos kiekvienais metais	2014–2019
3.2.1.2.	Rajono gyventojų švietimas ir informacijos teikimas atliekų rūšiavimo ir perdirbimo svarbos klausimais	JRSA, ŠRATC	Ne mažiau kaip informacinė priemonė kasmet	2014–2020
3.2.1.3.	Gyvūnų vedžiojimo aikštelių įrengimas	JRSA	Įrengtos gyvūnų vedžiojimo aikštelės, 4 vnt.	2014–2020
3.2.1.4.	Žagarės regioninio parko kraštovaizdžio, biologinės įvairovės, kultūros paveldo objektų, Natura 2000 teritorijų apsauga, rekreacinis naudojimas ir tvarkymas,	Žagarės regioninis parkas, JRSA	Įgyvendintų priemonių skaičius	2014–2020

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
	gamtotvarkos planų ir monitoringo rengimas ir vykdymas			

3.3. TIKSLAS. Kompleksiškai tvarkyti rajono viešąsias erdves.

3.3.1. UŽDAVINYS. Parengti viešųjų erdvių tvarkymui ir vystymui reikalingus teritorijų planavimo ir kitus dokumentus.

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
3.3.1.1.	Teritorijų planavimo dokumentų rengimas	JRSA	Parengtų bendrųjų, detaliųjų ir specialiųjų planavimo dokumentų skaičius	2014–2020
3.3.1.2.	Žemėtvarkinių dokumentų rengimas	JRSA	Parengtų žemės valdos projektų ir kadastrinių žemės sklypų matavimo bylų skaičius	2014–2020

3.3.2. UŽDAVINYS. Sutvarkyti viešąsias erdves, didinant jų funkcionalumą ir patrauklumą.

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
3.3.2.1.	Joniškio ir Žagarės miestų centrinių dalių sutvarkymas (aikščių rekonstrukcija)	JRSA	Rekonstruotos Joniškio ir Žagarės miestų centrinės aikštės	2014–2020
3.3.2.2.	Viešosios paskirties pastatų kompleksinis modernizavimas	JRSA	Sutvarkytų viešosios paskirties pastatų skaičius	2014–2020
3.3.2.3.	Viešosios infrastruktūros sutvarkymas	JRSA bendruomenės	Sutvarkyta viešoji infrastruktūra ir aplinka, skaičius	2014–2020
3.3.2.4.	Poilsio zonų tvarkymas ir pritaikymas turizmo poreikiams Joniškio rajone	JRSA, bendruomenės	Sutvarkytų poilsio zonų skaičius	2014–2020
3.3.2.5.	Rajono miestų, miestelių, kaimų kapinių infrastruktūros atnaujinimas ir plėtra	JRSA	Atnaujinta / praplėsta rajono kapinių infrastruktūra, skaičius	2014–2020
3.3.2.6.	Joniškio rajone esančių vandens telkinių ir jų pakrančių sutvarkymas	JRSA	Sutvarkytų vandens telkinių skaičius	2014–2020
3.3.2.7.	Joniškio rajono parkų sutvarkymas	JRSA	Sutvarkyti Joniškio, Žagarės, Skaistgirio parkai	2015–2020
3.3.2.8.	Kaimiškųjų vietovių viešųjų erdvių formavimas ir įrengimas, viešosios infrastruktūros gerinimas	JRSA, bendruomenės	Sutvarkytos viešosios erdvės, skaičius	2014–2020

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
3.3.2.9.	Joniškio miesto daugiabučių namų kiemų, šaligatvių ir automobilių stovėjimo aikštelių atnaujinimas plėtra	JRSA	Sutvarkytos gyvenamosios teritorijos, skaičius	2014–2020
3.3.2.10.	Vaikų žaidimo ir sporto įrenginių (stacionarių) ir sporto aikštelių įrengimas Joniškio rajono daugiabučių namų kiemuose	JRSA	Įrengtos vaikų žaidimo ir sporto aikštelės, skaičius	2014–2020
3.3.2.11	Bešeimininkio turto (statinių) įteisinimas ir/arba likvidavimas	JRSA	Įteisintų ir/arba likviduotų objektų skaičius	2014–2020

3.4. TIKSLAS. Gerinti ir plėsti gyvenamąjį fondą.

3.4.1. UŽDAVINYS. Modernizuoti gyvenamuosius daugiabučius namus.

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
3.4.1.1.	Daugiabučių namų modernizavimo skatinimas	JRSA, UAB Joniškio butų ūkis	Modernizuotų daugiabučių namų skaičius	2014–2020
3.4.1.2.	Daugiabučių namų savininkų rėmimo programa	JRSA	Paremtų bendrijų skaičius	2014–2020

3.4.2. UŽDAVINYS. Užtikrinti efektyvų socialinio būsto naudojimą, jo priežiūrą ir plėtrą.

Eil. Nr.	Priemonė	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis
3.4.2.1.	Socialinio būsto plėtra Joniškio rajone	JRSA	Įsigyta socialinių būstų skaičius Pritaikytų socialinių būstų skaičius	2014–2020

8. Strateginio plėtros plano priežiūros ir stebėsenos sistema

Joniškio rajono savivaldybės 2014–2020 m. strateginio plėtros plano (SPP) priežiūros ir stebėsenos sistema sudaroma tam, kad būtų stebima ir kontroliuojama, kaip vykdomas SPP, koks strateginio plėtros plano įgyvendinimo poveikis rajono plėtrai, gyventojų naudai ir gerovei. Taip pat SPP priežiūros ir stebėsenos sistemoje (šiam dokumente) bus aptarta, kaip prireikus koreguojamas SPP – keičiamas, papildomas, patikslinamas.

SPP stebėseną – tai procesas, per kurį fiksuojami kiekybiniai ir kokybiniai pokyčiai, remiantis tam tikrais rodikliais – fiziškai pamatuojamomis ar apskaičiuojamomis reikšmėmis.

Joniškio rajono savivaldybės 2014–2020 metų strateginio plėtros plano (SPP) priežiūros ir stebėsenos sistemą sudaro šios dalys:

- Strateginio plėtros plano priežiūros ir stebėsenos institucinė struktūra;
- Strateginio plėtros plano įgyvendinimo ir stebėsenos procesas ir koregavimas;
- Strateginio plėtros plano rodiklių sistema.

Joniškio rajono savivaldybės 2014–2020 m. strateginio plėtros plano priežiūros ir stebėsenos sistema yra SPP dalis, tvirtinama Joniškio rajono savivaldybės tarybos sprendimu kartu su SPP.

Strateginio plėtros plano priežiūros ir stebėsenos institucinė struktūra. Joniškio rajono savivaldybės 2014–2020 metų strateginio plėtros plano stebėseną – nuolatinis duomenų apie strateginio plėtros plano įgyvendinimo rezultatus fiksavimas, siekiant tinkamai vykdyti priežiūrą ir laiku priimti aktualius sprendimus, susijusius su strateginio plėtros plano įgyvendinimu.

Institucija	Funkcijos
Politinis lygmuo (PL) Savivaldybės taryba	Plano tvirtinimas, koregavimas ir pildymas. SPP pagrindinių ataskaitų peržiūra ir tvirtinimas
Administracinis lygmuo (AL) Savivaldybės administracija, Savivaldybės administracijos padaliniai, savivaldybės biudžetinės įstaigos, savivaldybės įmonės	Stebėsenos ataskaitoms būtinos informacijos surinkimas, apdorojimas ir sisteminimas; plano metinių ataskaitų rengimas ir pristatymas; plano papildymo ir koregavimo nustatymas, pateikimas svarstyti politiniam lygmeniui
Visuomeninis (VL) (socialiniai ekonominiai partneriai – vietos bendruomenės, nevyriausybines organizacijos)	Pastabų, rekomendacijų teikimas dėl SPP papildymo ar koregavimo; papildomos informacijos teikimas, įvairių socialinių ir kitų visuomeninių iniciatyvų siūlymas

Strateginio plėtros plano strateginio plano įgyvendinimo procesas. SPP tikslų, uždavinių ir priemonių įgyvendinimas turi būti koordinuojamas su plane numatytų visų vykdytojų – Savivaldybės administracijos ir Savivaldybės biudžetinių įstaigų, viešojo administravimo institucijų, valstybės įmonių ir įstaigų, visuomeninių organizacijų, privačių įmonių – planais. Rengiant SPP įgyvendinimo metinę ataskaitą, surenkama informacija iš visų SPP nurodytų vykdytojų.

SPP keitimas ir papildymas – tai procedūra, kurios metu strateginio plėtros plano prioritetai, tikslai, uždaviniai arba veiksmai yra papildomi naujais ar pakeičiami. SSP uždaviniai ir priemonės

bei priemonių įgyvendinimo rodikliai gali būti keičiami kasmet. SPP peržiūrimas kas 3 metus ir tuomet gali keistis jo prioritetai bei tikslai. Vizija gali keistis tik iš esmės peržiūrint ir keičiant SPP. Pasiūlymus dėl SPP pakeitimo ar papildymo gali teikti Savivaldybės tarybos nariai, Savivaldybės administracijos ir jos struktūrinių padalinių vadovai, socialiniai-ekonominiai partneriai, kiti suinteresuoti fiziniai ar juridiniai asmenys. Pasiūlymai dėl SPP pakeitimo ar papildymo teikiami raštu Joniškio rajono savivaldybės merui. Pateikti pasiūlymai apsvarstomi Strateginės plėtros komisijoje, suinteresuotuose Savivaldybės tarybos komitetuose. SPP pakeitimus ir papildymus tvirtina Joniškio rajono savivaldybės taryba.

SPP įgyvendinimo procedūrų aprašymas ir vykdymo terminai pateikiami lentelėje.

Eil. Nr.	Procedūros	Vykdytojas	Vykdymo terminai	
			Pradžia	Pabaiga
1.	SPP priemonių įgyvendinimo metinių ataskaitų rengimas ir aptarimas. Parengiama SPP priemonių įgyvendinimo metinė ataskaita ir pristatoma Strateginės plėtros komisijai. Strateginės plėtros komisija priima sprendimą dėl pritarimo ar nepritario ataskaitai. SPP priemonių įgyvendinimo metinė ataskaita skelbiama Savivaldybės interneto tinklalapyje.	Ekonominės plėtros ir investicijų skyrius, Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojai	Kasmet, kovas	Kasmet, gegužė
2.	SPP peržiūrėjimas, keitimas / papildymas. Išnagrinėjus SPP įgyvendinimo rezultatus, užfiksuotus kasmetinėje SPP įgyvendinimo ataskaitoje, bei Savivaldybės tarybos narių, administracijos padalinių, socialinių–ekonominių partnerių ir kitų subjektų raštu pateiktus pasiūlymus dėl SPP keitimo / papildymo, svarstoma reikiamybė keisti / papildyti SPP.	Ekonominės plėtros ir investicijų skyrius	Pagal poreikį	Pagal poreikį
3.	SPP pasiekimų rodiklių ataskaitų rengimas. Kas trys metai (2017 ir 2020 m.) rengiamos SPP vizijos ir prioriteto rodiklių pasiekimo įgyvendinimo atskaitos. Parengtos ataskaitos teikiamos Strateginės plėtros komisijai. Pritarus komisijai, ataskaitos tvirtinamos Joniškio r. savivaldybės taryboje.	Ekonominės plėtros ir investicijų skyrius, Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojai	2017 m. gegužė 2020 m. gegužė	2017 m. birželis 2020 m. birželis
4.	Joniškio rajono savivaldybės veiklos plano (VP) sudarymas, vadovaujantis SPP. Aktualios SPP priemonės įtraukiamos į VP programas. Savivaldybės struktūriniai padaliniai ir atsakingi asmenys parengia VP programas, kurias apibendrina Ekonominės plėtros ir investicijų skyrius. VP tvirtina Joniškio rajono savivaldybės taryba	Ekonominės plėtros ir investicijų skyrius	Kasmet, rugsėjis	Kasmet, vasaris
5.	Savivaldybės biudžeto sudarymas. Savivaldybės biudžetas sudaromas pagal VP programas. Savivaldybės biudžetą tvirtina Joniškio rajono savivaldybės taryba	Finansų skyrius	Kasmet, spalio	Kasmet, vasaris
6.	Strateginių planų įgyvendinimas. Patvirtinus Savivaldybės strateginį veiklos planą ir savivaldybės biudžetą, savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojai pasitvirtina detalias veiklos	Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojai	Kasmet sausis	Kasmet gruodis

	programas, paskiria už programų įgyvendinimą atsakingus darbuotojus ir organizuoja programų įgyvendinimą			
--	--	--	--	--

Rodiklių sistema. SPP įgyvendinimo priežiūros sistemoje numatyta trijų lygių kiekybinių ir kokybinių rodiklių sistema, kurios pagalba kontroliuojamas SPP veiksmų įgyvendinimas, įvertinamas plano įgyvendinimo poveikis rajono savivaldybei.

Vizijos rodikliai (Priedas Nr. 1) yra pirmojo (aukščiausiojo) lygmens, jie parodo SPP įgyvendinimo poveikį savivaldybės raidai ir artėjimą prie vizijos.

Prioritetų rodikliai (Priedas Nr. 2) yra antrojo (viduriniojo) lygmens. Juos sudaro rodikliai, parodantys penkių SPP prioritetų įgyvendinimo poveikį.

Priemonių įgyvendinimo rodikliai (Priedai Nr. 3–4) yra trečiojo (žemiausiojo) lygio. Šie rodikliai apibūdina konkrečios priemonės įgyvendinimą. Apskaičiuojama, kokia SPP planuotų priemonių dalis kasmet įgyvendinama.

Tikslų ir uždavinių lygmenyje papildomų rodiklių nėra.

Vizijos rodikliai

Eil. Nr.	Rodiklis	Informacijos šaltinis	Esama situacija	Pasiekimas	
				2017 m.	2020 m.
1.	Gyventojų skaičiaus pasikeitimas (kaita)	Lietuvos statistikos departamentas (toliau – SD) Joniškio rajono savivaldybės administracija (toliau – JRSA)	24.890		
2.	Migracijos saldo	Lietuvos statistikos departamentas, JRSA	- 407		
3.	Tiesioginis užsienio investicijos: • Tenkančios vienam gyventojui, litai; • mln. Lt.	SD, JRSA	65 (2012 m.) 1,62 (2012 m.)		
4.	Verslumo lygis: • Veikiančių ūkio subjektų skaičius, tenkantis 100-ui gyventojų; • Fizinių asmenų, užsiimančių individualia veikla, skaičius 1000- iui gyventojų	SD, JRSA, Šiaulių apskrities valstybinė mokesčių inspekcija	6849 veikiančių ūkio subjektų skaičius, tenkantis 100-ui gyventojų		
5.	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis (proc.)	SD, Šiaulių teritorinė darbo birža	15,3 proc. (2014 01)		
6.	Bendras vidutinis mėnesinis darbo užmokestis: • Bruto, Lt; • Skirtumas, Lt lyginant su Lietuvos Respublikos vidurkiu, Lt	SD	1802 (2013 m. II kev.); -451 (2013 m. II kev.)		
7.	Jaunimo skaičius 1000-iui gyventojų	SD, JRSA	235,73		
8.	Gimstamumas, skaičius	SD	242		
8.	Mirusiųjų nuo piktybinių navikų skaičius.	Lietuvos sveikatos statistikos rodikliai	2.9767		
9.	Mirusiųjų nuo kraujotakos sistemos ligų skaičius.	Lietuvos sveikatos statistikos rodikliai	9.8977		
10.	Mirusiųjų dėl išorinių priežasčių skaičius.	Lietuvos sveikatos statistikos rodikliai	1.2279		

Prioritetų rodikliai

I. Prioritetas. Išsilavinusi, sveika ir pilietiška bendruomenė.

Eil. Nr.	Rodiklis	Informacijos šaltinis	Esama situacija	Pasiekimas	
				2017 m.	2020 m.
1.	Atestuotų mokyklos vadovų, pavaduotojų dalis bendrojo ugdymo mokyklose, proc.	JRSA	71		
2.	Igijusių vidurinį išsilavinimą jaunuolių skaičius (proc.)	JRSA	92		
3.	Jaunuolių, įgijusių pagrindinį išsilavinimą dalis, lyginant su bendru besimokančiųjų 10 klasėje skaičiumi, proc.	JRSA	88		
4.	Ikimokyklinio amžiaus vaikų (1-6 m.) dalis, ugdomų ikimokyklinio ugdymo įstaigose, proc.	JRSA	65		
5.	10 000–ui gyventojų, tenkančių lovų ligoninėse skaičius	SD	60,3		
6.	Sveikatos priežiūros specialistų (gydytojų) skaičius, tenkantis 10 000 gyventojų	SD	18,48 (2012 m.)		
7.	Socialinės rizikos šeimų skaičius (10 000 gyventojų)	SD, JRSA	52,3		
8.	Socialinių pašalpų gavėjų skaičius (10 000 gyventojų)	SD, JRSA	1106		
9.	Privačių iniciatyvų, visuomeninių organizacijų skaičius, teikiančių savanorišką socialinę pagalbą	JRSA	6		
10.	Skaitytojų skaičius viešojoje bibliotekoje ir filialuose	JRSA	8 389		
11.	Lankytojų skaičius muziejuose	JRSA	6477		
12.	Mėgėjų meno kolektyvų skaičius	JRSA	59		
13.	Dalyvių skaičius mėgėjų kolektyvuose	JRSA	633		
14.	Jaunimo politikos įgyvendinimo veikloje dalyvaujančios jaunimo ar su jaunimu dirbančios organizacijos	JRSA	8		
15.	Sporto varžybų ir sveikatingumo renginių skaičius per metus	JRSA	116		
16.	Sportuojančių asmenų Joniškio rajono savivaldybėje, proc.	JRSA	5 proc.		

II. Prioritetas. Rajono konkurencingumo didinimas.

Eil. Nr.	Rodiklis	Informacijos šaltinis	Esama situacija	Pasiekimas	
				2017 m.	2020 m.
1.	Veikiančių ūkio subjektų skaičius, vnt.	SD	6849		

2.	Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius, vnt.	SD	264		
3.	Teritorijų, paruoštų investuotojams plotas, ha	JRSA	8		
4.	Materialinės investicijos, tūkst. litų	SD	264 (2012 m.)		
5.	Lankytojų skaičius Joniškio turizmo ir verslo informacijos centre, vnt	Joniškio turizmo ir verslo informacijos centras	3139		
6.	Naujai įsikūrusios įmonės, vnt.	SD	11		
7.	Registruotų stambių ūkininkų (virš 100 ha) skaičius	JRSA	153		
8.	Ūkių, įregistruotų Ūkininkų ūkių registre, skaičius, jų žemė, vnt.	JRSA	1502		

III. Prioritetas. Darni gyvenamosios aplinkos plėtra.

Eil. Nr.	Rodiklis	Informacijos šaltinis	Esama situacija	Pasiekimas	
				2017 m.	2020 m.
1.	Eismo įvykių skaičius, vnt.	SD	14		
2.	Šalinamų komunalinių atliekų kiekis komunalinėse atliekose, proc.	JRSA	27		
3.	Komunalinių atliekų kiekis, tenkantis vienam gyventojui, kg	JRSA	347		
4.	Išmestų į atmosferą teršalų kiekis tenkantis vienam gyventojui, kg	SD	7,6		
5.	Vietinės reikšmės automobilių kelių su patobulinta danga, proc.	SD	14,5		
6.	Vandens kokybės gerinimas (geležies kiekio koncentracijos mažinimas). Gyventojų proc., gaunantis higienos normas atitinkantį vandenį	JRSA	80		
7.	Gyventojams viešai tiekiamas aprūpinimas geriamuoju vandeniu, proc.	JRSA	42		
8.	Gatvių apšvietimui sunaudota el. Energijos, tūkst. kW	JRSA	396,1 tūkst. kWh		
9.	Nuotekų tvarkymo paslaugų pasiekiamumas, proc.	JRSA	60		
10.	Šilumos kaina dydis Joniškio rajono savivaldybėje, lyginant su vidutinėmis šilumos kainomis Lietuvoje, pokytis proc.	JRSA	30 proc.		

Pastaba: lentelėje pateikti 2013 m. duomenys. Kitu atveju, šalia rodiklio nurodoma kita data

**JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS
STRATEGINIO PLĖTROS PLANO PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO ATASKAITA**

Priemonės Nr.	Priemonės pavadinimas	Organizatoriai, vykdytojai	Priemonės įgyvendinimo rodikliai	Įgyvendinimo laikotarpis	Faktinis rodiklis	Priemonės tęstinumas	Pastabos

(Pareigos, vardas pavardė, data, parašas)

**STRATEGINIO PLĖTROS PLANO IKI 2020 METŲ N-TŲJŲ METŲ
ĮGYVENDINIMO LYGIO VERTINIMAS**

Prioriteto numeris	Tikslo numeris	Uždavinio numeris	Priemonės pavadinimas	Planuotų priemonių skaičius	Įgyvendinta priemonių	Iš dalies įgyvendinta priemonių	Nepradėti ir įgyvendinti priemonių skaičius	Įgyvendinamų priemonių skaičius	Įgyvendintų arba iš dalies įgyvendintų priemonių dalis, proc.

(Pareigos, vardas pavardė, data, parašas)